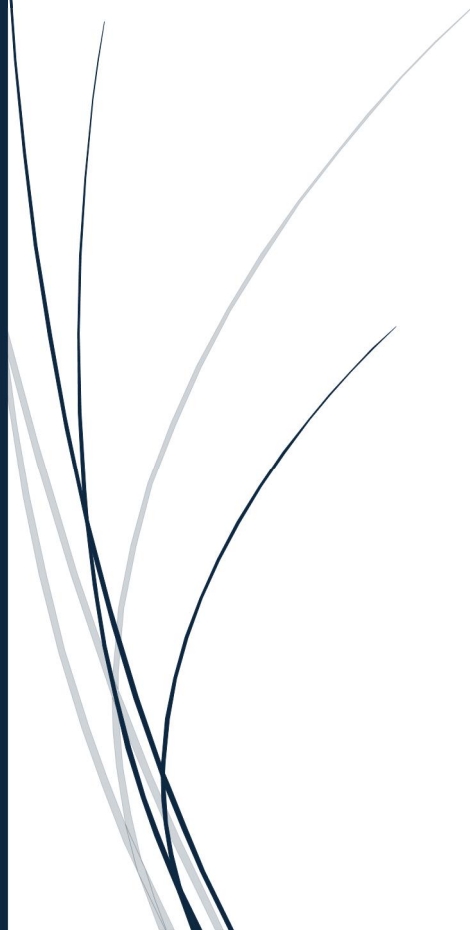

3. januar 2025

Dødsbøbeskatning

Optimeringsmuligheder ved død eller i levende live

Kenneth Nielsen
Sara Bloch Nielsen

Titelblad

Projekttitel:	Dødsbøbeskatning – optimeringsmuligheder ved død og i levende live
Institut:	Aalborg Universitet
Uddannelse:	Revision, cand.merc.aud.
Fag:	Kandidatspeciale
ECTS-point:	30
Projektperiode:	Efterår 2024
Afleveringsdato:	3. januar 2025
Forfattere:	Kenneth Nielsen (20181938) Sara Bloch Nielsen (20153063)
Vejleder:	Henrik Vestergaard Andersen
Omfang:	180.139 anslag (75 normalsider)

Abstract

The purpose of this thesis is to achieve knowledge about how a death estate is administered in Denmark when a person passes away. Furthermore, the goal is to examine the possibilities of maximising the inheritance to the heirs by reducing the estate's tax payments as much as possible.

Death estates are handled by the local Probate Court where the deceased lived. It is regulated by a variety of laws including the Administration of Estates Act and the Danish Inheritance Act. The Probate Court will oversee the process and ultimately be in charge if any disputations happen among the heirs or between the heirs and the Danish Tax Agency. Different rules will apply to the administration of the death estate depending on the estates value and the wishes of the deceased person and the heirs.

The Danish Inheritance Act establishes the general rules of how the inheritance is distributed. Generally, the spouse will inherit 50 % of the estate and the children will inherit the other 50 %. If there is no spouse the children will inherit everything and vice versa. However, if the deceased person made a will, he or she will be able to determine what should happen with 75 % of the inheritance while the last 25 % is forced to be distributed according to the Act.

Before the inheritance is distributed according to the will or the Inheritance Act, the estate will have to take the Danish tax legislation into account. Taxation of the inheritance will vary depending on the assets in the estate, the value of the assets and who the heirs are.

The thesis is divided into two main parts:

Part 1 (chapter 3-5) contains an introduction to the most important parts of the administration process as well as the most common taxation rules. The taxation process can be divided into two steps: 1) the measurement of whether the estate has taxable income in the form of capital gains or other profits, and 2) how the inheritance tax is calculated afterwards. This includes a description of how the tax liability is calculated by measuring the assets and net worth of the estate, which are the two deciding factors. The introduction is based on relevant legislation and verdicts from the Danish court system.

Part 2 (chapter 6-8) contains an example of an estate, how it could be administered and what the taxes will be if there are no actions of tax optimisation. This is followed by a discussion of the possibilities of reducing the overall tax payments or potentially even make the estate tax exempted. The discussion will include possible ways to reduce the tax when no planning has been made prior to death. This includes a walk-through of the valuation methods of the relevant assets in the estate.

Furthermore, it will be discussed whether it is possible to minimise the taxation even more if the right planning were made prior to death.

Throughout the thesis we will take the final inheritance for the children into account, including what is left after the passing of the second parent.

The discussion will include some of the possibilities in this case, however it is entirely dependent on the specific estate and therefore the conclusions might not be applicable in all situations. Likewise, there might be other options of optimisation available that are not included in this thesis but could still be relevant in this case or in other situations.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	6
1.1	Problemformulering.....	7
1.2	Afgrænsning	8
1.3	Metode og kildekritik.....	9
1.4	Forkortelser	11
2	Introduktion til dødsbøbeskatning	12
2.1	Arveløvens generelle bestemmelser	12
2.2	Tidslinje og begreber	13
3	Skifteformer.....	15
3.1	Boudlæg uden skiftebehandling	15
3.2	Udlæg til en længstlevende ægtefælle (ægtefælleudlæg)	16
3.3	Uskiftet bo	16
3.4	Privat skifte	18
3.5	Forenklet privat skifte	19
3.6	Bobestyrerskifte	19
4	Skattepligtsmåling	21
4.1	Delingsformue.....	21
4.2	Særejeformer	22
4.3	Opgørelse af boets aktiver og nettoformue	23
4.3.1	Bruttoprincip og nettoprincip	24
4.3.2	Skattepligtsmåling for ægtepar	25
5	Skattemæssig behandling af et dødsbo	27
5.1	Boudlæg – DBSL afsnit IV	27
5.1.1	Afdød var enlig.....	27
5.1.2	Afdød var ikke enlig	28
5.2	Uskiftet bo – DBSL afsnit III	28
5.2.1	Anvendelse	28
5.2.2	Opgørelse af boet	30
5.2.3	Afdøde drev erhvervsvirksomhed.....	31
5.2.4	Skatteopgørelse	32
5.2.5	Skifte af særbo	34
5.3	Boer, der er selvstændige skattesubjekter – DBSL afsnit II	34
5.3.1	Anvendelse	34

5.3.2	Opgørelse af boet	36
6	Beskatning af dødsbo i praksis.....	45
6.1	Valg af skifteform.....	46
6.1.1	Uskiftet bo.....	48
6.1.2	Privat skifte	53
6.2	Sammenligning af skatteberegninger.....	58
7	Skatteoptimering i dødsboet	60
7.1	Virksomhedsomdannelse af enkeltmandsvirksomhed	61
7.1.1	Skattepligtig virksomhedsomdannelse	62
7.1.2	Skattefri virksomhedsomdannelse	64
7.2	Ejendomme.....	66
7.2.1	Arveafkald og arvefordeling.....	68
7.3	Gaver fra den længstlevende ægtefælle.....	70
7.4	Udlodning af udbytte fra unoterede anparter.....	70
7.5	Afståelse af øvrige aktiver.....	71
7.6	Skifte af boet og beregning af boafgift	72
7.7	Overdragelse af hustrus aktier ved arvekøb.....	75
7.8	Opsummering på case.....	78
7.9	Øvrige optimeringsmuligheder	79
7.9.1	Overskydende skat	79
7.9.2	Skæringsdag.....	80
7.9.3	Acontoudlodning	81
7.9.4	Omkostninger i boet.....	83
7.9.5	Uskiftet bo.....	84
8	Skatteoptimering i levende live	85
8.1	Skattefri virksomhedsomdannelse	85
8.2	Øvrige optimeringsmuligheder	87
8.2.1	Særeje	88
8.2.2	Gaver	89
8.2.3	Pensionsindbetalinger	92
8.2.4	Optagelse af gæld.....	93
9	Konklusion	94
10	Litteraturliste	98

1 Indledning

Der dør ca. 55.000-60.000 mennesker årligt i Danmark.¹ Når en person dør opstår der et dødsbo, som skal håndteres, så afdødes formue kan videregives til afdødes arvinger. Et dødsbo omfatter alle de aktiver og passiver (gæld), som en person har på dødstidspunktet. Når dødsfaldet konstateres og anmeldes, bliver flere forskellige relevante myndigheder informeret, herunder skifteretten, som tager sig af sager, hvor aktiver, herunder penge, skal overdrages mellem forskellige parter, når det ikke sker som led i en handel. Det sker fx ved død, skilsmisse og gældssanering for personer eller konkurs, rekonstruktion og tvangsopløsning af selskaber.² Skifteretten er den myndighed, der er ansvarlig for at dødsboet gøres op og en eventuel arv bliver fordelt korrekt. Det er skifteretten i den retskreds, hvor afdøde boede, som bliver valgt til at forestå bobehandlingen³, og reglerne fremgår af dødsboskifteloven.

Den skattemæssige behandling af dødsboet følger primært reglerne i dødsboskatteloven suppleret med bestemmelser i en lang række særlove. Der er tæt sammenhæng mellem de to lovgivninger, da den skattemæssige behandling er bestemt af den skifteform, der vælges. Der er store skattemæssige forskelle mellem nogle af skifteformerne, og det er derfor vigtigt at man tager stilling til hvilken skifteform, der passer bedst til dødsboets størrelse og sammensætning, udover det hensyn der i forvejen skal tages til afdødes og arvingernes ønsker.

Det er skifteretten, som beslutter hvilken skifteform dødsboet skal behandles efter. Dødsboet kan skiftes på flere forskellige måder, og det er dødsboets individuelle forhold, som har betydning for hvilke(n) mulighed(er), der er i spil. Det kan blandt andet afhænge af hvad der står i testamentet, om der er en ægtefælle og/eller børn, børn fra tidligere forhold (særbørn) samt dødsboets værdi, herunder om dødsboet er insolvent (større gæld end aktiver).

Et dødsbo kan enten være skattefritaget eller skattepligtigt, det afhænger af værdierne i dødsboet. Hvis et dødsbo er skattepligtigt, så vil de skattepligtige avancer komme til beskatning efter reglerne i dødsboskatteloven, mens skattepligtige avancer i et skattefritaget dødsbo ikke kommer til beskatning. Som rådgiver er det derfor vigtigt at have kendskab til reglerne, så man kan rådgive kunderne om deres muligheder for at planlægge eller håndtere et dødsbo på den mest optimal måde, herunder hvilke muligheder man har for at skifte og hvilke konsekvenser det vil medføre. Når dødsboet er skiftet, vil der blive beregnet en eventuel boafgift (tidligere kaldet arveafgift) på baggrund af reglerne i boafgiftsloven.

¹ Danmarks Statistik, 2024, Dødsfald

² Danmarks Domstole, 2024, Skifteret

³ DSL § 2

Boafgiften betales til staten inden arven kan fordeles og udbetales til arvingerne. Boafgiften beregnes på baggrund af hvem der arver efter dødsboet.

Vi ser i vores dagligdag som revisorer, at mange ægtefæller vælger at sidde i uskiftet bo efter den først-afdøde, for derefter at skifte begge ægtefællers dødsbo sammen når den længstlevende ægtefælle går bort. Dette vælges ofte fordi mange har den opfattelse, at det er den mest simple metode at behandle dødsboet på. Mange ved samtidig ikke, at der kan være mange penge at spare i både boskat og boafgift, hvis dødsboet optimeres enten efter død eller allerede i levende live.

Der er derfor et stort rådgivningspotentiale inden for dette område for de personer, der har skattepligtige avancer, og som med fordel kan planlægge afviklingen af disse i tide og derved sørge for at minimere skatte- og afgiftsbetalingen og dermed også maksimere den del af formuen, som går videre til arvingerne. Hvis man ikke når at foretage den rette planlægning i levende live må det i stedet vurderes, hvilke dispositioner som kan foretages som en del af bobehandlingen for at opnå så gunstigt et resultat som muligt for at sikre, at arvingerne modtager mest mulig arv.

Projektet udarbejdes derfor med udgangspunkt i nogle af de rådgivningsmæssige værktøjer, som kan anvendes i rådgivningssituationer til planlægning i levende live og i selve dødsboet efter død.

1.1 Problemformulering

På baggrund af ovenstående indledning er formålet med dette projekt at undersøge, hvordan et dødsbo beskattes. Herefter vil det blive undersøgt, hvilke muligheder man har for disponeringer i et dødsbo for at nedbringe den samlede skatte- og afgiftsbetaling og dermed også forøge arven til arvingerne. Endeligt vil det blive undersøgt, om der med fordel kan foretages planlægning i levende live for at forberede dødsboet med henblik på at minimere skatte- og afgiftsbetalingen yderligere.

Ovenstående overvejelser fører frem til følgende problemformulering:

Hvordan beskattes dødsboer i Danmark, og hvilke mulige disponeringer kan foretages efter død eller i levende live for at mindske skatte- og afgiftsbetalingen?

Problemformuleringen søges besvaret gennem et beskrivende afsnit af relevant teori, som efterfølgende anvendes til at analysere et konkret dødsbo med henblik på at foretage mulige optimeringer, som kan mindske skatte- og afgiftsbetalingen.

Projektet er bygget op således, at i første del af rapporten bliver den grundlæggende teori inden for dødsbøbeskatning gennemgået på et generelt plan, så læseren opnår en forståelse for de grundlæggende elementer inden for området. Der er enkelte elementer i teoriafsnittet som inddrages for at opnå en samlet helhedsforståelse af emnet, mens de primære elementer efterfølgende anvendes i anden del af rapporten til at analysere en specifik case samt til at udpege de områder, som er relevante at gå i dybden med i en rådgivningssituation.

Teorien om skifte af et dødsbo er beskrevet i projektets kapitel 2-3 mens den skattemæssige behandling beskrives i kapitel 4-5. I analysen i kapitel 6-8 anvendes den beskrevne teori, som kan suppleres ved at inddrage yderligere teori af relevans i specifikke situationer, som ligger udover de generelle teoretiske afsnit.

Der vil i kapitel 6 blive set nærmere på hvordan et dødsbo håndteres og beskattes ud fra de givne oplysninger i en case, hvor der ikke foretages nogen former for optimering. I kapitel 7 vil det blive undersøgt hvordan lovgivningen og retspraksis tillader at foretage disponeringer i et dødsbo med henblik på skattemæssig optimering. I kapitel 8 vil vi se nærmere på hvilke mulige forberedelser man kan gøre i levende live. Der vil i hvert kapitel blive udarbejdet beregninger, der viser den skatte- og afgiftsbetaling der vil være i de enkelte situationer. Beregningerne har til formål at sammenligne de forskellige metoder med hinanden for at kunne måle effekten af de dispositioner, som foretages i dødsboet og i levende live, og ultimativt for at kunne måle hvilke dispositioner, som reducerer skatte- og afgiftsbetalingen mest muligt til fordel for arvingerne.

1.2 Afgrænsning

Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan et dødsbo beskattes. Den samlede skatte- og afgiftsbetaling afhænger af en lang række forhold, og der kan være store forskelle afhængig af hvordan det enkelte dødsbo behandles. Formålet med projektet er centreret om den samlede beskatning og vi vil derfor ikke gå i dybden med alle de juridiske aspekter og detaljer, men kun kort komme ind på relevante frister og lignende formalia. Desuden vil vi som udgangspunkt heller ikke fokusere på beskatning af afdødes indkomster og foreløbige skattebetalinger i mellemprioroden, men blot den endelige skatteansættelse i dødsboet. Relevante forhold for mellemprioroden kan dog inddrages i enkelte situationer hvis det vurderes nødvendigt for at give et retvisende billede af den konkrete situation.

Vi vil anvende en case til at illustrere nogle af elementerne indenfor emnet. I denne case har manden gjort brug af virksomhedsskatteordningen, og det forudsættes at læseren har et grundlæggende kendskab til denne lovgivning, da der ikke vil være en teoretisk gennemgang heraf.

Projektet vil primært fokusere på de forhold, der er givet i casen og hvor det er nødvendigt, er der foretaget antagelser om forhold som ikke er direkte nævnt i casen, dette fremgår løbende af projektet. Da andel del af projektet tager udgangspunkt i en case som det primære omdrejningspunkt vil de konkrete forhold i casen også naturligt være en afgrænsning fra øvrige forhold, som ikke indgår i casen. Slutteligt vil vi dog kort komme ind på øvrige relevante optimeringsmuligheder som ikke allerede er behandlet i denne case, men som kunne være relevante i andre gængse situationer.

Optimeringsmulighederne vil være med afsæt i at optimere arven som tilfalder den nærmeste familie (ægtefælle og livsarvinger), og der vil kunne være flere mulige optimeringsmuligheder uden for kredsen af nærmeste familie, men disse ønskes ikke belyst i projektet.

Projektet er baseret på de nugældende regler for 2024, og derfor vil særregler og overgangsregler for perioder før 2024 ikke blive behandlet.

I casen afgrænser vi os i øvrigt fra de potentielle formueforskydninger, som den længstlevende ægtefælle vil have i perioden efter den førstafdødes død, da eventuelle ændringer heri ikke vil påvirke sammenligningsgrundlaget mellem de enkelte metoder, og derfor ikke er relevant for besvarelsen af problemformuleringen. Enkelte forhold kan dog inddrages hvis det findes relevant og aktivt kan anvendes som en del af den skattemæssige optimering.

Projektet omhandler kun danske forhold og dansk lovgivning, og der afgrænses således fra alle former for international lovgivning, som potentielt kunne have en effekt, herunder udenlandsk arvelovgivning eller beskatning af indkomster fra udlandet.

1.3 Metode og kildekritik

Projektet vil blive udarbejdet med udgangspunkt i den retsdogmatiske metode. Projektet vil derfor tage afsæt i juridisk metode, der har til hensigt at identificere og beskrive gældende dansk ret på området, og herefter fortolke og anvende den til at besvare problemformuleringen. Herudover vil der være inddraget relevant retspraksis fra de danske domstole samt forskellige skatteretlige organer som Landsskatteretten og Skatterådet, som kan være med til at understøtte fortolkningen af lovgivningen.

Den primære lovgivning for projektet er dødsboskifteloven og dødsboskatteloven, men også øvrige lovgivninger vil blive inddraget, hvor det er relevant, da mange særlovgivninger indeholder bestemmelser, som er relevante ved død. Den retsdogmatiske metode bidrager til en systematisk tilgang til fortolkning og derfor vil den første del af projektet omfatte en beskrivende gennemgang af den relevante lovgivning, som danner rammen om problemstillingen.

Udover gældende lovgivning vil der ligeledes blive inddraget domstolspraksis og tidligere afgørelser, da disse bidrager til fortolkning af lovgivningen og samtidig danner grundlag for forståelsen af hvad gældende ret er, og dermed har indflydelse på hvordan lovgivningen skal fortolkes. Det skal i den forlængelse nævnes, at tidligere afgørelser ikke har samme retsvirkning som lovgivningen, men blot danner grundlag til fortolkning af lovgivningen samt rækkevidden af samme. Lovgivningen og anvendelsen af gældende retspraksis er med til at give retssikkerhed og en forudsigelighed i retssystemet, så det kan undersøges, hvordan en given situation skal fortolkes eller kan forventes behandlet retsligt. Ovenstående litteratur udgør primære kilder.

Som supplement til gældende lovgivning og afgørelser på området, vil der blive anvendt relevante lærebøger, som er sekundære kilder. Her er det vigtigt at have for øje, at disse kan være præget af subjektivitet med forfatterens fortolkning og forståelse på området. Dog anses bøgerne for valide kilder med en høj reliabilitet, da disse ligeledes er udarbejdet på baggrund af bl.a. tidligere domme.

Til besvarelsen af projektets problemstilling og fortolkning af gældende lovgivning på området, vil der blive taget udgangspunkt i et casestudie. Casen vil bidrage til at få et dybere indblik i det afgrænsede område, hvor der vil blive set nærmere på hvilke muligheder for forskellige disponeringer, der kan foretages i den givne case inden for problemfeltet. Målet med at anvende casestudiet er at finde frem til en løsning, som kan være et eksempel for området og dermed bidrage til en forståelse af hvilke muligheder der eksisterer og lovligt kan anvendes til at minimere skatte- og afgiftsbetalingen.

Det er dog vigtigt at huske, at afgrænsningen og de specifikke forhold i casen har en stor betydning for projektets behandling og konklusioner, og der kan forekomme andre situationer i andre sammenhænge, hvor konklusionen på dette projekt ikke kan anvendes på samme måde.

1.4 Forkortelser

Afskrivningsloven – AL

Aktieavancebeskatningsloven – ABL

Aktiesparekontoloven – ASKL

Arveloven – AVL

Boafgiftsloven – BAL

Dødsboskatteloven – DBSL

Dødsboskifteloven – DSL

Ejendomsavancebeskatningsloven – EBL

Kildeskatteloven – KSL

Ligningsloven – LL

Pensionsbeskatningsloven – PBL

Personskatteloven – PSL

Selskabsloven – SEL

Virksomhedsomdannelsesloven (lov om skattefri virksomhedsomdannelse) – VOL

Virksomhedsskatteloven – VSL

Ægtefælleloven (lov om ægtefællers økonomiske forhold) – ÆØF

2 Introduktion til dødsbobeskatning

Reglerne om beskatningen af et dødsbo skal findes i DBSL, men denne skal ses i sammenhæng med DSL, som sammen definerer, hvordan et dødsbo skal behandles skattemæssigt. Men før disse to love bliver gennemgået, vil der være et helt generelt afsnit om elementer, der er essentielle for at forstå både DBSL og DSL.

2.1 Arvelovens generelle bestemmelser

Reglerne for hvordan arven skal fordeles efter et dødsfald reguleres i AVL. Af AVL fremgår det, at 25 % af arven er tvangsarv som skal fordeles efter reglerne i AVL, mens de sidste 75 % af arven kan disponeres frit efter et testamente. Hvis ikke der er skrevet testamente, så falder behandlingen af hele arven tilbage på bestemmelserne i loven. Efter AVL bliver et dødsbo ligeligt delt mellem ægtefælle og livsarvinger (børn, børnebørn, oldebørn og adoptivbørn), som derfor udgør 1. arveklasse. En ægtefælle har dog altid ret til at udtage 870.000 kr. (2024) af eget bos- og arvelod samt fuldstændige særeje.⁴ Beløbet er inklusive eventuelle forsørgertabserstatninger, livsforsikringer, pensionsydelse o.l. som udbetales i forbindelse med dødsfaldet.⁵ Er der ingen ægtefælle vil livsarvinger arve det hele og omvendt, hvis ikke der er livsarvinger vil ægtefællen arve det hele.⁶

Har afdøde hverken ægtefælle eller livsarvinger i arveklasse 1 går man videre til arveklasse 2, og så vil det være forældrene der arver, og hvis disse er døde, vil det være forældrenes livsarvinger, dvs. afdødes søskende og deres efterkommere der arver.⁷

Er der ingen arvinger i arveklasse 2 vil det i stedet være afdødes bedsteforældre eller disses børn som arver (afdødes forældres søskende), men ikke øvrige livsarvinger.⁸ Er der ingen arvinger vil arven tilfalde staten.⁹

Det er muligt at lave et testamente før et dødsfald og dermed afvige fra ovenstående og således bestemme hvordan arven skal fordeles. Dog vil livsarvinger og ægtefælle altid have en tvangsarv, som til sammen udgør en fjerdedel af den samlede arv.¹⁰

⁴ AVL § 11, stk. 2

⁵ AVL § 11, stk. 3

⁶ AVL § 9

⁷ AVL § 2

⁸ AVL § 3

⁹ AVL § 95, stk. 1

¹⁰ AVL § 10

Inden arven kan udbetales, skal der betales en boafgift (tidligere arveafgift). Boafgiftens størrelse beregnes ud fra hvem arvingerne er efter følgende grundlæggende hovedregler:

1. 0 % boafgift af arven, som tilfalder den længstlevende ægtefælle
2. 15 % boafgift af arven ekskl. andelen til ægtefællen, som tilfalder nærmeste familie¹¹, og som er større end 333.100 kr. i 2024
3. 25 % tillægsboafgift af arven, som tilfalder arvinger udenfor nærmeste familie (beregnes efter de første 15 % i punkt 2, så den effektive boafgift bliver 36,25 %¹²)

Efter betaling af boafgiften fordeles arven efter reglerne i AVL eller testamentet, hvis dette er udarbejdet.

2.2 Tidslinje og begreber

Til brug for forståelsen af forskellige begreber i resten af projektet beskrives visse grundlæggende begreber i dette afsnit.

Tidslinjen og de tilhørende begreber for et dødsbo kan illustreres således:

Figur 1

Kilde: Egen tilvirkning

Normalt følger indkomståret kalenderåret for fysiske personer. Perioden fra 1. januar og frem til og med dødsdagen kaldes *mellempperioden*. Fra dagen efter dødsfaldet og frem til dødsboets skæringsdag kaldes *boperioden*. Tilsammen udgør de *bobeskatningsperioden*. Skæringsdagen kan tidligst ligge på dødsdagen og senest 1 år efter dødsdagen ved privat skiftede dødsboer og senest 2 år efter dødsdagen ved bobestyrerskifte. Skæringsdatoen afgøres af arvingerne eller bobestyreren. Skifteretten har dog mulighed for at forlænge dødsboets behandling udover 2 år hvis bobestyreren anmoder herom, og det kan begrundes med at dødsboets forhold gør, at det ikke kan afsluttes.¹³ Det kan eksempelvis være hvis en ejendom ikke kan sælges eller der er tvister mellem arvingerne.

¹¹ Nærmeste familie defineres som forældre, samlever i minimum 2 år, børn, stedbørn, adoptivbørn, børn eller stedbørns ægtefælle, børnebørn og oldebørn

¹² $15\% + (100 - 15) \times 25\% = 36,25\%$

¹³ DSL § 66, stk. 2

Der foretages som udgangspunkt ikke en afsluttende skatteansættelse for mellemprioroden, hvis dødsboet er skattefritaget jf. DBSL § 12, da betalte forskudsskatter anses for endelige. Jf. DBSL § 13 kan enten dødsboet eller skattestyrelsen dog kræve afsluttende ansættelse, hvis de mener at der er stor forskel på forskudsskatten og den slutskat som vil blive beregnet. I skattepligtige dødsboer indgår beskatningen i mellemprioroden i den samlede beskatning i hele bobeskatningsperioden. I visse situationer er der dog krav om afsluttende ansættelse, primært hvis afdøde drev selvstændig virksomhed.

Indkomst og fradrag opgøres til én samlet indkomst, som til sidst beskattes med en boskat på 50 %. Den opdeles således ikke som i levende live i personlig indkomst, kapitalindkomst og ligningsmæssige fradrag. Aktieindkomst behandles dog særskilt efter de samme regler som i levende live med en beskatning på 27/42 %. Allerede indbetalt forskudsskat modregnes i den endelige slutskat, herunder også indeholdt udbytteskat, samt skatteværdien af evt. negativ aktieindkomst.

Overskydende skat udbetales kun, hvis den udgør mindst 3.600 kr. (2024). Omvendt bliver restskat kun opkrævet for den del, som ligger over 41.300 kr. (2024).

3 Skifteformer

Skifteretten fastsætter hvilken skifteform et dødsbo skal behandles efter. Skifteformen er afgørende for den efterfølgende behandling af boet, herunder den skattemæssige stilling. Skifteformerne fremgår af DSL kapitel 12-16:

1. Kapitel 12: Boudlæg uden skiftebehandling
2. Kapitel 13: Udlæg til en længstlevende ægtefælle (ægtefælleudlæg)
3. Kapitel 14: Uskiftet bo
4. Kapitel 15: Privat skifte
 - a. Forenklet privat skifte
5. Kapitel 16: Bobestyrerskifte

De forskellige skifteformer vil kort blive gennemgået i de følgende afsnit.

3.1 Boudlæg uden skiftebehandling

Boudlæg er den simpleste skifteform og anvendes i dødsboer med meget lav værdi, hvor satsen i 2024 er 51.000 kr. (reguleres årligt). Ved opgørelsen af boets værdi fratrækkes rimelige omkostninger til begravelsen, boets behandling, sikring af boets aktiver, midlertidige foranstaltninger samt gæld sikret ved pant eller lignende.

Hele boet udlægges uden yderligere skiftebehandling til afdødes nærmeste pårørende eller den som påtager sig begravelsesomkostningerne eller til den nærmeste institution/kommune eller staten. Det er herefter modtagerens ansvar at betale begravelsesomkostningerne ud af boets midler, men derudover hæftes der ikke for afdødes gæld.

Der betales ingen boafgift, og boet i sig selv er også skattefritaget, men der kan være almindelig restskat/overskydende skat, som behandles efter DBSL §§ 76-80 (kapitel 13).

Hvis afdøde var enlig, foretages der ingen skatteansættelse i mellemp perioden eller i året før dødsåret, medmindre det allerede er gjort. Overskydende skat udbetales, hvis det er forfaldet til betaling. Restskat skal ikke indbetales.

Hvis afdøde var gift og samlevende med ægtefællen ved dødsfaldet, foretages skatteansættelse for året forud for dødsåret efter de almindelige regler, hvor overskydende skat udbetales udenom boet. Ægtefællen kan derudover kræve, at der foretages afsluttende skatteansættelse for mellemp perioden. Eventuel overskydende skat udbetales udenom boet, hvis den er over 3.600 kr. (2024). Restskat skal ikke

betales. En længstlevende ægtefælle er stillet som ved et skifte og er indkomstpligtig efter de almindelige skatteregler i dødsåret samt efterfølgende år.¹⁴

Anmodning om boudlæg skal indsendes til skifteretten på en blanket, hvor boets aktiver og passiver specificeres.

3.2 Udlæg til en længstlevende ægtefælle (ægtefælleudlæg)

Ægtefælleudlæg kaldes også suppleringsarv og kan anvendes, hvis ægteparrets samlede formue fratrasket gæld er højst 870.000 kr. i 2024 (reguleres årligt). I formuen skal indgå eventuelle udbetalte livsforsikringer, forsørgertabserstatninger og pensionsudbetalinger mv. til den længstlevende ægtefælle. Ægtefælleudlæg kan ske hvis ægtefællen eller en skifteværge anmoder herom, og ægtefællen påtager sig ansvaret for den afdødes gæld.

Ved ægtefælleudlæg skal der ikke udbetales arv til eventuelle andre arvinger ligesom der ikke skal betales boafgift selvom værdien måtte overstige bundgrænsen, da satsen er 0 % for ægtefæller.

Derimod skal man være særligt opmærksom på, at ægtefællen overtager alle afdødes gældsforpligtelser, og skifteretten skal vurdere, at boets kreditorer ikke lider skade, hvilket afskærer muligheden hvis fx ægtefællen er åbenlyst insolvent.

Hvis den samlede formue overstiger beløbsgrænsen på 870.000 kr., kan den længstlevende ægtefælle foretage ægtefælleudlæg op til beløbsgrænsen og lade resten af formuen indgå i et skifte. Der skal ske anmodning om ægtefælleudlæg til skifteretten og der skal indrykkes proklama i Statstidende, så boets kreditorer kan henvende sig.

De øvrige skattemæssige regler følger reglerne for uskiftet bo i DBSL §§ 58-65.

Anmodning om ægtefælleudlæg skal indsendes til skifteretten på en blanket sammen med en formueoversigt over ægtefællernes samlede formue.

3.3 Uskiftet bo

Reglerne for uskiftet bo findes i AVL kapitel 4 og medfører, at det er muligt for den længstlevende ægtefælle at overtage ægtefællernes samlede delingsformue uden at skifte med øvrige arvinger. Det er muligt at anvende reglerne om uskiftet bo, hvis en række betingelser er opfyldt, hvor de væsentligste er at der

¹⁴ DBSL § 79

skal være fælles livsarvinger eller ingen arvinger, at eventuelle særlivsarvinger (fx børn fra tidligere forhold) skal acceptere hensiddet i uskiftet bo og at den længstlevende ægtefælle ikke må være under konkurs eller værgemål.

Ved uskiftet bo udlægges hele boet til den længstlevende ægtefælle, som dermed overtager både aktiver og gæld. Skifteretten kan dog nægte at behandle et bo som uskiftet bo, hvis det vurderes, at ægtefællen ikke kan honorere gældsforpligtelserne. Der er ingen beløbsgrænser, for hvornår uskiftet bo kan anvendes.

Hvis den afdøde havde særlivsarvinger, fx børn fra tidligere forhold, så skal disse acceptere at den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo, men gør de ikke det, så skal boet skiftes via en af de andre metoder.

Hvis man sidder i uskiftet bo, kan man ikke gifte sig igen uden at skifte boet først, medmindre den afdødes livsarvinger giver afkald på deres arveret.

Da der ikke foretages et skifte, når den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo, skal der heller ikke betales boafgift før boet senere skiftes, hvilket senest skal ske i forbindelse med den længstlevende ægtefælles død. Her vil bundgrænsen på 333.100 kr. dog blive fordoblet, da der så skiftes to dødsboer.

Den længstlevende ægtefælle succederer i afdødes skattemæssige stilling. Indkomsten i mellempærioden beskattes også hos den længstlevende ægtefælle.

Når man vælger at sidde i uskiftet bo, skal der inden seks måneder efter dødsfaldet indleveres en formueoversigt til skifteretten. Formueoversigten skal indeholde:

1. den afdøde ægtefælles delingsformue
2. den længstlevende ægtefælles delingsformue
3. oplysninger om livsforsikringer og pensionsydelse som tilfalder den længstlevende ægtefælle
4. den længstlevende ægtefælles egne livsforsikringer og pensionsordninger
5. den længstlevende ægtefælles fuldstændige særeje
6. den afdøde ægtefælles fuldstændige særeje.

Det skal desuden fremgå, hvem der skal arve afdødes fuldstændige særeje. Hvis formueoversigten ikke indleveres inden for fristen, kan skifteretten bestemme at oversigten skal udarbejdes af en autoriseret bobestyrer og at udgiften hertil skal afholdes af den længstlevende ægtefælle.¹⁵

¹⁵ AVL § 22

Det uskiftede bo vil også omfatte alt hvad den længstlevende ægtefælle erhverver sig, medmindre dette er gjort til fuldstændigt særeje. Dog indgår livsforsikringer og pensionsydelse ikke og det samme gør sig gældende for beløb, der er udbetalt fra kapitalpension og supplerende engangsydelser. Herudover er arv, gave, livsforsikringer og pensionsydelse, der tilfalder den længstlevende ægtefælle fra tredjemand, heller ikke en del af det uskiftede bo, hvis der er anmodet om skifte inden 3 måneder efter formuegodets modtagelse.¹⁶

Den længstlevende ægtefælle råder over det uskiftede bo i levende live. Dog vil der ved testamentet kun rådes over den del af det uskiftede bo som vil tilfalde den længstlevende ægtefælle ved arv. Inden for denne grænse råder ægtefællen over de enkelte genstande så længe det ikke strider imod testamentet.¹⁷

3.4 Privat skifte

Ved et privat skifte er det arvingerne selv, der behandler skiftet. Arvingerne skal anmode skifteretten om privat skifte via en blanket, som underskrives af alle arvinger, eventuelt via skiftefuldmagt, hvor én arving kan gives fuldmagt til at tage beslutninger på vegne af alle arvinger. Skifteretten skal godkende, at skiftet kan ske privat, og følgende betingelser skal alle være opfyldt:¹⁸

1. Alle arvinger anmoder om det
2. Boet er solvent
3. Mindst én arving er solvent og ikke repræsenteret af en værge
4. Afdøde må ikke have udelukket privat skifte i sit testamente
5. Afgørende hensyn må ikke tale imod privat skifte, fx arvingernes manglende betalingsevne

Hvis skifteretten godkender privat skifte vil man modtage en skifteretsattest som giver ret til at råde over boets aktiver, herunder bankkonti mv. Der medfølger dog samtidig en forpligtelse til at betale afdødes gældsforpligtelser.

Der skal udarbejdes en åbningsstatus pr. dødsdagen som indeholder boets aktiver og passiver, og som skal indsendes til skifteretten. Når boet gøres op, skal der senest 15 måneder efter dødsdagen indsendes en endelig boopgørelse pr. skæringsdagen til skifteretten, som efterfølgende deler denne med Skattestyrelsen. Når Skattestyrelsen så har godkendt boopgørelsen, vil eventuel boafgift blive opkrævet, hvorefter arven fordeles blandt arvingerne.

¹⁶ AVL § 23

¹⁷ AVL § 24

¹⁸ DSL § 25

Eventuelle indtægter indtil skæringsdagen skal beskattes i boet, mens indtægter fra skæringsdagen påhviler de enkelte aktiver, hvis disse arves af arvingerne, fx kursreguleringer på værdipapirer.

3.5 Forenklet privat skifte

Som navnet antyder, så er der tale om et privat skifte med mere simple forhold. Forenklet privat skifte kan vælges, hvis boet er større end grænsen for boudlæg, da denne ellers normalt vælges. Derudover skal betingelserne for almindeligt privat skifte være opfyldt sammen med nedenstående betingelser:

1. Der ikke skal betales bo- eller tillægsafgift (så alle arvinger skal være nærmeste familie)
2. Der ikke er arvinger eller legatarer, som er repræsenteret ved værge
3. Boet ikke er skattepligtigt
4. Afdøde ikke drev selvstændig virksomhed i dødsåret
5. Der ikke er afskrivningsberettigede aktiver i boet

Ved et forenklet privat skifte skal der ikke laves en boopgørelse. Det betyder, at dødsboets åbningsstatus, som skal indsendes senest seks måneder efter dødsdagen, også samtidig udgør boets endelige opgørelse. Skæringsdatoen bliver dermed dødsdagen.

3.6 Bobestyrerskifte

Hvis der vælges bobestyrerskifte, skal boet gøres op af en autoriseret bobestyrer, ofte en advokat, som udpeges af skifteretten.

Boet udlægges til bobestyrerskifte, hvis blot én af følgende betingelser er opfyldt¹⁹:

1. En arving anmoder om det
2. Boet må antages at være insolvent
3. Alle arvinger er underlagt værgemål, under konkursbehandling eller ude af stand til at opfylde forpligtelserne
4. Afdøde har bestemt det i testamente
5. Der ikke er nogen arvinger, eller det er usikkert, hvem der er arvinger
6. Der træffes bestemmelse om det jf. DSL §§ 36, 30 eller 76, stk. 3 eller AVL § 25, stk. 2
7. Der ikke inden for rimelig tid er truffet beslutning om en anden skifteform

¹⁹ DSL § 36

Valg af bobestyrer medfører ekstra omkostninger for boet, som skal betale for bobestyreren. Skifteretten vil normalt udpege en bestemt bobestyrer, hvis ægtefællen eller arvingerne anmoder om det.

Ved bobestyrerskifte er det bobestyreren, som råder over boets aktiver, og bobestyreren skal varetage boets og arvingernes interesser bedst muligt. Hvis der skal tages væsentlige beslutninger i boet, skal arvingerne inddrages inden beslutningen træffes, det kan fx være salg af fast ejendom eller andre væsentlige aktiver.

Ved et bobestyrerskifte ligger skæringsdagen som udgangspunkt senest 2 år efter dødsdagen, medmindre der er væsentlige forhold i boet som gør, at boet ikke kan opgøres endeligt, fx hvis afdødes ejendom ikke er blevet solgt eller der opstår tvister mellem arvingerne.

Der skal indsendes en åbningsstatus samt en endelig boopgørelse til skifteretten, hvorefter der betales boafgift og arven udbetales til arvingerne.

4 Skattepligtsmåling

Et dødsbo er som udgangspunkt skattepligtigt af de indkomster og avancer, som opstår i bobeskatningsperioden, indtil dødsboet er opgjort og arven udbetales til arvingerne. I DBSL § 6 findes dog en undtagelse som medfører, at visse dødsboer kan blive skattefritaget. Grænsen for skattefritagelse er 3.272.500 kr. (2024)²⁰. Det er satsen for det år, hvori skæringsdagen ligger og boet gøres endeligt op, der skal anvendes. Det er af afgørende betydning for den videre behandling af boet om det er skattepligtigt eller skattefritaget, og det har også betydning for eventuelle optimeringsmuligheder.

Ved beregningen af om et bo kan være skattefritaget måles der på to parametre i boopgørelsen; Boets samlede aktiver og boets nettoformue. Nettoformuen er forskellen mellem boets aktiver og passiver. Hvis blot én af grænserne overskrides bliver boet skattepligtigt. Ved opgørelsen af boets aktiver og passiver er det handelsværdien på skæringsdagen, der skal anvendes som grundlag for måling af de enkelte beløb, der indgår i boopgørelsen.

For at forstå hvordan boets værdier opgøres og formuefordelingen mellem ægtefæller i et bo fastsættes er det relevant at se nærmere på delingsformuen og særejeformer først.

4.1 Delingsformue

Når man indgår i et ægteskab, bliver hele formuen automatisk til delingsformue (tidligere kaldet fællesformue), og der skelnes ikke mellem, hvad der er oparbejdet inden og efter ægteskabets indgåelse. Aktiver som er opført i ÆØF § 26, stk. 1 indgår dog ikke, herunder bl.a. særejer og pensioner. Ved ægteskabets ophør, enten ved separation, skilsmisse eller død, vil delingsformuen blive fordelt ligeligt mellem ægtefællerne eller mellem den længstlevende ægtefælle og boet efter den ene ægtefælles død.²¹

Man har som ægtefæller mulighed for at indgå en ægtepagt og herunder oprette særeje, der definerer en anden fordeling af formuen, hvis ikke man ønsker fuldstændig lighedeling. Dermed opstår en situation, hvor der skal skelnes mellem delingsformue og særformue. Det kan fx være relevant i situationer, hvor den ene part driver virksomhed, modtager en arv eller tager en større formue med ind i ægteskabet end den anden part.

²⁰ DBSL § 6, stk. 1

²¹ ÆØF § 5

Hvis man ønsker at tage hensyn til disse forhold og dermed ønsker en anden fordeling end fuldstændig lighedeling, så skal der oprettes et særeje, som kan variere i form afhængigt af i hvilke situationer det skal træde i kraft. Det er derfor også vigtigt at skelne imellem dem og vælge den rigtige type særeje for at opnå den ønskede effekt.

4.2 Særejeformer

Særeje kræver, at ægtefællerne er enige da begge parter skal underskrive ægtepagten, hvor særejet indgår. Der kræves dog ikke enighed ved eventuel modtagelse af arv fra tredjemand, som kan være særejebestemt i testamentet fra den, arven modtages fra. Ægtepagten skal desuden tinglyses i personbogen for at være gyldig. Der findes tre overordnede typer af særeje, som fremgår af ÆØF § 12:

1. Skilsmisssæreje²²
2. Fuldstændigt særeje²³
3. Kombinationssæreje²⁴

Skilsmisssæreje træder kun i kraft ved separation eller skilsmisse. Ved død indgår skilsmisssæreje i delingsformuen.

Fuldstændigt særeje betyder, at en ægtefælle beholder sin særformue ved separation eller skilsmisse og ved død. Ved død holdes særejet altså uden for bodelingen.²⁵ Hvis det er afdødes særeje, kan det ikke indgå i uskiftet bo og vil derfor tilfalde arvingerne, da det skal skiftes. Hvis det er den længstlevende ægtefælles særeje, arver afdødes arvinger ingen del heraf.

Kombinationssæreje er en blanding af skilsmisse- og fuldstændigt særeje, som har til formål at sikre den længstlevende ægtefælle bedst muligt i tilfælde af den ene ægtefælles død. Ved separation eller skilsmisse gælder samme forhold som ved skilsmisssæreje. Ved den ene ægtefælles død vil et kombinationssæreje medføre, at den afdøde ægtefælles særeje indgår i delingsformuen, mens den længstlevendes særeje bliver til et fuldstændigt særeje, som dermed ikke indgår i bodelingen. Det giver mulighed for at sidde i uskiftet bo for den længstlevende ægtefælle med hele afdødes formue, som nu bliver delingsformue. Hvis dødsboet i stedet skiftes, vil det minimere tvangsarven til arvingerne indtil den længstlevende ægtefælle også dør.

²² ÆØF § 12, stk. 1, nr. 1

²³ ÆØF § 12, stk. 1, nr. 2

²⁴ ÆØF § 12, stk. 1, nr. 3

²⁵ ÆØF § 51

Ved skilsmisse behandles alle særejer altså ens, så man skal kun tage stilling til hvilke ønsker man har i tilfælde af den ene ægtefælles død.

Udover ovenstående særejetyper, kan særejet deles op i yderligere fem grupper som begrænser, hvad særejet omfatter. Opdelingen fremgår af ÆØF § 12, stk. 2, nr. 1-5:

1. Genstandssæreje: Ét eller flere bestemte aktiver.
2. Erhvervelsessæreje: En del af formuen afhængigt af hvordan eller hvornår formuen er erhvervet.
3. Brøkdelsæreje: En bestemt andel af et/flere aktiver eller af formuen som helhed.
4. Sumsæreje: Et bestemt beløb eller et bestemt beløb af værdien af et/flere aktiver.
5. Sumdeling: Hele formuen eller værdien af et/flere aktiver bliver særeje med undtagelse af et bestemt beløb.

Det kan aftales, at et sumsæreje eller en sumdeling kan pristalsreguleres efter nettoprisindekset.²⁶ Desuden kan det aftales, at beløb, der er sumdeling, skal forhøjes med et årligt beløb eller procentsats.²⁷ Et særeje kan samtidig være tidsbegrænset eller aftrappes over en bestemt periode.²⁸

Ovenstående viser, at det i vid udstrækning er muligt at opnå en bestemt fordeling af formuen afhængigt af hvem, der dør først og hvem man ønsker, der skal arve formuen efter den førstafdøde og den længstlevende ægtefælle.

4.3 Opgørelse af boets aktiver og nettoformue

I boopgørelsen indgår alle de aktiver og passiver, som er i behold på skæringsdagen til handelsværdi²⁹. Derudover indgår også eventuelle acontoudlodninger, som allerede er foretaget af boet i løbet af bobehandlingen. Skattestyrelsen er ikke bundet af de værdier, som er opgjort af boet i boopgørelsen, men kan anmode skifteretten om en sagkyndig vurdering eller selv fastsætte en anden vurdering. Hvis Skattestyrelsen selv fastsætter en anden værdi, kan boet dog anmode skifteretten om en sagkyndig vurdering, hvis de er uenige med Skattestyrelsen i værdiansættelsen³⁰.

²⁶ ÆØF § 12, stk. 3

²⁷ ÆØF § 12, stk. 4

²⁸ ÆØF § 12, stk. 5

²⁹ BAL § 12, stk. 1

³⁰ BAL § 12, stk. 2

Acontoudlodninger indgår med den værdi, som aktivet er udloddet til, så eventuelle efterfølgende værdireguleringer fra udlodningsdagen til skæringsdatoen er boet uvedkommende, herunder også eventuelle skattepligtige avancer, da disse indgår i arvingens egne forhold. For at acontoudlodninger kan indgå til værdien på udlodningstidspunktet er det en betingelse, at der gives besked til Skattestyrelsen senest 4 uger efter udlodningsdagen om udlodningens dato, modtager og hvad der udloddes samt værdien heraf.

Jf. DBSL § 6, stk. 4 indgår følgende beløb ikke i hverken aktiver eller nettoformue:

1. Mellempriodeskat opgjort efter §§ 14 og 15
2. Dødsboskat opgjort efter §§ 30 og 30 a
3. Beløb, der tilbagebetales efter § 31
4. Passivposter efter BAL § 13 a

Derudover indgår værdien af fast ejendom ikke i opgørelsen af boets aktiver, så længe betingelserne i EBL § 8 er opfyldt (også kendt som "parcelhusreglen").³¹ Ved blandede ejendomme indgår værdien heller ikke for den del, der vedrører stuehuset med tilhørende grund og have.³² Det betyder med andre ord, at ejendomme, som kunne være afstået skattefrit i levende live, kun skal indgå ved opgørelsen af boets nettoformue.

4.3.1 Bruttoprincip og nettoprincip

Aktiverne og passiverne opgøres efter brutto princippet, så et aktiv med tilhørende gæld indgår med deres bruttoværdier i boopgørelsen og ikke med nettoværdien (forskelsværdien). Dette kan have betydning for skattepligtsmålingen, hvis aktivernes samlede værdi er højere end grænsen for skattefrihed, og særligt i de situationer, hvor der er en høj gæld.

Hvis boet er skattepligtigt fordi aktiverne er over grænsen for skattefrihed, så kan boet have en interesse i at sælge aktiver mod samtidig at indfri gæld for at nedbringe boets aktiver og på den måde muligvis opnå skattefrihed. Nettoformuen vil langt hen ad vejen være uændret, da gælden her fragår.

³¹ DBSL § 6, stk. 5

³² EBL § 9, stk. 1

Som beskrevet tidligere indgår acontoudlodninger til arvingerne i den endelige boopgørelse med deres værdi på udlodningstidspunktet, og derfor vil en eventuel acontoudlodning af aktiver og passiver ikke nedbringe aktiverne i dødsboet.

Hvis et aktiv derimod sælges til tredjemand, og provenuet herfra anvendes til at nedbringe boets gæld, så opnår boet at nedbringe aktivernes størrelse. Dette understøttes af en landsskatteretsdom fra 2002³³, hvor et salg af en ejendom til tredjemand medførte, at der i boet alene skulle indregnes nettoprovenuet som aktiv i boopgørelsen, idet gælden i ejendommen samtidig blev indfriet. I en senere byretsdom fra 2008 blev det desuden afgjort, at et dødsbo også godt kan sælge aktiver og indfri gæld, som ikke vedrører det solgte aktiv, og derved i nogle situationer nedbringe aktivmassen yderligere, hvis nettoprovenuet anvendes til at nedbringe anden gæld end den, som vedrører det solgte aktiv.³⁴

4.3.2 Skattepligtsmåling for ægtepar

Ægtepars formue er som udgangspunkt fælles, men ægtefællerne kan som tidligere nævnt pga. særeje også have særformue, som ikke er fælles jf. afsnit 4.2. Hvis afdøde efterlader sig en ægtefælle, skal ægtefællens andel af delingsformuen ikke indgå i skattepligtsmålingen for dødsboet. Det fremgår af en dom fra Landsskatteretten fra 2012, hvor det dog bemærkes, at ordlyden i bemærkningerne til loven foreskriver det modsatte.³⁵ Ikke desto mindre er det nugældende retspraksis og også indarbejdet i juridisk vejledning.

Når ægteskabet ophører, skal ægtefællerne dele delingsformuen mellem sig med halvdelen til hver. Det betyder, at når dødsboets aktiver og passiver skal opgøres, skal det både inkludere afdødes fuldstændige særeje samt afdødes andel af delingsformuen (herunder også evt. skilsmisssæreje), hvorfor også ægtefællens delingsformue skal gøres op. Herefter foretages en boslodsudveksling mellem dødsboet og ægtefællen, så begge parter har lige stor andel af delingsformuen, og afdødes boslod kan herefter indgå i skattepligtsmålingen.

Der skal ikke ske boslodsudveksling af en negativ nettoformue, så hvis den ene ægtefælle har negativ formue og den anden har positiv formue, så er det kun den positive formue som deles med ægtefællen.

Boslodsudvekslingen mellem ægtefællerne kan illustreres i nedenstående eksempel:

³³ SKM2002.35.LSR

³⁴ SKM2008.513.BR

³⁵ SKM2012.524.LSR

Aktiver	Afdøde	Ægtefælle	I alt
Ejerbolig	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Personbil	500.000	0	500.000
Bankindestående	200.000	200.000	400.000
Aktier (særformue)	500.000	0	500.000
I alt	4.200.000	3.200.000	7.400.000

Prioritetsgæld ejerbolig	1.500.000	1.500.000	3.000.000
Nettoformue	2.700.000	1.700.000	4.400.000

- heraf særformue	-500.000	0	-500.000
Delingsformue	2.200.000	1.700.000	3.900.000

Boslodsudveksling (fra afdøde til ægtefælle)	-1.100.000	1.100.000	0
Boslodsudveksling (fra ægtefælle til afdøde)	850.000	-850.000	0
Nettoformue	2.450.000	1.950.000	4.400.000

I eksemplet fremgår det, at ægtefællerne har en samlet formue på 4,4 mio. kr., hvoraf 0,5 mio. kr. er afdødes særformue. Det giver en delingsformue på i alt 3,9 mio. kr., hvoraf afdødes andel er 2,2 mio. kr. og ægtefællens andel er 1,7 mio. kr.

Herefter sker boslodsudvekslingen, hvor hver af ægtefællernes andel af delingsformuen på 3,9 mio. kr. overføres til den anden, så de herefter hver især har 1,95 mio. kr. svarende til halvdelen af delingsformuen. Afdødes særformue bliver således hos afdøde og indgår kun i dennes formue, og herefter har man grundlaget for at kunne vurdere dødsboets skattepligt.

5 Skattemæssig behandling af et dødsbo

I afsnit 3 blev de forskellige skifteformer gennemgået. I dette afsnit vil det blive gennemgået, hvordan beskatningen vil være i de forskellige skifteformer. Reglerne for beskatning findes i DBSL. Gennemgangen vil følge rækkefølgen i skifteformerne. Sammenhængen mellem DSL og DBSL er illustreret i nedenstående figur:

Figur 2:

Skifteformer	Dødsboskatteloven	Beskatning
Boudlæg	Afsnit IV	Ingen beskatning
Ægtefælleudlæg	Afsnit III	Succession ægtefælle (reglerne om uskiftet bo)
Uskiftet bo	Afsnit III	Succession ægtefælle/skifte i levende live eller død
Privat skifte	Afsnit II + Kapitel 4 og 5	Valgfrihed
Forenklet privat skifte	Afsnit III	Succession ægtefælle
Bobestyrerskifte	Afsnit II + Kapitel 4 og 5	Valgfrihed

Kilde: Egen tilvirkning

5.1 Boudlæg – DBSL afsnit IV

Reglerne om beskatning efter boudlæg findes i DBSL afsnit IV. Hvis afdøde var enlig ved dødsfaldet gælder § 77 og hvis afdøde ikke var enlig gælder §§ 78-79. DBSL § 80 gælder for modtagerne af boudlægget. De forskellige regler er uddybet i nedenstående afsnit.

5.1.1 Afdød var enlig

Hvis den afdøde var ugift, separeret eller efterlader sig en ægtefælle, den ikke var samlevende med enten ved udløbet af seneste indkomstår forud for dødsåret eller ved dødsfaldet, udarbejdes der ingen skatteansættelse vedrørende det seneste afsluttede indkomstår eller i mellemprioroden. Overskydende skat for indkomståret forud for dødsfaldet, der ikke er udbetalt ved dødsfaldet, udbetales ikke.³⁶ Afdødes betaling af arbejdsmarkedsbidrag vedrørende det seneste indkomstår og mellemprioroden anses ligeledes for endeligt afgjort med betalingen af de foreløbige arbejdsmarkedsbidrag, der er forfaldet før dødsfaldet.³⁷

³⁶ DBSL § 77, stk. 1

³⁷ DBSL § 77, stk. 3

5.1.2 Afdød var ikke enlig

Hvis den afdøde ikke var enlig og dermed var gift og samlevende med ægtefællen ved udgangen af det seneste indkomstår forud for dødsfaldet, udarbejdes skatteansættelsen vedrørende afdødes seneste afsluttede indkomstår forud for dødsfaldet efter de almindelige regler. Den længstlevende ægtefælle hæfter ikke for eventuelle skattekrav mod afdøde. Overskydende skat som ikke er udbetalt forud for dødsfaldet, udbetales til den længstlevende ægtefælle udenom boet.³⁸

Når dødsboet afsluttes som boudlæg og den afdøde ikke var enlig gælder reglerne i DBSL kapitel 4 desuden. Disse regler er gældende når dødsboer er fritaget for beskatning og bliver gennemgået i afsnittet om dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter. Dog kan en afsluttende skatteansættelse for mellemp perioden kun kræves af ægtefællen.³⁹ I lighed med når den afdøde var enlig, vil afdødes betaling af arbejdsmarkedsbidrag være endeligt i mellemp perioden.⁴⁰

Den længstlevende ægtefælle er i dødsåret og efterfølgende indkomstår indkomstskattepligtig efter almindelige regler.⁴¹ Indkomst der kommer fra aktiver, der er udleveret fra et dødsbo efter § 18 i lov om skifte af dødsboer, beskattes hos modtageren af boudlægget fra og med dagen efter dødsfaldet.⁴²

5.2 Uskiftet bo – DBSL afsnit III

5.2.1 Anvendelse

Reglerne om beskatning i et uskiftet bo fremgår af DBSL kapitel 10 i afsnit III, som finder anvendelse når den afdøde efterlader sig en ægtefælle og i følgende tilfælde:

1. Når ægtefællernes fællesbo og skilsmissesæreje overgår til den længstlevende ægtefælle til uskiftet bo.⁴³
2. Når dødsboet efter den førstafdøde overgår til den længstlevende ægtefælle som ægtefælleudlæg jf. DSL § 22.⁴⁴

³⁸ DBSL § 78, stk. 1

³⁹ DBSL § 78, stk. 2

⁴⁰ DBSL § 78, stk. 3-4

⁴¹ DBSL § 79

⁴² DBSL § 80

⁴³ DBSL § 58, stk. 1, nr. 1

⁴⁴ DBSL § 58, stk. 1, nr. 2

3. Når dødsboet efter den førstafdøde overgår til den længstlevende ægtefælle som forenklet privat skifte jf. DSL § 34.⁴⁵
4. Når den længstlevende ægtefælle er eneste legale arving.⁴⁶
5. Når et bo er påbegyndt som et skifte omfattet af DBSL afsnit II, men som afsluttes ved at boet overtages af den længstlevende ægtefælle som uskiftet bo.⁴⁷
6. Når den længstlevende ægtefælle overtager hele boet efter AVL § 11, stk. 1 og 2.⁴⁸

Punkt 1 forudsætter, at ægtefællerne har fælles livsarvinger og at afdøde ikke har særlige livsarvinger. Hvis der ikke er særlivsarvinger, kan den længstlevende ægtefælle efter AVL § 17 overtage delingsformuen ved at benytte sig af reglerne om uskiftet bo og dermed undgå at skifte boet med livsarvingerne. Er der særlivsarvinger til den førstafdøde, kan den længstlevende ikke sidde i uskiftet bo uden tilladelse fra særlivsarvingerne. Det er kun delingsformuen som kan overdrages til den længstlevende ved at sidde i uskiftet bo, et fuldstændigt særeje, vil skulle skiftes eller udlægges.⁴⁹

Reglerne om uskiftet bo finder desuden anvendelse når skifteformen er ægtefælleudlæg jf. afsnit 3.2 eller forenklet privat skifte jf. afsnit 3.5.

Punkt 2 omfatter ægtefælleudlæg. Reglerne indebærer, at den længstlevende ægtefælle forlods kan udtage genstande som udelukkende tjener til den pågældendes personlige brug, hvis det ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold, eller er erhvervet til mindreårige børns brug. Desuden kan den længstlevende ægtefælle udtage værdier indtil denne værdi sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør 870.000 kr. (2024).

Punkt 3 omfatter forenklet privat skifte og er gældende, når den længstlevende ægtefælle er eneste arving i boet. Det forudsætter dog at der ikke er legatarer i boet, at ægtefællerne ikke var separerede på dødstidspunktet og den længstlevende ægtefælle skal succedere i afdødes skattemæssige stilling. Udlæveringen til forenklet privat skifte efter denne bestemmelse kan omfatte både afdødes delingsformue/skilsmissesæreje og afdødes særeje.⁵⁰

Punkt 4 gør sig gældende, når en ægtefælle er eneste legale arving og der må derfor ikke være andre livsarvinger for at benytte sig af denne regel. Når ægtefællen overtager boet efter § 58, stk. 1 nr. 4, kan den længstlevende ægtefælle frivilligt vælge at benytte reglerne i DBSL-afsnit II om dødsboer, som er

⁴⁵ DBSL § 58, stk. 1, nr. 3

⁴⁶ DBSL § 58, stk. 1, nr. 4

⁴⁷ DBSL § 58, stk. 2

⁴⁸ DBSL § 58, stk. 2

⁴⁹ Gianelli, 2023, side 46-47

⁵⁰ Gianelli, 2023, side 48-49

selvstændige skattesubjekter eller afsnit III om uskiftet bo. Hvis man vælger at benytte sig af reglerne i afsnit II skal dette meddeles samtidig med indgivelse af opgørelsen over aktiver og passiver på dødsdagen.⁵¹

I forlængelse af de fire første punkter, kan reglerne om uskiftet bo desuden anvendes på dødsboer, som er påbegyndt et egentligt skifte, men som afsluttes på anden vis.

Punkt 5 gør sig gældende når et skifte er påbegyndt, men ændrer sig til uskiftet bo. Det gælder dog ikke, hvis der forud for boets udlevering til den længstlevende ægtefælle er sket skifte med livsarvinger. Er der sket et skifte med livsarvinger, kan den længstlevende ægtefælle ikke benytte sig af reglerne om uskiftet bo og skal i stedet benytte sig af reglerne i afsnit II om boet som selvstændigt skattesubjekt.

Punkt 6 gør sig gældende, når den længstlevende ægtefælle overtager hele boet efter reglerne i AVL § 11, stk. 1-2 om forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til ægtefællens personlige brug, hvis værdien ikke er i misforhold til formuen eller genstande erhvervet til mindreåriges brug. Dette er uanset om boet er påbegyndt et egentligt skifte, men forudsætter at den længstlevende ægtefælle overtager hele boet. Er der sket udlevering til arvinger eller legatarer, kan denne regel ikke benyttes, og boet skal i stedet opgøres efter reglerne om et bo som selvstændigt skattesubjekt.⁵²

5.2.2 Opgørelse af boet

Når en ægtefælle dør efterlader denne sig en formue, der som oftest er positiv, men som også kan være negativ. I nogle tilfælde vil der kun være delingsformue i ægteskabet, men i andre tilfælde kan der både være delingsformue og særeje. I fællesboet vil delingsformuen samt evt. skilsmisssæreje indgå, mens et særbo vil bestå af et fuldstændigt særeje.

Hvis den længstlevende ægtefælle overtager dødsboet efter reglerne om uskiftet bo og der samtidig er et særbo, vil fællesboet og særboet blive anset som to forskellige boer. Et særbo vil altid skulle skiftes medmindre længstlevende ægtefælle er eneste legale arving. Hvis fællesboet overtages af den længstlevende ægtefælle og særboet skiftes, vil reglerne i kapitel 10 og 11 i DBSL være gældende.⁵³ Det vil i dette tilfælde sige, at fællesboet udleveres til den længstlevende ægtefælle efter reglerne om uskiftet bo, mens særboet behandles som et selvstændigt skattesubjekt.⁵⁴

⁵¹ DBSL § 58, stk. 5

⁵² Gianelli, 2023, side 52

⁵³ DBSL § 58, stk. 3

⁵⁴ Gianelli, 2023, side 53

Hvis ét af dødsboerne, enten fællesboet eller særboet, i stedet afsluttes ved boudlæg, mens det andet udleveres til den længstlevende ægtefælle som uskiftet bo, vil kapitel 10 samt § 80 i DBSL være gældende.

Når den længstlevende ægtefælle vælger at benytte sig af reglerne om uskiftet bo, vil denne overtage afdødes aktiver og passiver, og indtræde i den afdødes skattemæssige stilling knyttet hertil. Dermed overtager den længstlevende ægtefælle aktiverne og passiverne til de anskaffelsessummer, overtagelsestidspunkter og under samme omstændigheder og hensigter som den afdøde havde erhvervet dem og succederer dermed i den afdødes skattemæssige stilling.⁵⁵

Den længstlevende ægtefælle kan dog vælge ikke at indtræde i den skattemæssige stilling i forhold til foretagne forskudsafskrivninger og indskud på etablerings- og iværksætterkonto.⁵⁶ Dette skal meddeles til Skattestyrelsen senest samtidig med indlevering af formueoversigten eller til skifteretten med en opgørelse over aktiver og passiver på dødsdagen.⁵⁷ Hvis den længstlevende ægtefælle vælger ikke at succedere i forskudsafskrivninger og indskud på etablerings- og iværksætterkonto, kan boet ikke udleveres til forenklet privat skifte, da DSL § 34 kræver, at den længstlevende ægtefælle skal succedere i alle afdødes skattemæssige henseender.⁵⁸

Hvis den længstlevende ægtefælle overtager boet efter § 58, stk. 1, nr. 4 som eneste legale arving kan tvungen succession undgåes ved at lade boet blive beskattet som et selvstændigt skattesubjekt jf. DBSL § 58, stk. 5. Successionen under uskiftet bo ligestilles med bestemmelserne om succession i dødsboer, som er selvstændige skattesubjekter og følger derfor bestemmelserne i DBSL § 20.⁵⁹

5.2.3 Afdøde drev erhvervsvirksomhed

Udover at overtage aktiver og passiver vil den længstlevende ægtefælle ligeledes overtage og succedere i en eventuel erhvervsvirksomhed, som var drevet ved udgangen af indkomståret forud for dødsåret.⁶⁰ Hvis den afdøde ægtefælle drev den erhvervsmæssige virksomhed efter reglerne i VSL afsnit I om virksomhedsskatteordningen, kan den længstlevende ægtefælle vælge om den vil succedere i indestående på konto for opsparat overskud, indskudskonto, kapitalafkastgrundlag og mellemregningskontoen.

⁵⁵ DBSL § 59, stk. 1

⁵⁶ DBSL § 59, stk. 2

⁵⁷ DBSL § 59, stk. 3

⁵⁸ Gianelli, 2023, side 58

⁵⁹ Gianelli, 2023, side 56

⁶⁰ DBSL § 59, stk. 4

Blev virksomheden drevet efter VSL afsnit II om kapitalafkastordningen kan den længstlevende ægtefælle ligeledes vælge at succedere i afdødes indestående på konjunkturudligningskontoen.

Den længstlevende ægtefælle vil indtræde med virkning fra begyndelsen af indkomståret i dødsåret, og vil dermed indtræde i saldoen på konto for opsparet overskud, indskudskonto, kapitalafkastgrundlag og mellemregningskonto eller indestående på konjunkturudligningskontoen ved udløb af året forud for dødsåret.⁶¹

Hvis den længstlevende ægtefælle ikke ønsker at succedere i afdødes indestående på konto for opsparet overskud og indskudskonto, beskattes disse efter reglerne i VSL § 15b om ophørsbeskatning. Ligeledes vil der ske en ophørsbeskatning efter VSL § 22 b, stk. 7, hvis reglerne om kapitalafkastordningen blev anvendt.⁶²

Hvis afdøde har haft underskud i indkomståret op til og i dødsåret, vil dette give fradrag i den længstlevendes indkomst på samme vilkår, som ville have været gældende for afdøde.⁶³ Et underskud fradrages først i afdødes indkomst, hvorefter det resterende fradrages i den længstlevende ægtefælles indkomst. Har den afdøde ægtefælle fremførte kildeartsbegrænsede tab antages det efter DBSL § 59, stk. 5, at disse kan fremføres på samme vilkår til den længstlevende ægtefælle.⁶⁴ Hvis afdøde havde en aktiesparekonto på dødsdagen, vil denne, som eneste aktiv, ikke kunne overdrages til den længstlevende ægtefælle jf. ASKL § 12, stk. 2. En aktiesparekonto vil anses for ophørt på dødsdagen og værdierne bliver udloddet til boet.

5.2.4 Skatteopgørelse

Ved uskiftet bo skal der udarbejdes to skatteopgørelser for dødsåret. En opgørelse der omfatter henholdsvis den længstlevende ægtefælles indkomst og boets indkomst. Boets indkomst omfatter indkomsten fra aktiverne og passiverne i boperioden (efter dødsdagen). Den anden opgørelse er afdødes indkomst i mellemprioroden (inden dødsdagen). Indkomsten for både den længstlevende ægtefælle og afdøde ægtefælle opgøres efter almindelige skatteregler medmindre andet er anført i DBSL § 60, stk. 2 eller § 61.⁶⁵ Begge skatteopgørelser beskattes hos den længstlevende ægtefælle⁶⁶, men

⁶¹ Gianelli, 2023, side 57

⁶² Gianelli, 2023, side 57

⁶³ DBSL § 59, stk. 5

⁶⁴ Gianelli, 2023, side 60

⁶⁵ DBSL § 60, stk. 1 og § 62, stk. 2

⁶⁶ DBSL § 62, stk. 1

indkomstskatten opgøres særskilt for de to opgørelser⁶⁷. Beskatningen sker efter helt almindelige skatteregler i PSL og opgøres dermed i skattepligtig indkomst, personlig indkomst, kapitalindkomst, aktieindkomst og CFC-indkomst.⁶⁸

Afdødes indkomst skal periodiseres efter PSL § 14, stk. 1, så indtægter, der er erhvervet ret til inden dødsdagen, vil indgå i mellemperioden, mens indtægter, der er erhvervet ret til efter dødsdagen, vil indgå i boperioden. Det samme gør sig gældende med skattemæssige fradrag. Da skatten i mellemperioden skal beregnes efter de almindelige skatteregler, skal indkomsten i mellemperioden omregnes til en helårsindkomst. Dog skal kapitalindkomst og engangsindtægter og -udgifter i mellemperioden ikke omregnes.⁶⁹ Negativ kapitalindkomst og uudnyttet personfradrag kan modregnes i skatten hos ægtefællen.⁷⁰ Afdødes negative skat kan, hvis det ikke kan modregnes i afdødes slutskat i dødsåret eller året forud for dødsåret, modregnes i den længstlevende ægtefælles skat i dødsåret eller fremføres til senere indkomstår, hvis det ikke kan anvendes i dødsåret.⁷¹

Indkomst fra erhvervsvirksomhed beskattes i mellemperioden hos den af ægtefællerne, der har drevet virksomheden. Hvis den længstlevende ægtefælle succederer i erhvervsvirksomheden efter DBSL § 59, stk. 4 opgøres indkomsten fra erhvervsvirksomheden samlet for hele dødsåret og fordeles forholdsmæssigt mellem ægtefællerne.⁷² Det samme gør sig gældende med hævet opsparet overskud fra tidligere år.⁷³ Dermed opdeles indkomsten fra erhvervsvirksomheden imellem de to skatteopgørelser. Som udgangspunkt kan reglerne om medarbejdende ægtefælle ikke benyttes i dødsåret, medmindre dette var forskudsregistreret. Hvis det var forskudsregistreret, kan der overføres et forholdsmæssigt beløb til ægtefællen i mellemperioden pr. påbegyndt måned i dødsåret og til og med døds måneden.⁷⁴ Desuden vil en lønaftale også være gældende i mellemperioden.⁷⁵

Som tidligere beskrevet kan reglerne om uskiftet bo også anvendes, når der er sket skifte eller delvis skifte med andre arvinger, der ikke er afdødes livsarvinger, eller legatarer. Anvendes reglerne om uskiftet bo i sådanne tilfælde, skal den længstlevende ægtefælle kun medtage indtægter og udgifter, der ligger

⁶⁷ DBSL § 63, stk. 1

⁶⁸ PSL §§ 1-4

⁶⁹ DBSL § 63, stk. 2

⁷⁰ DBSL § 63, stk. 2-3

⁷¹ DBSL § 64, stk. 2

⁷² DBSL § 60, stk. 2

⁷³ Gianelli, 2023, side 64

⁷⁴ DBSL § 60, stk. 2

⁷⁵ Gianelli, 2023, side 65

forud for skæringsdagen i boopgørelsen vedrørende de aktiver, der er skiftet med andre arvinger end livsarvinger.⁷⁶

5.2.5 Skifte af særbo

Den længstlevende ægtefælle kan overtage fællesboet efter § 58, stk. 1-2 og lade særboet skifte og dermed udleveres fællesboet til den længstlevende ægtefælle efter reglerne om uskiftet bo, mens særboet behandles som et selvstændigt skattesubjekt.⁷⁷ Et særbo kan være skattefritaget eller skattepligtigt, og skattepligtsmålingen sker efter de almindelige regler og beløbsgrænser i DBSL § 6 som beskrevet i afsnit 4. Hvis særboet er skattepligtigt, anvendes reglerne i DBSL § 19-33 som beskrevet i afsnit 5.3.2.2 om skattepligtige dødsboer. Den længstlevende ægtefælle vil ikke blive omfattet af beskatning af afdødes indtægter og udgifter i mellemprioroden, når de hidrører fra afdødes fuldstændige særeje.

5.3 Boer, der er selvstændige skattesubjekter – DBSL afsnit II

5.3.1 Anvendelse

Udover at et dødsbo kan behandles efter reglerne om uskiftet bo, kan det også behandles efter reglerne om dødsboer, som er selvstændige skattesubjekter efter DBSL afsnit II. Disse regler finder anvendelse i flere henseender. De gælder i nedenstående situationer:

1. Dødsboer, der skiftes i forbindelse med dødsfaldet, bortset fra dødsboer, der overtages af den længstlevende ægtefælle efter § 58, stk. 1, nr. 2-4 eller stk. 2, 1. pkt.⁷⁸
2. Dødsboer, der delvist udleveres til den længstlevende ægtefælle til uskiftet bo, efter der er sket skifte med livsarvinger af den førstafdøde jf. § 58, stk. 2, 2. pkt.⁷⁹
3. Uskiftede boer, hvor den længstlevende ægtefælle i levende live skifter med arvinger og legatarer efter den førstafdøde jf. § 71, stk. 3⁸⁰
4. Dødsboer, der udleveres til den længstlevende ægtefælle efter § 58, stk. 1, nr. 4 (eneste legale arving), når den længstlevende ægtefælle har valgt at dødsboet skal skiftes⁸¹

⁷⁶ DBSL § 66, stk. 1

⁷⁷ Gianelli, 2023, side 53

⁷⁸ DBSL § 2, stk. 1, nr. 1

⁷⁹ DBSL § 2, stk. 1, nr. 2

⁸⁰ DBSL § 2, stk. 1, nr. 3

⁸¹ DBSL § 2, stk. 1, nr. 4

5. Dødsboer, der behandles i udlandet, og som er skattepligtige efter § 1, stk. 3-4⁸²
6. Genoptagelsesboer, der ikke afsluttes ved boudlæg eller ved, at boet overtages af en længstlevende ægtefælle efter § 58, stk. 1 eller stk. 2, 1. pkt.⁸³

Punkt 1 omfatter boer, der i skifteretlig forstand undergives et skifte. Det er dog ikke alle skiftede boer, der anses for selvstændige skattesubjekter. Boer der overtages af den længstlevende ægtefælle og som beskattes efter reglerne i DBSL kapitel 10 hos ægtefællen som uskiftet bo er ikke omfattet. Når delingsformuen overtages og beskattes hos den længstlevende ægtefælle som uskiftet bo, vil det kun være særboet, der omfattes af DBSL afsnit II og anses som et selvstændigt skattesubjekt. Følgende tilfælde er ikke omfattet af reglerne om selvstændigt skattesubjekt: 1) ægtefælleudlæg, 2) privat skifte ved udlevering af boet til den længstlevende ægtefælle når denne er eneste arving, 3) den længstlevende ægtefælle er eneste legale arving, medmindre der vælges selvstændig bobeskatning, 4) udlevering af et bo der først er udleveret til et skifte, men som ender som uskiftet bo eller 5) ægtefælleudlæg i et bo, der først var udleveret til skifte.⁸⁴

Punkt 2 gælder i de tilfælde, hvor der forud for udlevering af boet til den længstlevende ægtefælle er sket et skifte med en eller flere af afdødes livsarvinger, fx børn eller disses afkom. Det uskiftede bo anses så som et selvstændigt skattesubjekt, og udleveringen til den længstlevende ægtefælle til hensiddens i uskiftet bo behandles som en udlodning til den længstlevende ægtefælle. Hvis der kun er skiftet med afdødes testamentearvinger og legatarer, anses boet ikke som et selvstændigt skattesubjekt, men beskattes i stedet hos den længstlevende ægtefælle efter reglerne om uskiftet bo i dødsbokatelloven kapitel 10.⁸⁵

Punkt 3 omfatter når den længstlevende ægtefælle skifter et uskiftet bo i levende live. Det er et krav, at der sker et fuldstændigt skifte og at hele det uskiftede bo er delt mellem den længstlevende ægtefælle og afdødes arvinger og legatarer. Dermed gælder reglerne om boet som selvstændigt skattesubjekt ikke ved et partielt skifte, den længstlevende ægtefælle kan ikke få restboet udleveret til fortsat hensiddens i uskiftet bo.⁸⁶

⁸² DBSL § 2, stk. 1, nr. 5

⁸³ DBSL § 2, stk. 1, nr. 6

⁸⁴ Gianelli, 2023, side 106

⁸⁵ Gianelli, 2023, side 107

⁸⁶ Gianelli, 2023, side 107-108

Punkt 4 er når den længstlevende ægtefælle er den eneste legale arving, så kan denne vælge at lade boet blive beskattet som et selvstændigt skattesubjekt. Beskatningen vil som udgangspunkt ske efter reglerne om uskiftet bo i DBSL kapitel 10, men det er muligt at vælge denne beskatning i stedet.⁸⁷

Punkt 5 omfatter udenlandske dødsboer som er begrænset skattepligtige i Danmark. Disse vil altid anses som selvstændige skattesubjekter.⁸⁸

Punkt 6 er gældende for genoptagelsesboer. Det vil sige når et bo genoptages efter det har været afsluttet. Den skattemæssige behandling bestemmes ud fra afslutningen af genoptagelsesboet, og den oprindelige afslutning er uden betydning. Derfor kan et genoptagelsesbo både behandles efter reglerne om uskiftet bo eller reglerne om selvstændigt skattesubjekt.⁸⁹

Udover ovenstående 6 punkter vil et insolvent dødsbo også ses som et selvstændigt skattesubjekt, som behandles efter DBSL kapitel 8.⁹⁰

5.3.2 Opgørelse af boet

Når man vælger at skifte et dødsbo og dermed lade det være et selvstændigt skattesubjekt, skal boet opgøres pr. dødsdagen. Opgørelsen skal omfatte samtlige aktiver og passiver, som værdiansættes efter DBSL § 84.⁹¹ Opgørelsen anvendes af skattestyrelsen til vurdering af hvorvidt, der skal foretages en afsluttende ansættelse af mellemprioroden i skattefritagne dødsboer. Ved forenklet privat skifte vil det desuden også altid være denne opgørelse, der danner grundlag for om boet er skattefritaget, da skæringsdatoen i forenklet privat skifte altid er dødsdagen.⁹²

Et dødsbo, der er et selvstændigt skattesubjekt, kan enten være skattefritaget eller skattepligtigt. Et dødsbo kan være skattefritaget efter DBSL § 6, hvis boets aktiver og nettoformue opgjort efter handelsværdien på skæringsdagen ikke overstiger 3.272.500 kr. (2024) som gennemgået i afsnit 4.

Hvis dødsboet er skattefritaget, vil det være DBSL kapitel 4, der anvendes, mens kapitel 5 anvendes på skattepligtige dødsboer.

⁸⁷ Gianelli, 2023, side 108

⁸⁸ Gianelli, 2023, side 108

⁸⁹ Gianelli, 2023, side 108-109

⁹⁰ Gianelli, 2023, side 109

⁹¹ Gianelli, 2023, side 109

⁹² Gianelli, 2023, side 110

5.3.2.1 Dødsboer, der er skattefritaget

Reglerne i DBSL kapitel 4 finder anvendelse i dødsboer, som er skattefritaget efter § 6.⁹³ Den afdødes skattepligtige indkomst, aktieindkomst og CFC-indkomst for mellemprioroden skal opgøres efter de almindelige skatteregler for personer, medmindre andet følger i DBSL kapitel 4. CFC-indkomst er skattepligtig, men medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, da den skal beskattes særskilt med selskabsskatteprocenten på 22 %.⁹⁴

Når den skattepligtige indkomst skal opgøres, gælder en række principper:

1. Der kan ikke anvendes hverken virksomheds- eller kapitalafkastordningen.⁹⁵
2. Der kan ikke laves indskud på etablerings- eller iværksætterkonto efter dødsfaldet.⁹⁶
3. Er der tidligere lavet indskud på etableringskonto og iværksætterkonto skal det medregnes efter bestemte procentsatser.⁹⁷
 - a. Etableringskonto
 - i. Indskud i 2001 eller tidligere år medregnes med 78 % af beløbet der er fradraget
 - ii. Indskud fra 2002 og frem medregnes med 67 % af beløbet der er fradraget
 - b. Iværksætterkonto
 - i. Indskud i 2009 eller tidligere medregnes med 120 %
 - ii. Indskud fra 2010 og frem medregnes med 105 %
4. Renter indregnes efter forfaldstidspunktet.⁹⁸
5. Beskæftigelses- og befodringsfradrag fastsættes ud fra forskudsopgørelsen, som omregnes forholdsmæssigt til mellempriorodens længde.⁹⁹
6. Hvis den længstlevende ægtefælle har drevet erhvervsvirksomhed i mellemprioroden, som tilhørte afdøde, kan der fradrages et beløb svarende til en betaling, der skulle være ydet andre for udførelsen af et arbejde i samme art og omfang. Det samme gælder, hvis den længstlevende har deltaget aktivt i driften.¹⁰⁰
7. Hvis afdøde har drevet eller deltaget i driften i væsentligt omfang i en erhvervsvirksomhed, som tilhørte den længstlevende ægtefælle, kan den længstlevende ægtefælle bestemme, at der

⁹³ DBSL § 7

⁹⁴ DBSL § 8

⁹⁵ DBSL § 9, stk. 1, nr. 1

⁹⁶ DBSL § 9, stk. 1, nr. 2

⁹⁷ DBSL § 9, stk. 1, nr. 3

⁹⁸ DBSL § 9, stk. 1, nr. 4

⁹⁹ DBSL § 9, stk. 1, nr. 5

¹⁰⁰ DBSL § 9, stk. 1, nr. 6

skal medtages et beløb svarende til en betaling for udførelsen af et arbejde af samme art og omfang som er udført af den afdøde.¹⁰¹

Hverken virksomheds- eller kapitalafkastordningen kan anvendes i mellemprioriden. Det medfører, at hvis afdøde anvendte virksomhedsordningen inden dødsdagen, skal indestående på konto for opsparet overskud ultimo indkomståret forud dødsåret medregnes i den skattepligtige indkomst i mellemprioriden med tillæg af den dertil svarende virksomhedsskat. Der er dog fradrag af et grundbeløb på 192.000 kr. (2024), som fradrages i tidligst opsparet overskud først.¹⁰² Indgår kun én ud af flere virksomheder i dødsboet, vil indestående på konto for opsparet overskud skulle fordeles forholdsmæssigt ud fra kapitalafkastgrundlaget forud for dødsåret. Der ses bort fra finansielle aktiver i den forholdsmæssige fordeling.¹⁰³ Reglerne i § 10, stk. 1 glæder dog ikke, hvis den længstlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til konto for opsparet overskud og dermed succederer i virksomhedens forhold.¹⁰⁴ Var det den længstlevende ægtefælle, der anvendte virksomhedsordningen på en virksomhed, som tilhørte afdøde medregnes konto for opsparet overskud ligeledes efter samme principper.¹⁰⁵

Hvis kapitalafkastordningen blev anvendt forud for dødsåret, skal indestående på konjunkturudligningskontoen pr. indkomståret forud for dødsåret medregnes i den skattepligtige indkomst i mellemprioriden.¹⁰⁶ I lighed med virksomhedsordningen kan et grundbeløb på 192.000 fradrages. Ved kapitalafkastordningen vil der ligeledes skulle opgøres en forholdsmæssig andel af indestående på konjunkturudligningskontoen, hvis dødsboet kun omfatter én ud af flere virksomheder.¹⁰⁷ Tilsvarende gælder det, at hvis den længstlevende ægtefælle anvendte kapitalafkastordningen på en virksomhed som tilhørte afdøde, medregnes i bobeskatningsindkomsten.¹⁰⁸ Reglerne gælder desuden heller ikke her, hvis den længstlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til indestående for konjunkturudligningskontoen.¹⁰⁹

¹⁰¹ DBSL § 9, stk. 1, nr. 7

¹⁰² DBSL § 10, stk. 1

¹⁰³ DBSL § 10, stk. 3

¹⁰⁴ DBSL § 10, stk. 4

¹⁰⁵ DBSL § 24, stk. 2

¹⁰⁶ DBSL § 11, stk. 1

¹⁰⁷ DBSL § 11, stk. 3

¹⁰⁸ DBSL § 25, stk. 2

¹⁰⁹ DBSL § 11, stk. 4

5.3.2.2 Dødsboer, der er skattepligtige

Når et dødsbo er skattepligtigt, og dermed overstiger grænsen for at være et skattefritaget bo anvendes reglerne i DBSL kapitel 5. Der skal opgøres en skattepligtig indkomst, som opgøres under ét for afdøde og dødsboet fra udløbet af afdødes sidste indkomstår forud for dødsfaldet til og med skæringsdagen i boopgørelsen.¹¹⁰

Dødsboet indtræder i afdødes skattemæssiges stilling i forhold til aktiver og passiver, som tilhørte afdøde. Boet overtager aktiverne og passiverne til de beløb og omstændigheder som afdøde havde erhvervet dem, herudover anses de for erhvervet på det tidspunkt som afdøde havde erhvervet dem. Er der i afdødes ejertid sket skattemæssig relevante ændringer overtages disse ligeledes af boet.¹¹¹ Hvis afdøde havde fremførte underskud til fradrag i den skattepligtige indkomst i dødsåret, kan disse fradrages i bobeskatningsindkomsten.¹¹² Hvis der i forbindelse med skiftet sker udlodning af aktiver, der tilhører den længstlevende ægtefælle, og der herved opstår en gevinst eller tab, anses dette som en del af dødsboets indkomst jf. § 4, stk. 2.¹¹³

5.3.2.2.1 Bobeskatningsindkomst

Bobeskatningsindkomsten og aktie- og CFC-indkomst i bobeskatningsperioden opgøres efter almindelige skatteregler for personer, medmindre andet er nævnt i kapitel 5 i DBSL.¹¹⁴

Der gælder, ligesom ved de skattefritagne boer, også her en række principper for opgørelsen af bobeskatningsindkomsten (flere af principperne er enslydende) og samtidig gælder de samme regler som gælder i et skattefritaget bo, hvis virksomhedsordningen eller kapitalafkastordningen blev anvendt i seneste afsluttede indkomstår:

1. Virksomhedsordningen eller kapitalafkastordningen kan ikke anvendes.¹¹⁵
2. Der kan ikke foretages indskud på etableringskonto efter dødsfaldet.¹¹⁶
3. Er der tidligere lavet indskud på etableringskonto og iværksætterkonto skal det medregnes efter bestemte procentsatser.¹¹⁷
 - a. Etableringskonto

¹¹⁰ DBSL § 19, stk. 2

¹¹¹ DBSL § 20, stk. 1

¹¹² DBSL § 20, stk. 3

¹¹³ DBSL § 20, stk. 2

¹¹⁴ DBSL § 21

¹¹⁵ DBSL § 22, stk. 1, nr. 1

¹¹⁶ DBSL § 22, stk. 1, nr. 2

¹¹⁷ DBSL § 22, stk. 1, nr. 3

- i. Indskud i 2001 eller tidligere år medregnes med 78 % af beløbet der er fradraget
 - ii. Indskud fra 2002 og frem medregnes med 67 % af beløbet der er fradraget
- b. Iværksætterkonto
 - i. Indskud i 2009 eller tidligere medregnes med 120 %
 - ii. Indskud fra 2010 og frem medregnes med 105 %
- 4. Renter, som forfalder i bobeskatningsperioden og beregnede renter fra sidste forfaldsdato til og med skæringsdagen i boopgørelsen skal medregnes. Renter omfattet af LL § 5, stk. 8 skal kun medregnes, hvis de er betalt af afdøde i dødsåret.¹¹⁸
- 5. Beskæftigelses- og befodringsfradrag fastsættes ud fra forskudsopgørelsen, som omregnes forholdsmæssigt til mellempriodenens længde.¹¹⁹
- 6. Hvis den længstlevende ægtefælle har drevet erhvervsvirksomhed i mellemprioden, som tilhørte afdøde, kan der fradrages et beløb svarende til en betaling, der skulle være ydet andre for udførelsen af et arbejde i samme art og omfang. Det samme gælder, hvis den længstlevende har deltaget aktivt i driften.¹²⁰
- 7. Hvis afdøde har drevet eller deltaget i driften i væsentligt omfang i en erhvervsvirksomhed, som tilhørte den længstlevende ægtefælle, kan den længstlevende ægtefælle bestemme, at der skal medtages et beløb svarende til en betaling for udførelsen af et arbejde af samme art og omfang som er udført af den afdøde.¹²¹
- 8. Vederlag, som afdøde har modtaget ved afhændelse af et forsknings- eller udviklingsarbejde og som ikke var medtaget i foregående indkomstår, skal medregnes.¹²²
- 9. Der kan foretages fradrag (straksfradrag efter AL § 18, stk. 2-5) for udgifter til ombygning eller forandring af afskrivningsberettigede bygninger og installationer, som ikke er anskaffet i bobeskatningsperioden og som henregnes til dødsboet på skæringsdagen i boopgørelsen.¹²³

5.3.2.2.1.1 Skattemæssige afskrivninger

Der kan efter § 23 foretages skattemæssige afskrivninger efter stk. 2-4 på aktiver, der henregnes til dødsboet på skæringsdagen i boopgørelsen og dermed kan der foretages afskrivninger, som hvis dødsfaldet ikke var sket. Aktiverne må ikke være acontoudloddet eller afhændet på en anden måde inden skæringsdagen. For at der kan foretages afskrivninger på aktiverne, skal disse efterfølgende udloddes med

¹¹⁸ DBSL § 22, stk. 1, nr. 4

¹¹⁹ DBSL § 22, stk. 1, nr. 5

¹²⁰ DBSL § 22, stk. 1, nr. 6

¹²¹ DBSL § 22, stk. 1, nr. 7

¹²² DBSL § 22, stk. 1, nr. 8

¹²³ DBSL § 22, stk. 1, nr. 9

succession til modtageren efter § 36, stk. 1. Bygninger og installationer kan dog afskrives i bobeskatningsindkomsten, selvom de ikke udloddes med succession, hvis udlodning uden succession ikke medfører beskatning af genvundne afskrivninger.¹²⁴ Dette gør sig gældende når udlodningsværdien er lavere end den skattemæssige nedskrevne værdi. Alle afskrivningerne opgøres som helårige afskrivninger, der omregnes forholdsmæssigt.¹²⁵ Hvis boopgørelsesperioden er længere end et år, kan der ikke fradrages mere end et års afskrivninger på driftsmidler og skibe.¹²⁶

5.3.2.2.1.2 Boets salg og afståelser

Når der sker et salg eller afståelse fra dødsboet gælder skattelovgivningens almindelige regler. Dog suppleret med nedenstående¹²⁷:

Gevinst eller tab ved afståelse af en ejendom omfattet af EBL § 8 (parcelhusreglen) skal ikke medregnes i bobeskatningsindkomsten, hvis afdøde ville have kunnet sælge ejendommen skattefrit efter denne bestemmelse. Det gør sig desuden gældende for ejendomme omfattet af EBL § 9 omkring blandet benyttede boliger, hvor gevinsten vedrørende stuehuset med tilhørende grund og have eller ejerbolig ikke skal medregnes i bobeskatningsindkomsten.¹²⁸

Hvis boet opnår en gevinst ved salg eller anden form for afståelse med succession til en nær medarbejder, en tidligere nær medarbejder eller en tidligere ejer efter reglerne i ABL §§ 35 eller 35A eller KSL § 33C, stk. 12 eller 13, skal gevinsten ikke medregnes i bobeskatningsindkomsten.¹²⁹

Hvis salg og afståelse fra boet sker ved udlodning gælder §§ 28 og 29. Hvis et salg eller en afståelse sker ved udlodning, er det beløbene, som aktiverne er opført med i boopgørelsen, der er anskaffelsessummen for modtageren.¹³⁰ Gevinst ved udlodning med succession efter § 36, stk. 1 medregnes ikke i bobeskatningsindkomsten, da personen som succederer, indtræder i den skattemæssige stilling og overtager aktivet og den skattepligtige avance.¹³¹ Dog kan dødsboet vælge at lade sig beskatte helt eller delvist som ved et salg. Dette gælder også i det omfang gevinst ved afståelse af den længstlevende ægtefælles aktiver skal ses som boets indkomst jf. § 4, stk. 2.¹³² Ovenstående indtræden i den skattemæssige stilling kan dog ikke ske, hvis der er tale om en virksomhed, der i overvejende grad består af passiv

¹²⁴ DBSL § 23, stk. 1

¹²⁵ DBSL § 23, stk. 2

¹²⁶ DBSL § 23, stk. 4

¹²⁷ DBSL § 27, stk. 1

¹²⁸ DBSL § 27, stk. 2

¹²⁹ DBSL § 27, stk. 3

¹³⁰ DBSL § 27, stk. 4

¹³¹ DBSL § 28, stk. 1

¹³² DBSL § 28, stk. 3

kapitalanbringelse efter § 29. Tab ved udlodning behandles skattemæssigt som et tab, der er konstateret ved dødsboets salg.¹³³

Som udgangspunkt skal gevinst ved udlodning af aktiver efter § 29 medregnes i bobeskatningsindkomsten, dog findes der enkelte undtagelser hertil. Undtagelserne gælder, når der er særskilt hjemmel til udlodning med succession og aktiverne dermed kan overdrages så modtager indtræder i afdødes skattemæssige stilling og overtager skattebyrden. Omfattet af undtagelsen er erhvervsvirksomhed, fast ejendom og aktier.¹³⁴

En erhvervsvirksomhed kan udloddes med succession. Der kan ligeledes udloddes en af flere erhvervsvirksomheder eller en andel af en eller flere erhvervsvirksomheder. Aktiverne, der er omfattet, er de aktiver, der påhviler en gevinst som ville være blevet beskattet ved afståelse, herunder afskrivningsberettigede bygninger og installationer, fast ejendom omfattet af næringsvirksomhed, værdipapirer omfattet af næringsvirksomhed, afskrivningsberettigede driftsmidler og skibe, varelagre og goodwill.¹³⁵

Fast ejendom, der er omfattet af ejendomsavanceloven, kan udloddes med succession, hvis ejendommen blev anvendt i afdødes eller den længstlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed. Succession kan ske i hele avancen på ejendommen hvis minimum halvdelen af ejendommen blev anvendt i en erhvervsvirksomhed.¹³⁶ Som tidligere nævnt er ejendomme omfattet af EBL § 8 ikke skattepligtige og medregnes ikke i bobeskatningsindkomsten, derfor kan der ikke ske udlodning med succession i sådanne ejendomme.

For at aktier kan udloddes med succession skal en række betingelser være opfyldt. Udlodning af aktier kan kun ske, hvis udlodningen mindst udgør 1 % af aktiekapitalen i selskabet. Herudover må aktierne ikke være omfattet af reglerne om passiv kapitalanbringelse (pengetanksreglen).¹³⁷ Aktier i disse selskaber kan ikke udloddes med succession, da disse skal medregnes i bobeskatningsindkomsten.¹³⁸

Ovenstående omkring udlodning med succession gør sig ikke gældende, hvis udlodningen sker til den længstlevende ægtefælle. Her vil man ikke være begrænset af ovenstående, hvis de generelle betingelser for udlodning med succession er opfyldt.¹³⁹

¹³³ DBSL § 28, stk. 2

¹³⁴ DBSL § 29, stk. 1

¹³⁵ Gianelli, s. 216

¹³⁶ DBSL § 29, stk. 2

¹³⁷ DBSL § 29, stk. 3

¹³⁸ DBSL § 29, stk. 4

¹³⁹ DBSL § 29, stk. 5

5.3.2.2.2 Skatteberegning

Der skal af bobeskatningsindkomsten betales 50 % i dødsboskat. Herudover skal der betales aktieskat efter § 32, stk. 1.¹⁴⁰ Aktieindkomsten i boafgiftsperioden beskattes efter nedsættelse af eventuelt underskud i bobeskatningsindkomsten som følgende¹⁴¹:

1. 27 % af beløb, der ikke overstiger progressionsgrænsen i PSL § 8a, stk. 1 på 61.000 kr. (2024)
2. 42 % af beløb, der overstiger progressionsgrænsen

Er aktieindkomsten negativ beregnes skatten heraf efter samme princip.¹⁴² Indeholdt udbytteskat efter KSL § 65 indgår i opgørelsen og modregnes i den endelige skattebetaling.¹⁴³

Der gives et bofradrag i dødsboskatten på 6.600 kr. (2024) for hver påbegyndt måned efter den måned dødsfaldet er sket og til og med måneden hvori skæringsdagen ligger. Der kan højst opnås fradrag for 12 måneder.¹⁴⁴ Der gives desuden et mellempriodefradrag på 2.400 kr. (2024) for hver påbegyndt måned fra begyndelse af dødsåret til og med den måned hvori dødsfaldet er sket.¹⁴⁵

Hvis boet bliver insolvent som følge af dødsboskatten, nedsættes skatten til et beløb, der svarer til boets aktiver med fradrag af passiver bortset fra dødsboskatten. Hvis der er foretaget acontoudlodninger før boets afslutning, forhøjes skatten med værdien af disse.¹⁴⁶ Hvis indeholdte skatter overstiger den endelige skattebetaling, udbetales overskydende skat til dødsboet.¹⁴⁷ Hvis afdøde var gift på dødstidspunktet og efterlader et fællesbo og særbo og disse skiftes hver for sig, opgøres skatten tilsammen for begge boer, men der sker fordeling efter forholdet mellem den sum af bobeskatningsindkomsten og aktieindkomsten, der kan henføres til hvert af de to boer. Hvis det ene bo har negativ indkomst, ansættes beløbet ved fordeling mellem de to boer til 0 kr.¹⁴⁸

Hvis bobeskatningsindkomsten efter modregning af eventuel positiv aktieindkomst er negativ, udbetales et beløb svarende til 30 % af det resterende beløb til boet sammen med den resterende negative skat af aktieindkomsten.¹⁴⁹ Udbetalingen kan dog maksimalt udgøre summe af de skatter, afdøde har betalt

¹⁴⁰ DBSL § 30, stk. 1

¹⁴¹ DBSL § 32, stk. 1

¹⁴² DBSL § 32, stk. 3

¹⁴³ DBSL § 32, stk. 2

¹⁴⁴ DBSL § 30, stk. 2

¹⁴⁵ DBSL § 30, stk. 3

¹⁴⁶ DBSL § 30a, stk. 6

¹⁴⁷ DBSL § 30a, stk. 7

¹⁴⁸ DBSL § 30a, stk. 8

¹⁴⁹ DBSL § 31, stk. 1

af skattepligtig indkomst og aktieindkomst i de to senest afsluttede år forud for dødsfaldet samt de skatter den længstlevende ægtefælle har betalt af skattepligtig indkomst og aktieindkomst i de to senest afsluttede år før dødsfaldet, i dødsåret og i indkomståret, der fuldt ud omfattes af boperioden.¹⁵⁰ Hvis fællesboet og særboet skiftes hver for sig, vil en udbetaling af overskydende skat fordeles mellem de to boer efter forholdet mellem summen af bobeskatningsindkomst og aktieindkomst i de to boer.¹⁵¹

¹⁵⁰ DBSL § 31, stk. 2

¹⁵¹ DBSL § 31, stk. 4

6 Beskatning af dødsbo i praksis

For at vise den praktiske konsekvens af reglerne for dødsbokeskatning tages der udgangspunkt i nedenstående case. Casen består af en formueopgørelse samt de øvrige relevante skattemæssige værdier for et ægtepar med to fælles børn, hvor manden dør først, og det er hans bo, der skal behandles. Der er ikke skrevet testamente, og der er ingen særejer. Der er ikke andre livsarvinger. I beregningerne tages der også hensyn til hustruens død. Det skyldes, at ved uskiftet bo bliver skatten blot udskudt indtil den længstlevendes død, hvorfor det er nødvendigt at opgøre og beregne den skatte- og afgiftsmæssige betaling efter hustruens død for at have et relevant sammenligningsgrundlag. Ved hustruens død forudsættes det, at formueværdierne er uændrede.

Udbetaling af eventuelle pensioner ved død vil ikke indgå i beregningerne, da disse udbetales udenom boet og derfor ikke ændrer på boets behandling. Der henvises til afsnit 8.2.3 for uddybende beskrivelse af udbetalingen af pensioner. Ægteparret har på dødstidspunktet følgende formueforhold:

Aktiver	Mand	Hustru	I alt
Virksomhed, udlejningsejendom	3.000.000	0	3.000.000
Virksomhed, bankindestående	1.000.000	0	1.000.000
Ejerbolig	2.000.000	2.000.000	4.000.000
Personbil	400.000	250.000	650.000
Bankindestående	350.000	750.000	1.100.000
Børsnoterede aktier	1.500.000	1.200.000	2.700.000
I alt	8.250.000	4.200.000	12.450.000

Passiver	Mand	Hustru	I alt
Virksomhed, prioritetsgæld	1.800.000	0	1.800.000
Prioritetsgæld ejerbolig	1.000.000	1.000.000	2.000.000
Billån	100.000	0	100.000
	2.900.000	1.000.000	3.900.000

Formue	5.350.000	3.200.000	8.550.000
--------	-----------	-----------	------------------

Øvrige oplysninger

Anskaffelsessum, udlejningsejendom	1.500.000	
Ejendomsvurdering, udlejningsejendom	2.000.000	
Ejendomsvurdering, ejerbolig	1.750.000	1.750.000
Anskaffelsessum børsnoterede aktier	200.000	500.000
Konto for opsparet overskud, 22%	1.000.000	

Analysen vil omfatte en praktisk gennemgang af behandlingen af dødsboet ud fra ovenstående oplysninger. Først vil dødsboet blive behandlet ud fra den givne situation, og der vil blive set nærmere på hvordan dødsboet behandles uden nogen former for disponeringer i boet.

Derefter bliver en række optimeringsmuligheder i boet gennemgået med det formål at mindske skatte- og afgiftsbetalingen af arven således en større andel kan udbetales i arv til børnene.

Slutteligt bliver der set nærmere på om det er muligt at foretage nogle dispositioner i levende live, således man kan planlægge dødsboet, og på den måde nedbringe skatte- og afgiftsbetalingen af arven.

6.1 Valg af skifteform

Med udgangspunkt i de givne oplysninger fra casen vil det indledningsvist skulle vurderes, hvilke skifteformer jf. afsnit 3, der er mulige for dødsboet at anvende. Boudlæg og ægtefælleudlæg vil ikke kunne anvendes som skifteformer, da boets formue ikke må overstige grænserne på henholdsvis 51.000 kr. og 870.000 kr. Ligeledes vil reglerne om suppleringsarv heller ikke være relevante, da den længstlevende ægtefælles samlede formue i alle situationer vil være højere end 870.000 kr.

Det vil være muligt for den længstlevende hustru at anvende reglerne om uskiftet bo. Betingelserne herfor er, at hun overtager hele afdødes bo og dermed overtager både aktiver og passiver. Skifteretten kan dog nægte at boet behandles som et uskiftet bo hvis det vurderes, at ægtefællen ikke kan honorere gældsforpligtelserne, men det er på baggrund af casens oplysninger ikke en udfordring. Herudover vil særlivsarvinger skulle godkende uskiftet bo, men i dette tilfælde er der kun fællesbørn, hvorfor dette heller ikke er relevant. Sidste forhold omhandler, at hvis hustruen sidder i uskiftet bo, så vil hun ikke kunne gifte sig igen medmindre boet skiftes først. Hvis det bliver relevant, kan et skifte dog foretages i levende live inden det nye ægteskab. Det antages ikke at være relevant i denne case, og dermed er betingelserne for uskiftet bo opfyldt.

For at dødsboet kan behandles som et privat skifte, skal skifteretten godkende skiftet og en række betingelser skal være opfyldt. Alle arvinger skal anmode om det, boet er solvent, mindst én arving er solvent og ikke repræsenteret af en værge, afdøde må ikke have udelukket privat skifte i sit testamente og der må ikke være noget, der taler imod privat skifte, fx manglende betalingsevne fra arvinger. På baggrund af oplysninger fra casen vurderes det, at alle betingelser for privat skifte er opfyldt.

Forenklet privat skifte vil kunne anvendes, hvis boet er større end grænsen for boudlæg og når betingelserne for privat skifte samt følgende betingelser er opfyldt: Der ikke skal betales bo- eller tillægsafgift

(så alle arvinger skal være nærmeste familie), der er ikke arvinger eller legatarer, som er repræsenteret ved værge, boet ikke er skattepligtigt, afdøde ikke drev selvstændig virksomhed i dødsåret og der ikke er afskrivningsberettigede aktiver i boet. Det kræver på baggrund af ovenstående betingelser en opgørelse af boets aktiver og nettoformue, for at vurdere om boet er skattepligtigt eller ej. Ud fra de givne oplysninger er aktiverne i boet 12.450.000 kr. og 8.450.000 kr. ekskl. ejerboligen omfattet af EBL § 8. Nettoformuen udgør 8.550.000 kr. Hver ægtefælles boslod udgør derfor 4.225.000 kr. i aktiver og 4.275.000 kr. i nettoformue, begge værdier overstiger beløbsgrænsen for et skattefritaget bo på 3.272.500 kr. Dermed er boet ikke skattefritaget og kan ikke behandles efter reglerne om forenklet privat skifte. Desuden må der ikke være drevet selvstændig virksomhed i dødsåret, hvilket der er i denne case.

Bobestyrerskifte vil kunne anvendes, hvis blot én af følgende betingelser er opfyldt: 1) en arving anmoder om det, 2) boet må antages at være insolvent, 3) alle arvinger er underlagt værgemål, under konkursbehandling eller ude af stand til at opfylde forpligtelserne, 4) afdøde har bestemt det i testamente, 5) der ikke er nogen arvinger, eller det er usikkert, hvem der er arvinger, 6) der træffes bestemmelse om det jf. DSL §§ 36, 30, 76, stk. 3 eller AVL § 25, stk. 2 eller 7) der ikke inden for rimelig tid er truffet beslutning om en anden skifteform. I dette tilfælde vil det være punkt 6, der medføre at boet kan behandles som et bobestyrerskifte på baggrund af § 30, hvor en arving kan anmode herom.

På baggrund af ovenstående vil boet kunne behandles som uskiftet bo, privat skifte eller bobestyrerskifte. Selve skiftet ved privat skifte og bobestyrerskifte er det samme, forskellen ligger blot i hvem der fører skiftet samt enkelte forskelle i tidsfrister. Derfor vil det videre i projektet blive behandlet ens, og der tages udgangspunkt i et privat skifte.

Det kan virke nemmest for den længstlevende ægtefælle at vælge at sidde i uskiftet bo, så denne blot overtager huset og de øvrige aktiver, da det enten kan virke uoverskueligt at skulle foretage et skifte eller skattebetalingen ved et skifte i nogle situationer kan være væsentlig. Når man sidder i uskiftet bo, udskyder man beskatningstidspunktet til den længstlevende ægtefælles død. I nogle tilfælde, kan det være fordelagtigt alligevel at foretage et skifte selvom uskiftet bo er en mulighed. Derfor vil både uskiftet bo og privat skifte blive gennemgået i de efterfølgende afsnit for at illustrere forskellene rent skatte- og afgiftsmæssigt, samt hvilke muligheder man har med henblik på at maksimere arven til børnene ved at betale den lavest mulige boskat og boafgift.

6.1.1 Uskiftet bo

Hvis hustruen vælger at sidde i uskiftet bo, vil hun overtage alle aktiver og passiver fra manden og indtræde i den skattemæssige stilling knyttet hertil. Hun vil derfor overtage mandens anskaffelsessummer, og der vil ikke ske en beskatning før hun går bort eller vælger at skifte boet i levende live på et senere tidspunkt. Da der ikke er lavet nogen form for særeje, vil hun overtage samtlige aktiver og passiver i det uskiftede bo. Hustruen har dog valgfrihed i forhold til den erhvervsmæssige virksomhed og det opsparede overskud. Her kan hun vælge enten at succedere i kontoen for det opsparede overskud eller undlade dette. Forskellen på de to muligheder beskrives i de to følgende afsnit 6.1.1.1 og 6.1.1.2. Der vil samtidig blive udarbejdet en boopgørelse ved hustruens død for at kunne sammenligne det uskiftede bo med situationen i afsnit 6.1.2 hvor mandens dødsbo skiftes, da uskiftet bo blot udskyder beskatningen til den dag den længstlevende ægtefælle dør eller vælger at skifte boet. De skatte- og afgiftsmæssige beregninger tager således hensyn til ægtefællernes samlede formue og børnenes samlede arv efter dem begge.

6.1.1.1 Skatteberegning uden succession i konto for opsparet overskud

Hvis ægtefællen vælger ikke at succedere i konto for opsparet overskud, vil denne skulle beskattes efter reglerne i VSL § 15b om ophørsbeskatning med fradrag af et grundbeløb på 192.000 kr. Beskatningen vil se således ud:

Konto for opsparet overskud	1.000.000
Opsparet overskud inkl. 22% virksomhedsskat	1.282.051
Ikke skattepligtig andel af opsparet overskud	-192.000
Til beskatning	1.090.051
Skat heraf (personlig indkomst, 56,5%)	-615.879
Allerede betalt virksomhedsskat	239.811
Skattebetaling	-376.068

Beskatning ved uskiftet bo sker efter de almindelige regler i PSL, og dermed skal det opsparede overskud, hvis ikke der succederes, beskattes som personlig indkomst. Hvis hele det opsparede overskud kommer til beskatning over topskattegrænsen som følge af øvrige indkomster, så vil den maksimale beskatning være 56,5 %.¹⁵²

Ved uskiftet bo opgøres der to skatteopgørelser for dødsåret. Én for den længstlevende ægtefælle og én for boet. Begge skatteopgørelser beskattes hos den længstlevende ægtefælle. Der er allerede indbetalt

¹⁵² Skatteloft efter 8 % AM-bidrag: 52,07 % / 0,92 = 56,5 % (afrundet)

22 % i virksomhedsskat, som modregnes i skattebetalingen. Den del af virksomhedsskatten, som kan henføres til bundfradraget på 192.000 kr. modregnes ikke.¹⁵³ Derfor vil der skulle betales 376.068 kr. i skat af det opsparede overskud, hvis ikke ægtefællen succederer heri.

Alt hvad hustruen erhverver sig i perioden fra mandens død og frem til sin egen død, vil være omfattet af det uskiftede bo, medmindre det er gjort til særeje eller omfatter livsforsikringer, pensionsydelse, kapitalpension eller supplerende engangsydelse. Desuden vil arv, gave, livsforsikringer og pensionsydelse, der tilfalder den længstlevende ægtefælle fra tredjemand, heller ikke være en del af det uskiftede bo, hvis der er anmodet om skifte inden 3 måneder efter formuegodets modtagelse. Det forudsættes i dette tilfælde, at alle forhold er de samme ved hustruens død, og at indkomsterne i perioden mellem mandens død og hustruens død er anvendt til forbrug, så formueværdierne er uændrede.

Hvis ægtefællen fravælger succession i konto for opsparet overskud og lader dette blive beskattet som ovenstående og lader skatten betale af bankindeståendet i virksomheden, vil boet ved hustruens død se således ud:

Aktiver	Mand	Hustru	I alt
Enkeltmandsvirksomhed, udlejningsejendom	3.000.000	0	3.000.000
Enkeltmandsvirksomhed, bankindestående	1.000.000	0	1.000.000
Ejerbolig	2.000.000	2.000.000	4.000.000
Personbil	400.000	250.000	650.000
Bankindestående	350.000	373.932	723.932
Børsnoterede aktier	1.500.000	1.200.000	2.700.000
I alt	8.250.000	3.823.932	12.073.932

Passiver	Mand	Hustru	I alt
Enkeltmandsvirksomhed, prioritetsgæld	1.800.000	0	1.800.000
Prioritetsgæld ejerbolig	1.000.000	1.000.000	2.000.000
Billån	100.000	0	100.000
	2.900.000	1.000.000	3.900.000

Formue	5.350.000	2.823.932	8.173.932
--------	-----------	-----------	-----------

Aktiverne ekskl. ejerboligen vil udgøre 8.073.932 kr. og nettoformuen vil udgøre 8.173.932 kr. Når hustruen dør, vil der være dobbelt bundgrænse for skattepligtsmålingen, da mandens bundfradrag ikke er blevet udnyttet ved uskiftet bo. Derfor er bundgrænsen for et skattepligtigt bo ved hustruens død

¹⁵³ 22 % af 192.000 = 42.240 kr.

6.545.000 kr. Både aktiverne og nettoformuen er i dette tilfælde over grænsen og boet vil derfor være skattepligtigt. Ved hustruens død vil udlejningsejendommen og børsnoterede aktier være skattepligtige.

<i>Udlejningsejendom</i>	
Anskaffelsessum	1.500.000
Værdi	3.000.000
Avance til beskatning	1.500.000
<i>Aktier</i>	
Anskaffelsessum	700.000
Værdi	2.700.000
Avance til beskatning	2.000.000
<i>Boindkomst</i>	
Ejendomsavance	1.500.000
Boskat 50%	-750.000
Aktieavance	2.000.000
Beskatning 27%	-540.000
Beskatning 15% af den del der overstiger 61.000 kr.	-290.850
Til betaling i alt	-830.850
Samlet skat	-1.580.850

Ved beregning af avancen på udlejningsejendommen anvendes den kontantomregnede anskaffelsessum, som også inkluderer et evt. 10.000 kr. tillæg¹⁵⁴. Ejendomsavancen beskattes i boindkomsten med 50 % i boskat jf. DBSL § 30, stk. 1, mens avancen på børsnoterede aktier og unoterede anparter beskattes efter reglerne i DBSL § 32, stk. 1 med 27/42 %.

Samlet set giver det en skattebetaling på 1.580.850 kr. ved hustruens død, og dermed en samlet skat inkl. skat af opsparet overskud på 1.956.918 kr. af det samlede bo, som ægtefællerne til sammen efterlader sig. Dette er den samlede skat, hvis ægtefællen ikke succederer i konto for opsparet overskud ved hensidde i uskiftet bo.

Den samlede arvebeholdning i dødsboet efter boskatten er betalt, vil derfor være 6.593.082 kr. Herefter vil der skulle betales boafgift jf. afsnit 2.1, som ved arv til de to børn udgør 15 %. Boafgiften beregnes af arvebeholdningen efter boskatten er betalt og inden arven bliver fordelt. Boafgiften beregnes for den

¹⁵⁴ EBL § 5, stk. 1

del, som overstiger den dobbelte bundgrænse på 666.200 kr. fordi der skiftes to boer på samme tid.

Boafgiften kan opgøres således:

Nettoformue	8.173.932	
Boskat	-1.580.850	
Værdi af dødsboet efter boskat	6.593.082	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	6.593.082	6.593.082
Bundfradrag x2	-666.200	
Grundlag for boafgift	5.926.882	
15% boafgift	889.032	-889.032
Arv til deling mellem to børn		5.704.050
Arv pr. barn		2.852.025

Boafgiften udgør 889.032 kr., som skal betales inden børnene får tildelt hver deres andel af arven, som herefter udgør 2.852.025 kr.

Den samlede skattebetaling inkl. boskat og boafgift for ægtefællernes boer vil herefter udgøre 2.845.950 kr.

Samlet skattebetaling, boskat og boafgift	
Ophørsbeskatning konto for opsparet overskud, 56,5%	-376.068
Boskat ved hustrus død, 50%	-1.580.850
Boafgift, 15%	-889.032
Betaling i alt	-2.845.950

6.1.1.2 Skatteberegning med succession i konto for opsparet overskud

Hvis ægtefællen vælger at succedere i det opsparede overskud, og dermed overtage dette, vil der ikke ske nogen beskatning med det samme, men først når den længstlevende ægtefælle ophører med at anvende virksomheden, senest ved sin død. Først og fremmest skal det opgøres om boet er skattepligtigt eller ej, og i lighed med forrige opgørelse vil boet blive skattepligtigt. Skatteberegningen ved hustruens død vil se således ud:

<i>Udlejningsejendom</i>	
Anskaffelsessum	1.500.000
Værdi	3.000.000
Avance til beskatning	1.500.000
<i>Aktier</i>	
Anskaffelsessum	700.000
Værdi	2.700.000
Avance til beskatning	2.000.000
<i>Konto for opsparet overskud</i>	
Opsparet overskud inkl. 22% virksomhedsskat	1.282.051
Ikke skattepligtig andel af opsparet overskud	-192.000
Avance til beskatning	1.090.051
<i>Boindkomst</i>	
Ejendomsavance	1.500.000
Opsparet overskud	1.090.051
Boskat 50%	-1.295.026
Allerede betalt virksomhedsskat	239.811
Boskat i alt	-1.055.214
Aktieavance	2.000.000
Beskatning 27%	-540.000
Beskatning 15% af den del der overstiger 61.000 kr.	-290.850
Til betaling i alt	-830.850
Samlet skat	-1.886.064

Beskatningen sker efter samme regler som ved uskiftet bo uden succession i konto for opsparet overskud. Den samlede skat, der skal betales for boet efter hustruens død udgør 1.886.064 kr. og er derfor 70.853 kr. mindre end hvis hustruen vælger ikke at succedere i det opsparede overskud. Beparelsen i eksemplet består i at det opsparede overskud kommer til beskatning til 50 % fremfor 56,5 %.

Herefter kan den endelige arvebeholdning gøres op og den samlede arvebeholdning i dødsboet efter boskatten er betalt, vil derfor være 6.663.936 kr. Herefter fratrækkes det dobbelte bundfradrag for boafgift og boafgiften samt den endelige arv til børnene beregnes:

Nettoformue	8.550.000	
Boskat	-1.886.064	
Værdi af dødsboet efter boskat	6.663.936	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	6.663.936	6.663.936
Bundfradrag x2	-666.200	
Grundlag for boafgift	5.997.736	
15% boafgift	899.660	-899.660
Arv til deling mellem to børn		5.764.275
Arv pr. barn		2.882.138

Boafgiften udgør 899.660 kr. og arven til børnene efter boafgift vil derfor blive på 2.882.138 kr. mod 2.852.025 kr. i situationen, hvor ægtefællen ikke succederer i konto for opsparet overskud, altså en forøgelse af arven på 30.113 kr. til hvert barn.

Den samlede skatte- og afgiftsbetaling for ægtefællernes bo kan opgøres til 2.785.725 kr., og er således 60.225 kr. lavere end hvis der ikke succederes i opsparet overskud, som dermed kan udbetales til arvingerne i ekstra arv som vist ovenfor.

Samlet skattebetaling, boskat og boafgift	u. succesion	m. succesion
Ophørsbeskatning konto for opsparet overskud, 56,5%	-376.068	0
Boskat ved hustrus død, 50%	-1.580.850	-1.886.064
Boafgift, 15%	-889.032	-899.660
Betaling i alt	-2.845.950	-2.785.725

6.1.2 Privat skifte

I stedet for at sidde i uskiftet bo, kan hustruen også vælge at skifte boet ved mandens død. Når man vælger at skifte boet, skal der udarbejdes en åbningsstatus pr. dødsdagen som indeholder boets aktiver og passiver samt en endelig boopgørelse på skæringsdagen. Skiftet i dette afsnit bliver behandlet på baggrund af samme værdier pr. dødsdagen og i den endelige boopgørelse, så det illustreres hvordan beskatningen vil være, hvis man ikke foretager sig nogle disponeringer. Det vil senere i projektet blive behandlet, hvilke mulige disponeringer der kan foretages mellem dødsdagen og skæringsdagen. Der ses bort fra øvrige indtægter og skiftet fokuserer kun på behandlingen af aktiverne og passiverne ud fra de givne værdier i casen.

Ved et skifte kan boet enten være skattefritaget eller skattepligtigt, og for at opgøre dette skal delingsformuen opgøres i boslod for både aktiver og nettoformuen. Da der ikke er lavet nogen form for særeje, vil alle aktiver og passiver være omfattet af delingsformuen, og vil blive fordelt som nedenstående:

	Mand	Hustru	I alt
Aktiver (pba. af oplysninger i case)	8.250.000	4.200.000	12.450.000
Ejerbolig	-2.000.000	-2.000.000	-4.000.000
Boslodsudveksling (mand til hustru)	-3.125.000	3.125.000	0
Boslodsudveksling (hustru til mand)	1.100.000	-1.100.000	0
	4.225.000	4.225.000	8.450.000

	Mand	Hustru	I alt
Formue (pba. af oplysninger i case)	5.350.000	3.200.000	8.550.000
Boslodsudveksling (mand til hustru)	-2.675.000	2.675.000	0
Boslodsudveksling (hustru til mand)	1.600.000	-1.600.000	0
	4.275.000	4.275.000	8.550.000

På baggrund af ovenstående opgørelse vil afdødes aktiver ekskl. værdien af ejerboligen udgøre 4.225.000 kr. og nettoformuen vil udgøre 4.275.000 kr. Begge værdier overstiger grænsen for et skattefritaget bo på 3.272.500 kr. og derfor skal avancer og tab beskattes i boet efter DBSL kapitel 5.

6.1.2.1 Skatteberegning

Hvis boet skiftes uden nogen former for disponeringer, vil det udløse en skat på udlejningsejendommen, de børsnoterede aktier, det opsparede overskud og indkomsten i boperioden. Der tages ikke hensyn til øvrige indkomster udover de afledte effekter af formueændringerne.

Ejendomsavancen og konto for opsparet overskud skulle beskattes i boet med 50 % boskat, mens aktieavancen vil skulle beskattes i boet med 27/42 %. Forskellen i skatteberegningen mellem det uskiftede bo og et privat skifte er, at konto for opsparet overskud ved uskiftet bo uden succession kommer til beskatning som personlig indkomst til 56,5 %, mens det ved privat skifte indgår i boperioden og beskattes med 50 %. Skatteberegningen vil se således ud:

<i>Udlejningsejendom</i>	
Anskaffelsessum	1.500.000
Værdi	3.000.000
Avance til beskatning	1.500.000
<i>Aktier</i>	
Anskaffelsessum	200.000
Værdi	1.500.000
Avance til beskatning	1.300.000
<i>Konto for opsparet overskud</i>	
Opsparet overskud inkl. 22% virksomhedsskat	1.282.051
Ikke skattepligtig andel af opsparet overskud	-192.000
Avance til beskatning	1.090.051
<i>Boindkomst</i>	
Ejendomsavance	1.500.000
Opsparet overskud	1.090.051
Boskat 50%	-1.295.026
Allerede betalt virksomhedsskat	239.811
Boskat i alt	-1.055.214
Aktieavance	1.300.000
Beskatning 27%	-351.000
Beskatning 15% af den del der overstiger 61.000 kr.	-185.850
Til betaling i alt	-536.850
Samlet skat	-1.592.064

Det betyder, at der ved mandens død vil skulle betales 1.592.064 kr. i boskat inden beregning af boafgift. Da der ikke er skrevet testamente, vil arven blive fordelt ligeligt med halvdelen til hustruen og halvdelen til deling mellem børnene. Boafgiften af arven til hustruen udgør 0 % mens den udgør 15 % af arven til børnene, og kan opgøres således:

Nettoformue	4.275.000	
Boskat	-1.592.064	
Værdi af dødsboet efter boskat	2.682.936	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	2.682.936	2.682.936
Ægtefælles andel	-1.341.468	-1.341.468
Bundfradrag	-333.100	
Grundlag for boafgift	1.008.368	
15% boafgift	151.255	-151.255
Arv til deling mellem to børn		1.190.213
Arv pr. barn		595.106

Efter boskatten er betalt er der 2.682.936 kr. til fordeling mellem ægtefælle og livsarvinger. Ægtefællens andel indgår ikke i beregningen af boskat og samtidig er der et bundfradrag på boafgiftsberegningen på 333.100 kr. Herefter er grundlaget for boafgiften 1.008.368 kr., hvoraf boafgiften udgør 151.255 kr. Ægtefællen arver derfor 1.341.468 kr. mens hver af børnene arver 595.106 kr.

Ved skifte af mandens dødsbo antages det at hustruen beholder ejerboligen og overtager prioritetsgælden knyttet hertil, mens alle øvrige aktiver og passiver afhændes og herefter indgår som bankindestående, hvorfra arven kan udbetales til børnene.

Dødsboet efter manden fordeles derfor således:

Formue i dødsboet	4.275.000
Boskat	-1.592.064
Boafgift	-151.255
Arv til udbetaling	2.531.680
Ægtefælles arv	-1.341.468
Børns arv efter boafgift	-1.190.213

Når aktiverne indfries til de oplyste værdier og gælden samtidig indfries, er der 4.350.000 kr. i bankindestående efter mandens bo. Heraf skal der jf. ovenfor betales 1.592.064 kr. i boskat og 151.255 kr. i boafgift, hvorefter der vil være 2.531.680 kr. tilbage. Hver af børnene arver værdier på 595.106 kr., som kan udbetales med bankindeståendet. Herefter er der 1.416.468 kr. tilbage af mandens dødsbo, som overtages af hustruen sammen med mandens andel af ejerboligen og gælden knyttet hertil, det udgør netto 1.000.000 kr. Dermed overtager hustruen værdier for 2.416.468 kr. efter skiftet. I beregningen over arvefordelingen fremgår det at hustruens arv udgør 1.341.468 kr. Forskellen herimellem udgør 1.075.000 kr. og skyldes, at manden før skiftet ejede flere værdier end hustruen og dette svarer derfor til boslodsudvekslingen. Dermed er hustruens formue blevet 2.416.468 kr. større end før skiftet, da ægtefællerne

havde delingsformue og manden derfor skulle 'aflevere' en andel til hustruen i boslodsudvekslingen.

Hustruens aktiver, passiver og nettoformue ser herefter således ud:

Aktiver	Hustru
Ejerbolig	4.000.000
Personbil	250.000
Bankindestående	2.166.468
Børsnoterede aktier	1.200.000
I alt	7.616.468

Prioritetsgæld ejerbolig	2.000.000
--------------------------	-----------

Formue	5.616.468
--------	-----------

For at kunne sammenligne med muligheden for uskiftet bo er det nødvendigt at beregne skatten ved hustruens død under forudsætning af, at formueværdierne er uændrede.

Ifølge hustruens formueopgørelse efter skiftet, vil hendes aktiver ekskl. ejerboligen udgøre 4.616.468 kr. mens formuen vil udgøre 5.616.468 kr. og derfor er hustruens dødsbo skattepligtigt, da det overstiger grænsen for skattefritagelse på 3.272.500 kr. Der påhviler kun en skat på hustruens børsnoterede aktier, hvor avancen er 700.000 kr., der ligesom mandens børsnoterede aktier beskattes med 27/42 %.

<i>Aktier</i>	
Anskaffelsessum	500.000
Værdi	1.200.000
Avance til beskatning	700.000
Aktieavance	700.000
Beskatning 27%	-189.000
Beskatning 15% af den del der overstiger 61.000 kr.	-95.850
Til betaling i alt	-284.850
Samlet skat	-284.850

Der skal derfor betales 284.850 kr. i skat af aktieavancen ved skifte af hustruens bo. Øvrige aktiver afhændes og prioritetsgælden på ejerboligen indfries, hvorefter boet står tilbage med 5.331.618 kr. i likvider efter alle aktiver og passiver er indfriet og boskatten er betalt, hvorefter boafgiften og børnenes arv kan beregnes:

Nettoformue	5.616.468	
Boskat	-284.850	
Værdi af dødsboet efter boskat	5.331.618	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	5.331.618	5.331.618
Bundfradrag	-333.100	
Grundlag for boafgift	4.998.518	
15% boafgift	749.778	-749.778
Arv til deling mellem to børn		4.581.840
Arv pr. barn		2.290.920

Efter betaling af boafgiften på 749.778 kr. er der 2.290.920 kr. i arv til hver af børnene.

Samlet skattebetaling, boskat og boafgift	Privat skifte
Boskat ved mandens død, 50%	-1.592.064
Boskat ved hustruens død, 50%	-284.850
Boafgift ved mandens død, 15%	-151.255
Boafgift ved hustruens død, 15%	-749.778
Betaling i alt	-2.777.947

På baggrund af ovenstående ender den samlede boskat og boafgiftsbetaling på 2.777.947 kr. Og dermed er der 5.772.053 kr. til udbetaling i arv hos børnene efter begge ægtefællers død.

6.2 Sammenligning af skatteberegninger

Det er i de foregående afsnit blevet gennemgået, hvordan boet vil blive beskattet efter den førstafdøde og efterfølgende af den længstlevende for at få et sammenligningsgrundlag. Nedenstående er en opsummering og sammenligning af de tre beregninger på henholdsvis uskiftet bo uden succession i konto for opsparet overskud, uskiftet bo med succession i konto for opsparet overskud og privat skifte.

	Uskiftet bo uden succession	Uskiftet bo med succession	Privat skifte
Fællesformue i dødsboet	8.550.000	8.550.000	8.550.000
Ophørsbeskatning	-376.068	0	0
Boskat	-1.580.850	-1.886.064	-1.876.914
Boafgift	-889.032	-899.660	-901.033
Skat i alt	-2.845.950	-2.785.725	-2.777.947
Arv til udbetaling hos børn	5.704.050	5.764.275	5.772.053

Ovenstående skema viser den samlede afgift- og skattebetaling i de tre beregninger samt nettoarven til børnene efter forældrene. Ved uskiftet bo uden succession skal der i alt betales 2.845.950 kr. hvorefter der er 5.704.050 kr. til udbetaling i arv til de to børn. Ved uskiftet bo med succession skal der betales 2.785.725 kr. og herefter er der 5.764.275 kr. til udbetaling i arv til børnene. Forskellen mellem de to beregninger på uskiftet bo udgør, som tidligere nævnt, 60.225 kr. og skyldes forskellen i skatteprocenten på beskattningen af det opsparede overskud. Det opsparede overskud beskattes med 56,5 % når der ikke succederes, da det her bliver beskattet som personlig indkomst. Når der succederes, beskattes det i boet og skatteprocenten her er 50 %.

Ser man i stedet på skatteberegningen ved privat skifte, skal der betales 2.777.947 i afgift og skat, og der er herefter 5.772.053 kr. til udbetaling i arv til børnene. Forskellen mellem uskiftet bo med succession og privat skifte udgør 7.778 kr. og skyldes, at der ved privat skifte bliver skiftet af to omgange og der er derfor bundfradrag på aktieavance to gange. Det vil sige at det er effekten af 15 % af bundfradraget på 61.000 kr. svarende til 9.150 kr. Dette påvirker også boafgiften, som alt andet lige vil stige som følge af en lavere skat på aktieavancen. Boafgiften ændres med 15 % af 9.150 kr. svarende til 1.372 kr., hvorefter der samlet set er en forskel på 7.778 kr.

Ved det private skifte kommer konto for opsparet overskud til beskattning efter mandens død, derfor giver det mening at sammenholde denne med uskiftet bo uden succession i konto for opsparet overskud. Der er en forskel på 68.003 kr. i fordelingen mellem hvad, der skal betales i skat og afgift og beløbet, der bliver udbetalt til arvinger. Derfor vil det rent økonomisk være mest fordelagtigt at skifte boet efter mandens død. Vores erfaring siger os, at mange vælger at sidde i uskiftet bo fordi det virker mest simpelt, men i dette tilfælde, vil der være penge at spare, hvis der skiftes. I casen er det dog 'kun' en besparelse på 68.003 kr., der kunne være andre situationer, hvor der var større beløb at spare. Derfor giver det mening at undersøge konsekvenserne ved et skifte i ethvert dødsbo.

Ovenstående afsnit var en gennemgang af dødsboet ud fra de givne oplysninger og hvis der ikke bliver foretaget nogle disponeringer i boet. De næste afsnit vil vise, hvilke muligheder man har i et dødsbo, for at foretage disponeringer, der kan give en skatte- og afgiftsmæssig besparelse og dermed en større arv til børnene.

7 Skatteoptimering i dødsboet

Hvis afdøde ikke har foretaget dispositioner i levende live, som umiddelbart medfører skattefrihed for dødsboet fordi aktiverne og/eller nettoformuen overstiger 3.272.500 kr., så er der alligevel en del muligheder for at tilpasse formueopgørelsen i dødsboet med det formål at sænke eller måske helt fjerne skatter og afgifter, hvis boet bliver skattefritaget.

Mulighederne for at disponere i dødsboet afhænger selvfølgelig af hvilke aktiver og passiver, der indgår i boet, herunder særligt, hvis der indgår poster, hvor der påhviler en skattepligt ved afståelse. Hvis aktiverne og nettoformuen overstiger grænsen for skattefrihed væsentligt, er det ikke sikkert, at det er muligt at gøre dødsboet skattefrit. Det betyder dog ikke nødvendigvis, at der ikke er muligheder for at optimere dødsboet alligevel, da man, afhængig af aktiverne, ofte kan opnå en skatte- eller afgiftsbesparelse ved at foretage nogle dispositioner med dødsboets aktiver.

Afhængig af om udlejningsejendommen sælges eller arvingerne ønsker at beholde den, så kan den indgå i boopgørelsen efter bruttoprincippet eller nettoprincippet ved måling af dødsboets skattepligt. I casen kan forskellen illustreres som nedenfor. Hvis ejendommen udloddes til en arving, anvendes bruttoprincippet i boopgørelsen, mens nettoprincippet anvendes ved salg til tredjemand. Effekten kan vises således:

	Bruttoprincip (arving)	Nettoprincip (tredjemand)
Værdi ejendom	3.000.000	0
Likvider	1.000.000	2.200.000
Samlede aktiver	4.000.000	2.200.000
Gæld i ejendom	1.800.000	0
Nettoformue	2.200.000	2.200.000

Overdragelse til en arving vil medføre, at dødsboet (isoleret set på virksomhedens aktiver og passiver) bliver skattepligtigt, da aktivsummen er over grænsen for skattefritagelse på 3.272.500 kr. Det betyder, at der vil skulle betales skat af avancer på skattepligtige aktiver. Hvis ejendommen derimod overdrages til tredjemand, så kan salgssummen på 3 mio. kr. anvendes til at fjerne gælden i ejendommen på 1,8 mio. kr. mens de resterende 1,2 mio. kr. herefter indgår som en likvid beholdning. Nettoformuen vil således være uændret, men aktiverne er nedbragt fra 4 mio. kr. til 2,2 mio. kr. og er derved under grænsen for skattepligt. Det medfører at eventuelle skattepligtige avancer bortfalder.

Aktivsummen kan som hovedregel altid nedbringes ved at anvende dødsboets aktiver til at nedbringe gælden. Bankindestående kan selvfølgelig anvendes til at afbetale direkte på gælden, men øvrige aktiver kan også sælges og efterfølgende anvende provenuet til indfrielse af gældsposter. Gældsposterne behøver ikke at være knyttet til det solgte aktiv. Man skal dog være opmærksom på, at hvis man vil have mulighed for nettoindregning, så må salget ikke ske til en arving jf. beskrivelse ovenfor. Hvis boet er skattefrit, kan der også afstås aktiver som udløser skattepligtige avancer uden konsekvenser, da avancen så ikke vil blive beskattet i boet.

Når man skal foretage skattepligtsmålingen, vil det derfor være oplagt først at kigge på boets nettoformue, og hvis denne er for høj, så bør fokus først og fremmest være på at nedbringe denne så den kommer under grænsen for skattepligt hvis muligt. Den samlede nettoformue inden optimeringer udgør som tidligere nævnt 8.550.000 kr. og aktivsummen ekskl. ejerboligen udgør 8.450.000 kr.

I følgende gennemgang tages der udgangspunkt i at boet skal skiftes samt at der skal optimeres med henblik på at opnå den lavest mulige skatte- og afgiftsbetaling, så der bliver mest mulig arv til arvingerne. Der vil være en gennemgang af forskellige mulige disponeringer med afsæt i casen, som bliver gennemgået hver for sig, aktiv for aktiv, for til sidst at ende ud med en samlet løsning for at gøre boet skattefrit. Der vil undervejs blive opsummeret, hvordan det påvirker henholdsvis aktiverne og nettoformuen og til sidst vil der være en skatte- og afgiftsberegning på boet efter nedenstående disponeringer.

7.1 Virksomhedsomdannelse af enkeltmandsvirksomhed

Afdøde drev en personlig virksomhed med ejendomsudlejning. Virksomhedens aktiver og forpligtelser indgår særskilt i dødsboet. Grundlæggende skal arvingerne beslutte, om virksomheden skal videreføres eller ophøre, og hvis den skal videreføres, om den fortsat skal drives som en personlig virksomhed eller i selskabsform. Der er forskellige muligheder for at håndtere videreførelsen eller ophøret af virksomheden, og dette valg kan medføre store forskelle i den skattemæssige håndtering.

Hvis virksomheden videreføres af en arving, vil den indgå i boopgørelsen med de aktiver og passiver, som eksisterer i virksomheden på skæringsdagen, da udlodning til en arving skal indregnes efter bruttoprincippet jf. afsnit 4.3.1. Værdiansættelsen sker til handelsværdi. Hvis der er goodwill i virksomheden, skal denne værdiansættes og ligeledes indgå, da det vil være en del af handelsværdien ved salg til tredjemand. I denne situation er der dog tale om en udlejningsvirksomhed uden goodwill.

Det betyder, at indregning i boopgørelsen sker med bruttoværdier, som består af aktiver på 4 mio. kr. og passiver på 1,8 mio. kr. med den konsekvens, at aktivsummen bliver høj og deraf kan medføre, at

dødsboet ikke kan blive skattefrit, da det så bliver umuligt at nå under en aktivsum på 3.272.500 kr. på afdødes boslod. Det vil derfor med al sandsynlighed være i arvingernes interesse at nedbringe aktiverne, hvis det kan medføre, at boet går fra at være skattepligtigt til at være skattefritaget, hvor det derfor i overvejende grad bliver skattemæssige overvejelser, som er afgørende for hvordan virksomheden skal håndteres.

En mulighed for at mindske aktivsummen er at omdanne den personligt drevne virksomhed til et selskab, da dette også er muligt i et dødsbo.¹⁵⁵ En virksomhedsomdannelse er som udgangspunkt skattepligtig, men kan gøres skattefri efter reglerne i lov om skattefri virksomhedsomdannelse (VOL). Hvorvidt det er bedst at foretage en skattepligtig eller skattefri virksomhedsomdannelse, kommer an på den konkrete situation. Hvis omdannelsen medfører skattepligtige gevinster, som det er tilfældet i casen, hvor der vil opstå en ejendomsavance på 1,5 mio. kr., kan det være en fordel at den er skattefri, mens det i en situation med skattemæssige tab kan være en fordel med en skattepligtig omdannelse, for at kunne udnytte tabene til at opnå skattemæssige fradrag og nedsætte beskatningen på andre gevinster, hvis det er muligt.

Hvis der er opsparet overskud i den personlige virksomhed ved udgangen af året inden dødsåret, som tillagt virksomhedsskat er højere end beløbsgrænsen på 192.000 kr. (2024), så kommer den del af det opsparede overskud over beløbsgrænsen til beskatning i dødsboet, og der er tvungen afsluttende ansættelse af den skattepligtige indkomst i mellemprioriteten.¹⁵⁶ Det gælder også, selvom dødsboet i sig selv bliver skattefrit. Det er derfor ikke muligt at lade det opsparede overskud indgå i virksomhedsomdannelsen. Når et opsparet overskud altid kommer til beskatning uanset om der foretages en skattepligtig eller skattefri virksomhedsomdannelse i et dødsbo, vil det opsparede overskud ikke kunne indgå i anparternes skattemæssige anskaffelsessum, så skatten udskydes indtil anparterne afhændes, hvilket ville være muligt ved en skattefri virksomhedsomdannelse i levende live jf. afsnit 8.1. Det er bekræftet af Skatterådet i et bindende svar fra 2012.¹⁵⁷

7.1.1 Skattepligtig virksomhedsomdannelse

Formålet med at foretage en skattepligtig virksomhedsomdannelse er, at selskabets værdi i form af anparter efterfølgende vil indgå i boopgørelsen med en nettoværdi, idet de enkelte aktiver og passiver nu

¹⁵⁵ VOL § 2, stk. 1, nr. 1

¹⁵⁶ DBSL § 10, stk. 1 og § 13, stk. 5, nr. 1

¹⁵⁷ SKM2012.256.SR

ejes af selskabet, mens dødsboet ejer anparterne, hvilket reducerer dødsboets aktiver i boopgørelsen. En skattepligtig virksomhedsomdannelse kan laves med tilbagevirkende kraft til 1. januar i dødsåret, så tab/avance indgår i mellemprioriteten, hvilket dog ikke er interessant i dette dødsbo pga. avancen, som så vil komme til beskatning. I stedet kan virksomhedsomdannelsen laves efter afståelsesprincippet, hvor omdannelsen sker på omdannelsesdatoen i boprioriteten, så tab/avance indgår i boprioriteten. Hvis dødsboet er skattefritaget, kommer avancen derfor ikke til beskatning. Hvis dødsboet er skattepligtigt, er udfaldet af de to metoder ens.

Inden man laver en virksomhedsomdannelse, bør det dog overvejes, om virksomhedens aktiver kan sælges uden særskilt avancebeskatning af de enkelte aktiver og bruge provenuet til at indfri gæld, som bringer aktiverne ned under grænsen for skattepligt, da det så ikke er nødvendigt at foretage en virksomhedsomdannelse. Det er dog kun relevant i en situation, hvor arvingerne ikke ønsker at videreføre virksomheden og der ikke er avancer som beskattes. Det er derfor ikke relevant i denne situation da der påhviler en avance på ejendommen.

Ved en omdannelse vil selskabet overtage aktiver og passiver til handelsværdier, som også ville have været tilfældet, hvis de blev medtaget direkte i boopgørelsen. Det kan derfor ikke anvendes til at ændre på dødsboets nettoformue, men kun nedbringe aktiverne. En virksomhedsomdannelse kan dog alligevel være optimal, hvis arvingerne enten ønsker at videreføre virksomheden eller aktiverne er svære at realisere.

Hvis boet er skattepligtigt, og der foretages en skattepligtig virksomhedsomdannelse, så vil boet blive beskattet af fortjenesten på ejendommen på 1.500.000 kr. Ejendomsavancen beskattes med boskat på 50 % svarende til en skat på 750.000 kr. Hvis boet derimod er skattefrit, så vil ejendomsavancen ikke komme til beskatning. Da der er tale om en virksomhed med en udlejningsejendom antages det, at der ikke er goodwill i virksomheden. Beskatningen vil være den samme, hvis ejendommen blot sælges og provenuet anvendes til at nedbringe gælden.

Selskabet vil herefter have følgende åbningsbalance:

Ejendom	3.000.000
Bankindestående	1.000.000
Aktiver i alt	4.000.000
Prioritetsgæld	1.800.000
Egenkapital (nettoformue)	2.200.000

Enkeltmandsvirksomheden er nu omdannet til selskab og indgår i boopgørelsen som et aktiv med en værdi på 2,2 mio. kr., som også er anparternes anskaffelsessum. Der er ingen tilhørende gæld.

I boopgørelsen er aktivsummen nedbragt med 1,8 mio. kr. og nettoformuen er uændret.

7.1.2 Skattefri virksomhedsomdannelse

Både et salg af udlejningsejendommen med tilhørende indfrielse af gæld og en skattepligtig virksomhedsomdannelse medfører skattepligtige avancer i dødsboet jf. ovenstående afsnit, hvis ikke det er skattefritaget, og derfor kan det måske være mere hensigtsmæssigt at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse. En skattefri virksomhedsomdannelse kan foretages med det formål at udskyde beskattningen af den skattepligtige avance til et senere afståelsestidspunkt, og derved minimere likviditetsbehovet på kort sigt. Der sker det, at det nystiftede selskab succederer i virksomhedens aktiver og passiver vedr. anskaffelsessummer, -tidspunkt og formål. Dermed overtager selskabet også skattepligten på avancen på ejendommen. Anskaffelsessummen på ejendommen opgøres til handelsværdien med fradrag af skattepligtige fortjenester¹⁵⁸, og udgør derfor 1,5 mio. kr., som også var den oprindelige anskaffelsessum da ejendommen blev anskaffet.

Hvis en omdannelse skal være skattefri efter VOL, gælder der en frist på seks måneder fra udløbet af sidste regnskabsår, men da fristen ikke kan overholdes hvis man dør i 2. halvår, så er der indsat en undtagelse for dødsboer, hvor fristen på seks måneder i stedet gælder fra dødsdagen.¹⁵⁹ I den situation vil den skattefrie omdannelse blive effektueret 1. januar i dødsåret, også selvom fristen først udløber i året efter dødsåret. Hvis boets skifteform fastlægges senere end fire måneder efter dødsdagen vil fristen dog være to måneder efter valget af skifteform, også selvom man kommer ud over den almindelige frist.

For at kunne lave en skattefri virksomhedsomdannelse skal en række betingelser i VOL § 2 være opfyldt:

1. Ejeren skal være fuldt skattepligtig til Danmark
2. Alle aktiver og passiver skal overdrages til selskabet, dog kan ejendomme undtages
3. Hele vederlaget for virksomheden skal ydes i aktier/anparter i selskabet
4. De modtagne aktier/anparter skal udgøre hele selskabskapitalen
5. Aktiernes/anparternes anskaffelsessum må som udgangspunkt ikke være negativ

¹⁵⁸ VOL § 4, stk. 2

¹⁵⁹ VOL § 2, stk. 1 nr. 6

6. Omdannelsen skal finde sted senest 6 måneder efter dødsdagen (i dødsboer)
7. Senest en måned efter omdannelsen skal der indsendes anmeldelse til Skattestyrelsen af visse dokumenter, bl.a. opgørelse af aktiernes/anparternes anskaffelsessum
8. Der skal afsættes udskudt skat i selskabets åbningsbalance af fremtidige avancer svarende til forskellen på regnskabsmæssige og skattemæssige værdier

I den konkrete situation er det ikke relevant at forholde sig til punkt 2, da ejendommen er det eneste driftsaktiv i virksomheden og derfor ikke kan holdes udenfor.

Hvis der laves en skattefri virksomhedsomdannelse, succederer selskabet i alle aktiver og passiver, og derfor også den latente skattebyrde på udlejningsejendommen. Der skal afsættes udskudt skat af denne skattebyrde jf. punkt 8 ovenfor. Udskudt skat betyder, at hvis ejendommen sælges til den regnskabsmæssige værdi på 3.000.000 kr., så udløser det en skattepligtig avance som beskattes, og det er skatten af den avance, som skal afsættes som en forpligtelse. Den udskudte skat kan opgøres til:

Regnskabsmæssig værdi	3.000.000
Handelsværdi fratrukket skattepligtig avance	-1.500.000
Skattepligtig avance	1.500.000
Udskudt skat 22%	330.000

Det vil medføre følgende åbningsbalance i selskabet:

Aktiver	
Udlejningsejendom	3.000.000
Bankindestående	1.000.000
I alt	4.000.000
Prioritetsgæld	1.800.000
Udskudt skat	330.000
Egenkapital (nettoformue)	1.870.000

En skattefri virksomhedsomdannelse medfører altså, at virksomheden efterfølgende indregnes som unoterede anparter med en værdi på 1.870.000 kr. som kun vil indgå i aktiverne i boopgørelsen.

Den skattemæssige anskaffelsessum for anparterne kan ikke nedsættes med det opsparede overskud og udgør derfor:

Udlejningsejendom (handelsværdi fratrukket avance)	1.500.000
Bankindestående	1.000.000
Prioritetsgæld	-1.800.000
Anskaffelsessum	700.000

Hvis dødsboet er skattepligtigt, vil der altså opstå en avance på unoterede anparter på 1.170.000 kr. (forskellen mellem egenkapitalen og anskaffelsessummen) som beskattes i boet med 27/42 % skat af aktieindkomst svarende til en skat på 482.250 kr.¹⁶⁰

Hvis dødsboet derimod er skattefritaget, så vil avancen på de unoterede anparter ikke komme til beskatning, og arvingernes anskaffelsessum vil være den værdi de er overtaget til på 1.870.000 kr. Dermed er det kun den udskudte skat som kommer til betaling på det tidspunkt, hvor selskabet afhænder ejendommen.

Hvis der laves en skattefri virksomhedsomdannelse, vil aktivsummen i boopgørelsen blive nedbragt med 2.130.000 kr. og nettoformuen vil blive nedbragt med den udskudte skat på 330.000 kr. Herefter udgør ægtefællernes samlede formue herefter 8.220.000 kr. og boet er fortsat skattepligtigt.

Hvorvidt det er bedst med en skattepligtig eller skattefri virksomhedsomdannelse, afhænger af omstændighederne. En skattefri omdannelse vil medføre en aktivsum og nettoformue som er 330.000 kr. lavere, og derfor isoleret set bedre ved skattepligtsmålingen, men hvis det er muligt at foretage en skattepligtig omdannelse og alligevel holde sig under grænserne for skattefrihed i dødsboet, så vil dette være at foretrække, da selskabet så ikke overtager den latente skat på ejendomsavancen på 1,5 mio. kr. Derfor vil værdien af selskabet ved en skattepligtig virksomhedsomdannelse, og dermed i sidste ende arven til arvingerne, være 330.000 kr. højere før beregning af boafgift på 15 % svarende til 49.500 kr., hvorefter nettoarven vil være 280.500 kr. højere.

Hvis ikke arvingerne ønsker at foretage en virksomhedsomdannelse, vil det også være muligt at værdisætte ejendommen efter samme principper som ejerboligen jf. næste afsnit 7.2.

7.2 Ejendomme

Ejendomme skal som øvrige aktiver indregnes til handelsværdien, det gælder både udlejningsejendommen og ejerboligen. Da udlejningsejendommen dog er omfattet af virksomhedsomdannelsen ovenfor,

¹⁶⁰ $61.000 \times 27 \% + (1.170.000 - 61.000) \times 42 \% = 482.250 \text{ kr.}$

vil afsnittet primært omhandle ejerboligen, selvom principperne også kan anvendes på udlejningsejendommen.

Det antages, at EBL § 8 er opfyldt (parcelhusreglen), som medfører at ejerboligen vil være fritaget fra beskatning. Ejerboligen vil derfor ikke indgå i boets aktiver ved skattepligtsmålingen, men da den fortsat indgår i opgørelsen af nettoformuen, kan værdiansættelsen alligevel være vigtig.

Som det første skal det afklares, om arvingerne ønsker at arve boligen (bruttomåling) eller den skal sælges til tredjemand (nettomåling). På grund af de forskellige principper for indregning kan det være afgørende for skattepligtsmålingen. Hvis boligen afstås til tredjemand og skæringsdagen ligger efter afståelsen, så indgår boligen slet ikke i boopgørelsen, men nettoprovenuets indgår som bankindestående og gælden vil være indfriet.

Hvis boligen derimod ønskes overtaget af en arving, hvor det mest oplagte vil være at ægtefællen arver boligen og bliver boende i den hidtidige fællesbolig, så skal værdien fastsættes i overensstemmelse med cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning (herefter 1982-cirkulæret). Cirkulæret er efterfølgende ændret i cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021 med virkning fra 15. oktober 2021, og ændringerne består primært i punkterne 3-16, som omhandler fast ejendom.

Af punkt 5 fremgår det, at den værdi, der ansættes i boopgørelsen [eller gaveanmeldelsen], skal være ejendommens kontante handelsværdi. Af punkt 6 fremgår det, at værdien skal sammenlignes med den senest kendte offentlige ejendomsvurdering. Hvis den opgjorte ejendomsværdi i boopgørelsen ligger højst 20 % højere eller lavere end ejendomsvurderingen, så skal Skattestyrelsen acceptere værdiansættelsen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Det er samme regel, som indtil 15. oktober 2021 var kendt som 15 %-reglen, og praksis efter de gamle regler fortsætter, nu blot med en ny sats på 20 % i stedet.

Man har derfor som udgangspunkt retskrav på at anvende den offentlige vurdering +/- 20 %, og Skattestyrelsens eneste mulighed for at anfægte værdien er hvis der foreligger "særlige omstændigheder". Det er derfor også noget de har forsøgt at gøre gældende i rigtig mange situationer, hvorfor der er rigtig mange afgørelser og domme fra forskellige retsinstanser om hvad der kan karakteriseres som "særlige omstændigheder" og hvad der ikke kan. På baggrund af en lang række afgørelser fra både højesteret og lavere instanser kan begrebet "særlige omstændigheder" omfatte nogle af følgende forhold:

- Der foreligger en konkret vurdering foretaget af en sagkyndig, fx ejendomsmægler eller valuar

- Der overtages eller optages lån i ejendommen på baggrund af en højere vurdering¹⁶¹
- Ejendommen købes eller sælges kort tid før eller efter til en højere pris¹⁶²
- Ejendommen er indregnet til dagsværdi i årsrapport¹⁶³
- Arveafkald¹⁶⁴

Ejerboligens ejendomsvurdering udgør 3,5 mio. kr., så hvis der fratrækkes 20 % kan værdien umiddelbart ansættes til 2,8 mio. kr., medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

I dette dødsbo vil særligt forholdet omkring belåning samt arveafkald være mulige parametre som kan have indflydelse. Ejerboligen er belånt med 2 mio. kr., og da realkreditbelåning højst kan udgøre 80 % af boligens værdi vil det reelt afskære muligheden for at værdisætte boligen lavere end til 2,5 mio. kr. hvis lånet er optaget eller ændret kort tid forinden, hvilket derfor umiddelbart ikke vil være en udfordring i denne situation. Det forudsætter dog samtidig, at ejendommen ikke er vurderet for nyligt, fx i forbindelse med en låneomlægning, da der i så fald vil foreligge særlige omstændigheder selvom selve belåningen er under 80 %.

Hvis ejerboligen fastsættes til ejendomsvurderingen fratrasket 20 % vil det nedbringe aktivsummen og nettoformuen med 1.200.000 kr. i boopgørelsen, men det har kun effekt på skattepligtsmålingen på nettoformuen, da ejerboligens værdi som tidligere nævnt holdes uden for når aktiverne gøres op. Ægtefællernes samlede formue udgør herefter 7.020.000 kr. og boet er fortsat skattepligtigt.

Hvis udlejningsejendommen skulle værdiansættes efter samme regler, så ville den kunne sættes til 1,6 mio. kr. med en ejendomsvurdering på 2 mio. kr. Gælden i ejendommen er dog på 1,8 mio. kr. og hvis den er optaget for nyligt, så vil det formentlig statuere særlige omstændigheder, hvilket vil udelukke muligheden for at værdiansætte ejendommen efter denne metode.

7.2.1 Arveafkald og arvefordeling

En særlig problemstilling, der især kan opstå ved ejendomme er, at arvingerne ved, at ejendommen er mere værd hvis den skal sælges, men man anvender muligheden for at fastsætte værdien i boopgørelsen efter +/- 20 %-reglen. Hvis ejendommen derefter arves af det ene barn til værdien i boopgørelsen,

¹⁶¹ SKM2024.33.HR

¹⁶² SKM2022.507.HR

¹⁶³ SKM2024.479.HR

¹⁶⁴ SKM2016.279.HR

så vil arven mellem børnene blive skævvredet og det andet barn vil reelt modtage en arv som er markant lavere, da den endelige arv skal fordeles efter værdierne i boopgørelsen.

Forskellen kan eksempelvis illustreres som nedenstående situation, hvor boafgiften er afregnet og det blot er nettoarven som skal fordeles mellem to børn. Arvebeholdningen udgøres af 3 mio. kr. i kontanter og ejendommen på 2,8 mio. kr.

Arvebeholdningen består af:		Arv barn 1	Arv barn 2
Ejendom (3,5 mio. - 20%)	2.800.000	2.800.000	0
Kontanter	3.000.000	100.000	2.900.000
	5.800.000	2.900.000	2.900.000
Arvet reelle værdier:		Arv barn 1	Arv barn 2
Ejendom	4.000.000	4.000.000	0
Kontanter	3.000.000	100.000	2.900.000
	7.000.000	4.100.000	2.900.000
Forskel	1.200.000	1.200.000	0

Hvis barn 1 modtager ejendommen som en del af arven, så vil denne have modtaget 1,2 mio. kr. mere i reel arv som "merværdi" på ejendommen. For at udligne beløbet kunne barn 1 give et arveafkald på 1,2 mio. kr., så barn 2 modtager dette beløb kontant, før resten af arven fordeles ligeligt mellem dem, hvorved de begge har modtaget samme reelle arv. Ifølge en højesteretsdom fra 2016 blev et arveafkald dog anset som en del af særlige omstændigheder som medførte, at Skattestyrelsen kunne forlange en sagkyndig vurdering af to ejendommers værdi.¹⁶⁵ Det er derfor ikke muligt at udligne forskellen ved hjælp af et arveafkald, og da børnene heller ikke efterfølgende kan give hinanden gaver uden at skulle betale indkomstskat af beløbet, så er den mulighed også udelukket. Det vil derfor generelt være en udfordring at fordele arven anderledes, da det nærmest altid vil være begrundet i at arvingerne ved, at ejendommen er mere værd end værdiansættelsen i boopgørelsen.

Hvis børnene til gengæld arvede 50 % hver af boligen, så ville der ikke være en udfordring med værdiansættelsen, da begge børn så får den samme fordel. Det samme er gældende hvis ægtefællen ønsker at overtage ejerboligen og børnene senere arver hver 50 % efter ægtefællen, dog vil børnenes arv så være en smule lavere efter den førstafdøde, da ægtefællen så vil få "merværdien" ved uddeling af arven efter den førstafdøde.

¹⁶⁵ SKM2016.279.HR

7.3 Gaver fra den længstlevende ægtefælle

Som tidligere nævnt, vil ægtefællernes samlede formue skulle deles ligeligt i dødsboet, når der ikke er oprettet særejer. Størrelsen på delingsformuen er medvirkende til måling af skattepligten pga. boslodsudvekslingen, og da den længstlevende fortsat kan råde over sin andel af formuen, så vil en reduktion i denne påvirke den samlede delingsformue. Ændringen i afdødes andel af delingsformuen efter boslodsudvekslingen vil udgøre 50 % af formueændringerne, så hvis den længstlevende ægtefælle reducerer delingsformuen med 100.000 kr., så vil effekten i dødsboet være 50.000 kr.

Da den længstlevende ægtefælle fortsat råder over sin del af formuen, vil det være muligt for ægtefællen at give gaver til børnene med det formål at nedbringe nettoformuen i dødsboet. Ægtefællen kan årligt give gaver for 74.100 kr. (2024) til hvert barn samt 25.900 kr. (2024) til børnenes ægtefæller (svigerbørn) uden at betale gaveafgift. Boperioden kan altid strække sig over 12 måneder og dermed over to kalenderår, hvilket vil gøre det muligt at give afgiftsfri gaver i begge kalenderår for i alt 400.000 kr. Hustruen har likvider nok til at kunne give gaverne og behøver derfor ikke realisere nogle aktiver først. I boopgørelsen vil både aktivsummen og nettoformuen derfor blive nedbragt med 400.000 kr. Ægtefællernes samlede formue udgør herefter 6.620.000 kr. og boet er fortsat skattepligtigt.

7.4 Udlodning af udbytte fra unoterede anparter

Efter en gennemgang af alle ægteparrets relevante aktivposter er den samlede nettoformue på 6.620.000 kr. fortsat 75.000 kr. over grænsen for skattepligt på 6.545.000 kr.

Efter omdannelsen af enkeltmandsvirksomheden til selskabsform giver det dog yderligere muligheder, da selskabet kan udlodde udbytte. Hvis selskabet gør det, så skal der tilbageholdes 27 % udbytteskat som afsættes som gæld. Det vil derfor nedbringe selskabets egenkapital og dermed også selskabets værdi i boopgørelsen. For at kunne nedbringe formuen med de 75.000 kr. så det kommer under grænsen for skattepligt skal der altså udloddes mindst 277.777^{166} kr. i udbytte (afrundet 278.000 kr.).

Det er her vigtigt at bemærke, at selskabet ikke kan udlodde ekstraordinært udbytte før den første årsrapport er aflagt på den ordinære generalforsamling, hvor også ordinært udbytte kan vedtages¹⁶⁷. Det betyder, at dødsboet er nødt til at strække boperioden så langt, at det bliver muligt. Hvis dødsfaldet fx er sket 1. marts, og der efterfølgende foretages en virksomhedsomdannelse, hvor regnskabsåret løber

¹⁶⁶ $75.000 / 27 \% = 277.777$ kr.

¹⁶⁷ SEL § 182

indtil 31. december, så skal årsrapporten og udbyttet godkendes på generalforsamlingen i januar eller februar måned i året efter dødsåret, da skæringsdagen ikke kan ligge senere end 1. marts året efter.

Udlodningen af udbyttet på 278.000 kr. vil medføre, at der indeholdes 27 % udbytteskat på 75.060 kr. som afsættes som gæld i årsrapporten og dermed nedbringer egenkapitalen. Nettoudbyttet på 202.940 kr. udloddes til dødsboet og indgår herefter i bankindeståender. Selskabet har midler nok til at foretage udlodningen. Hvis dødsboet bliver skattefrit, sker der ingen afsluttende ansættelse af indkomsten i boperioden, og så vil udbytteskatten på 27 % være endelig. Der foretages derfor ingen skatteberegning, hvor den del af udbyttet, der overstiger progressionsgrænsen, beskattes med 42 % som normalt ville være tilfældet.

Hvis boet kunne have undgået at udlodde udbytte og alligevel være skattefrit, så ville det være en fordel, da anskaffelsessummen for anparterne så ville være højere, og arvingerne ville derfor reelt set spare skatten på de 27 %. Men da det medfører, at alle andre aktiver i dødsboet bliver skattefri, så er gevinsten langt større end skatten på udbyttet, og derfor er det alligevel til fordel for arvingerne i sidste ende.

Ægtefællernes samlede formue udgør herefter 6.544.940 kr. og boet er nu lige nøjagtigt under grænsen for skattepligt på 6.545.000 kr., da udbyttet er beregnet præcist for at komme under grænsen. Aktivsummen ekskl. ejerboligen er desuden reduceret til 5.844.940 kr. og er også under grænsen for skattepligt.

7.5 Afståelse af øvrige aktiver

På baggrund af optimeringerne foretaget ovenfor er både nettoformuen og aktivsummen under grænserne for skattepligt, og det er derfor ikke nødvendigt at afhænde flere aktiver for at indfri gæld, som kan nedbringe aktivsummen yderligere. Det ville dog have været relevant i en situation, hvor nettoformuen er under grænsen for skattefrihed, mens aktivsummen overstiger samme grænse. Aktiver kan dog fortsat afstås med det formål at arven udbetales i penge frem for i aktiver, medmindre der er tale om aktiver, som arvingerne ønsker at overtage.

Afdøde ejer fortsat en bil som ikke længere er nødvendig, og som derfor kan sælges så værdien i stedet indgår som bankindestående. Salg af bilen til 400.000 kr. og indfrielse af den tilhørende gæld på 100.000 kr. medfører 300.000 kr. ekstra i bankindestående. Nettoformuen er uændret, men aktivsummen er nedbragt med 100.000 kr. efter indfrielse af billånet. Det har dog ikke betydning for skattepligtsmålingen ifølge ovenstående.

De børsnoterede aktier indregnes til kursværdien på skæringsdagen. I sagens natur vil der være kursændringer på aktierne i løbet af boperioden, og hvis dødsboet er i en situation hvor man ligger tæt på grænsen mellem skattepligt og skattefrihed, så kan man afvente situationen og se, om aktierne skulle falde i værdi og dermed gøre hele boet skattefrit ved at lægge skæringsdagen på en dato med en kurs der er lav nok. I denne case varierer kursen dog ikke, og det er derfor ikke relevant at anvende til optimering, hvilket dog heller ikke ville gøre nogen forskel, da boet allerede er skattefritaget. I praksis vil overvejelsen være relevant i alle dødsboer hvori der indgår værdipapirer.

Når boet er skattefritaget, vil de børsnoterede aktier kunne sælges uden beskatning af avancen på 1,3 mio. kr., hvorefter de 1,5 mio. kr. vil indgå som bankindestående i stedet. Det medfører ingen ændring af nettoformue eller aktivsum.

7.6 Skifte af boet og beregning af boafgift

På baggrund af ovenstående disponeringer ender boet med at være skattefrit efter mandens død. Det vil derfor alt andet lige være den bedste løsning at skifte boet efter ham, da værdierne kan ændre sig frem mod hustruens død og dermed ende som et skattepligtigt bo, når hun dør og begge boer skiftes. Set ud fra et rådgiversynspunkt vil det derfor være en anbefaling at skifte det første bo og dermed lade en del af de skattepligtige avancer indgå heri. Der kan dog være personlige holdninger og følelser indblandet ved dødsfald, og derfor ser man ofte at familien har en holdning til hvordan tingene skal behandles. Men hvis boet i casen skal gøres skattefrit, vil man kunne foretage de ovennævnte disponeringer, hvorefter boets værdier, vil se således ud:

Aktiver	Mand	Hustru	I alt	Virksomheds- omdannelse	Ejerbolig - 20%	Gaver - hustru	Udbytte selskab	Salg bil	Salg aktier	I alt	Mand	Hustru
Virksomhed, udlejningsejendom	3.000.000	0	3.000.000	-3.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Virksomhed, bankindestående	1.000.000	0	1.000.000	-1.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Ejerbolig	2.000.000	2.000.000	4.000.000	0	-1.200.000	0	0	0	0	2.800.000	1.400.000	1.400.000
Personbil	400.000	250.000	650.000	0	0	0	0	-400.000	0	250.000	0	250.000
Bankindestående	350.000	750.000	1.100.000	0	0	-400.000	202.940	300.000	1.500.000	2.702.940	2.352.940	350.000
Børsnoterede aktier	1.500.000	1.200.000	2.700.000	0	0	0	0	0	-1.500.000	1.200.000	0	1.200.000
Unoterede anparter	0	0	0	1.870.000	0	0	-278.000	0	0	1.592.000	1.592.000	0
I alt	8.250.000	4.200.000	12.450.000	-2.130.000	-1.200.000	-400.000	-75.060	-100.000	0	8.544.940	5.344.940	3.200.000

Passiver	Mand	Hustru	I alt	Virksomheds- omdannelse	Ejerbolig - 20%	Gaver - hustru	Udbytte selskab	Salg bil	Salg aktier	I alt	Mand	Hustru
Virksomhed, prioritetsgæld	1.800.000	0	1.800.000	-1.800.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Prioritetsgæld ejerbolig	1.000.000	1.000.000	2.000.000	0	0	0	0	0	0	2.000.000	1.000.000	1.000.000
Billån	100.000	0	100.000	0	0	0	0	-100.000	0	0	0	0
	2.900.000	1.000.000	3.900.000	-1.800.000	0	0	0	-100.000	0	2.000.000	1.000.000	1.000.000

Formue	5.350.000	3.200.000	8.550.000	-330.000	-1.200.000	-400.000	-75.060	0	0	6.544.940	4.344.940	2.200.000
--------	-----------	-----------	------------------	----------	------------	----------	---------	---	---	------------------	-----------	-----------

Ægtefællernes delingsformue udgør derfor 6.544.940 kr. efter disponeringerne, og dermed vil boslodsudvekslingen se således ud:

Skattepligtsmåling aktiver	Mand	Hustru	I alt
Aktiver (pba. af oplysninger i case)	5.344.940	3.200.000	8.544.940
Ejerbolig	-1.400.000	-1.400.000	-2.800.000
Boslodsudveksling (mand til hustru)	-2.672.470	2.672.470	0
Boslodsudveksling (hustru til mand)	1.600.000	-1.600.000	0
	2.872.470	2.872.470	5.744.940

Skattepligtsmåling nettoformue	Mand	Hustru	I alt
Formue (pba. af oplysninger i case)	4.344.940	2.200.000	6.544.940
Boslodsudveksling (mand til hustru)	-2.172.470	2.172.470	0
Boslodsudveksling (hustru til mand)	1.100.000	-1.100.000	0
	3.272.470	3.272.470	6.544.940

Ved skifte af mandens bo, vil det opsparede overskud falde til beskatning og som tidligere nævnt udgør skatten heraf 305.214 kr.

<i>Konto for opsparet overskud</i>	
Opsparet overskud inkl. 22% virksomhedsskat	1.282.051
Ikke skattepligtig andel af opsparet overskud	-192.000
Avance til beskatning	1.090.051
<i>Boindkomst</i>	
Opsparet overskud	1.090.051
Boskat 50%	-545.026
Allerede betalt virksomhedsskat	239.811
Boskat i alt	-305.214

Arven skal herefter fordeles mellem ægtefælle og børnene og der kan beregnes boafgift:

Nettoformue	3.272.470	
Boskat	-305.214	
Værdi af dødsboet efter boskat	2.967.256	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	2.967.256	2.967.256
Ægtefælles andel	-1.483.628	-1.483.628
Bundfradrag	-333.100	
Grundlag for boafgift	1.150.528	
15% boafgift	172.579	-172.579
Arv til deling mellem to børn		1.311.049
Arv pr. barn		655.524

Ægtefællen arver 1.483.628 kr. mens børnene hver arver 655.524 kr. efter der er betalt 15 % i boafgift af deres arv. Boafgiften udgør 172.579 kr. mens beskattningen af konto for opsparet overskud udgør 305.214 kr., og dermed skal der betales 477.794 kr. i alt i boskat og -afgift, når boet bliver skattefritaget.

Hvis det forudsættes, at boskatten og -afgiften samt arven til børnene udbetales af mandens bankindestående, mens hustruen overtager mandens halvdel af ejerboligen, de unoterede anparter samt det resterende bankindestående, så vil hustruens aktiver og formue se således ud:

Aktiver	Hustru
Ejerbolig	2.800.000
Personbil	250.000
Bankindestående	914.098
Børsnoterede aktier	1.200.000
Unoterede anparter	1.592.000
I alt	6.756.098

Prioritetsgæld ejerbolig	2.000.000
--------------------------	-----------

Formue	4.756.098
--------	-----------

For at kunne sammenligne med tidligere beregninger forudsættes det, at hustruens aktiver, formue og alle øvrige forhold i øvrigt er uændret ved hendes død.

Hendes bo vil være skattepligtigt, da både aktiver ekskl. ejerbolig og nettoformue overstiger grænsen for skattefritaget bo på 3.272.500 kr. Det skyldes, at hun har overtaget halvdelen af mandens nettoformue. Der påhviler en udskudt skat på hendes børsnoterede aktier og skatten heraf vil udgøre følgende:

<i>Børsnoterede aktier</i>	
Anskaffelsessum	500.000
Værdi	1.200.000
Avance til beskattning	700.000
Aktieavance	700.000
Beskattning 27%	-189.000
Beskattning 15% af den del der overstiger 61.000	-95.850
Til betaling i alt	-284.850
Samlet skat	-284.850

Herefter skal boafgiften før udbetaling til børnene beregnes:

Nettoformue	4.756.098	
Boskat	<u>-284.850</u>	
Værdi af dødsboet efter boskat	4.471.248	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	4.471.248	4.471.248
Bundfradrag	<u>-333.100</u>	
Grundlag for boafgift	4.138.148	
15% boafgift	<u>620.722</u>	<u>-620.722</u>
Arv til deling mellem to børn		3.850.526
Arv pr. barn		<u>1.925.263</u>

Der skal betales 620.722 kr. i boafgift, hvorefter der er 1.925.263 kr. tilbage til hver af børnene. Hele boet efter begge ægtefæller kan efterfølgende opsummeres sådan:

	Privat skifte Uden disponeringer	Privat skifte Med disponeringer
Fællesformue i dødsboet	8.550.000	6.544.940
Udbytteskat	0	-75.060
Boskat	-1.876.914	-590.064
Boafgift	<u>-901.033</u>	<u>-793.301</u>
Arv til udbetaling hos børn	5.772.053	5.086.514
Regulering af værdien på ejerboligen	0	1.200.000
Gaver givet af hustru	0	400.000
Udbetalt til børn i alt	<u>5.772.053</u>	<u>6.686.514</u>

Der bliver derfor sparet en del i både boskat og boafgift ved at foretage disse disponeringer. Der bliver 914.462 kr. mere til udbetaling til børnene end ved privat skifte uden disse disponeringer. Forskellen består i at mandens bo bliver skattefrit og dermed kommer avancen på de børsnoterede aktier og de unoterede anparter ikke til beskatning. Der er en avance på aktierne på 1.300.000 kr., en avance på de unoterede anparter på 892.000 kr. og desuden er der givet gaver fra hustruen for i alt 400.000 kr. som der ikke skal betales boafgift af.

7.7 Overdragelse af hustrus aktier ved arvekøb

Når den længstlevende ægtefælles andel af aktiver, som indgår i delingsformuen, udloddes i boperioden til andre arvinger eller legatarer efter den førstafdøde, så skal disse anses som afstået fra boet jf. DBSL § 96, stk. 1. Dermed vil også eventuelle avancer samt beskatningen heraf blive en del af boet og ikke hos den længstlevende ægtefælle, selvom hun ejer aktiverne.

Når den førstafdødes bo bliver skattefritaget, kan det derfor med fordel overvejes at udlodde værdier fra delingsformuen ejet af den længstlevende ægtefælle til andre arvinger i forbindelse med skiftet hvis den længstlevende ægtefælle ejer aktiver, fx værdipapirer, som vil medføre en skattepligtig avance ved afståelse. I casen har hustruen aktier for 1.200.000 kr., der har en anskaffelsessum på 500.000 kr., hvorfor der er en avance på 700.000 kr. på disse aktier og skatten kan beregnes til 284.850 kr.

Anskaffelsessum	500.000
Værdi	1.200.000
Avance	700.000
Skat heraf 27%	189.000
15% skat af beløbet over 61.000 kr.	95.850
Skat i alt	284.850

Hvis man i dette tilfælde benytter sig af reglerne om udlodning til arvinger med den længstlevende ægtefælles aktier, så kan man lade de to børn modtage hustruens aktier som (en del af) udbetaling af deres andel af arven efter den førstafdøde. Denne situation kaldes også for et arvingskøb, som omfattes af reglerne for udlodning. Arvingerne får en anskaffelsessum, der svarer til handelsværdien/købsprisen på aktierne på udlodningstidspunktet, mens avancen beskattes i boet, og når boet er skattefrit, kommer avancen derfor ikke til beskatning. Aktierne udgør 1.200.000 kr. og hvert barn skal arve 655.524 kr. efter mandens død og efter boafgiften er betalt. Det vil sige at hvert barn 'køber' 600.000 kr. af aktierne og modtager de sidste 55.524 kr. i likvider. Og hustruens bo ser således ud, når hun dør:

Aktiver	Hustru
Ejerbolig	2.800.000
Personbil	250.000
Bankindestående	2.114.098
Unoterede anparter	1.592.000
I alt	6.756.098

Prioritetsgæld ejerbolig	2.000.000
--------------------------	-----------

Formue	4.756.098
--------	-----------

Øvrige oplysninger

Ejendomsvurdering, ejerbolig	3.500.000
Handelsværdi, ejerbolig	4.000.000
Anskaffelsessum unoterede anparter	1.592.000

Hustruens aktiver og formue vil udgøre det samme, der er blot flyttet 1.200.000 kr. over på bankindestående i stedet for børsnoterede aktier, og derfor vil hendes bo fortsat være skattepligtigt. Men hustruen

har ikke længere nogle aktiver, hvor der påhviler en latent skatteforpligtelse. Ved skifte af mandens bo overtager hustruen sin del af arven til værdien på skæringsdagen, og dermed overtager hun også de unoterede anparter til værdien på 1.592.000 kr. som bliver hendes anskaffelsessum i stedet for mandens oprindelige anskaffelsessum på 700.000 kr. Der skal derfor ikke betales nogen boskat, men kun boafgift.

Nettoformue	4.756.098	
Boskat	<u>0</u>	
Værdi af dødsboet efter boskat	4.756.098	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	4.756.098	4.756.098
Bundfradrag	<u>-333.100</u>	
Grundlag for boafgift	4.422.998	
15% boafgift	<u>663.450</u>	-663.450
Arv til deling mellem to børn		<u>4.092.649</u>
Arv pr. barn		2.046.324

På baggrund af ovenstående beregning, vil der skulle betales 663.450 kr. i boafgift, hvorefter der vil være 2.046.324 kr. til udbetaling til hver af børnene. Sammenlignet med skiftet i afsnit 7.6 vil der være en samlet besparelse på boskat og -afgift på 242.122 kr. som dermed udbetales til børnene i stedet. Besparelsen består i at den udskudte skat på hendes børsnoterede aktier på 284.850 kr. ikke realiseres, og dermed er der en besparelse på boskatten på 284.850 kr. Det betyder, at formuen er det større når boafgiften skal beregnes og derfor stiger boafgiften med 42.728 kr.¹⁶⁸

På baggrund af ovenstående vil det altså være muligt at lade børnene overtage hustruens aktier suppleret med udbetaling af bankindestående frem for udelukkende udbetaling af arv med bankindestående, og dermed undgå en boskat af aktieavancen når hustruen dør. Den endelige effekt af arvekøbet kommer derfor først når hustruen også dør. Børnene kan umiddelbart efter overtagelsen af aktierne vælge at sælge dem for at have beløbet som bankindestående i stedet, det er blot vigtigt at børnene overtager aktierne direkte fra boet og først herefter sælger dem. Når børnene overtager aktierne, får de en anskaffelsessum svarende til værdien i boopgørelsen, og derfor vil der kun være en minimal kursrisiko hvis de blot sælges med det samme efter de er udloddet.

¹⁶⁸ 284.850 x 15 % = 42.728 kr.

7.8 Opsummering på case

For at se den skatte- og afgiftsmæssige effekt ved at foretage ovenstående disponeringer i dødsboet sammenholdes beregningerne i dette kapitel med beregningerne i afsnit 6.2.

	Uskiftet bo uden succession	Uskiftet bo med succession	Privat skifte	Privat skifte med optimeringer i dødsboet	Privat skifte med optimeringer i dødsboet + arvekøb aktier
Fællesformue i dødsboet	8.550.000	8.550.000	8.550.000	6.544.940	6.544.940
Ophørsbeskatning	-376.068	0	0	0	0
Udbytteskat	0	0	0	-75.060	-75.060
Boskat	-1.580.850	-1.886.064	-1.876.914	-590.064	-305.214
Boafgift	-889.032	-899.660	-901.033	-793.301	-836.029
<i>Skat i alt</i>	<i>-2.845.950</i>	<i>-2.785.725</i>	<i>-2.777.947</i>	<i>-1.458.426</i>	<i>-1.216.303</i>
Regulering af værdien på ejerboligen	0	0	0	1.200.000	1.200.000
Gaver givet af hustru	0	0	0	400.000	400.000
Arv til udbetaling hos børn	5.704.050	5.764.275	5.772.053	6.686.514	6.928.637

Ovenstående tabel viser skatte- og afgiftsbetalingen i de fem forskellige måder at behandle boet på efter både manden og hustruens død samt hvor stor en del af deres delingsformue, der ender med at blive udbetalt til børnene.

Vi ser i praksis ofte, at mange vælger at sidde i uskiftet bo, da mange tror at det er den letteste og måske også billigste måde at behandle et bo på. Herudover er der mange, som ikke ønsker at overtage og videreføre noget fra afdødes virksomhed og derfor ikke vil succedere i konto for opsparet overskud og lader denne komme til beskatning. På baggrund af oplysningerne i casen, vil dette medføre en samlet skatte- og afgiftsbetaling på 2.845.950 kr. hvorefter der er 5.704.050 kr. til udbetaling i arv til børnene. Men vælger man i stedet at foretage alle de beskrevne disponeringer og dermed få boet under beløbsgrænserne for et skattepligtigt bo ved mandens død og samtidig lade børnene arve hustruens aktier som arv efter manden, er den samlede skatte- og afgiftsmæssige betaling på 1.216.303 kr. samt en negativ formueændring i selskabet på 405.060 kr. Den negative formueændring i selskabet skyldes, at der skal afsættes udskudt af ejendomsavancen i den skattefri virksomhedsomdannelse på 330.000 kr. og udbytteskatten på 75.060 kr., der skal betales af det udloddede udbytte. Herefter får børnene udbetalt 6.928.637 kr. Det er en forskel på den udbetalte arv til børnene på 1.224.587 kr.

Der vil alt andet lige være flere omkostninger til rådgivere forbundet med bobehandlingen, når alle disse disponeringer skal foretages, fremfor et helt simpelt bo hvor det først henlægges til uskiftet bo for derefter at skifte efter den længstlevendes død uden nogen form for disponeringer. Men omkostningerne til rådgivernes arbejde med disponeringerne overstiger næppe den forskel der er i udbetalingen af arven til børnene, hvorfor det kan være meget relevant at konsultere end rådgiver i dødsboer med høje omkostninger til boskat og -afgift. Der kan i nogle henseender selvfølgelig også ligge følelsesmæssige

overvejelser i håndteringen af dødsboet der gør, at arvinger ikke vil foretage alle disponeringerne, men i stedet betale skatten eller afgiften. I så fald vil de dog kunne vurdere konsekvensen af disse til- eller fravalg og samtidig kunne se de økonomiske konsekvenser heraf inden dødsboet afsluttes.

7.9 Øvrige optimeringsmuligheder

Udover de beskrevne optimeringsmuligheder i den givne case i de foregående afsnit, kan der i nogle situationer også være mulighed eller behov for at foretage andre relevante dispositioner afhængig af de konkrete forhold i det enkelte dødsbo. Et udpluk af disse beskrives i de følgende afsnit. Listen er ikke udtømmende, og skal altid vurderes i den enkelte situation.

7.9.1 Overskydende skat

Et dødsbo som behandles som almindeligt privat skifte uden bobestyrer skal afsluttes med en skæringsdag senest 12 måneder efter dødsdagen. Fra 1. januar i dødsåret og indtil dødsdagen har afdøde haft sin almindelige indkomst, fx løn, pension, indtægt fra selvstændig virksomhed, renter, udbytter mv. og der er indeholdt almindelig skat af indtægterne. I et skattefritaget bo bliver der som udgangspunkt ikke lavet afsluttende ansættelse af indkomsten i mellemprioroden medmindre boet eller Skattestyrrelsen anmoder om det.

På grund af reglerne om mellempriorodefradrag og bofradrag vil det dog ofte være værd for arvingerne at undersøge, om det er muligt at få udbetalt en overskydende skat efter afdøde. Arvingerne bør derfor lave en skatteberegning med afdødes indkomster og skatter. I den beregning vil man komme frem til en slutskat for afdøde, som vil medføre en overskydende skat eller restskat afhængig af om slutskatten overstiger de allerede indbetalte skatter. Det er den slutskat som kan nedsættes ved hjælp af henholdsvis mellempriorodefradrag¹⁶⁹ på 2.400 kr. for perioden fra januar til og med måneden for dødsfaldet og bofradrag¹⁷⁰ på 6.600 kr. fra måneden efter dødsdagen og til og med måneden hvori skæringsdagen ligger. For at illustrere det er nedenstående beregning lavet for en person, som er død i juni måned og med skæringsdag i december måned, hvilket medfører mellempriorodefradrag i 6 måneder og bofradrag i 6 måneder:

¹⁶⁹ DBSL § 14, stk. 2

¹⁷⁰ DBSL § 30, stk. 2

Indkomst:		Betalte skatter:	
Løn	100.000	Indeholdt AM-bidrag, løn	8.000
Pension	40.000	Indeholdt A-skat, løn	35.000
Renter	5.000	Indeholdt A-skat, pension	15.000
Aktieavance	30.000	Betalte skatter i alt	58.000
Indkomst i alt	175.000		
Beregnet skat:		Mellempériodefradrag, 6 x 2.400	14.400
Boskat 50%	72.500	Bofradrag 6 x 6.600	39.600
Skat af aktieindkomst, 27%	8.100		54.000
Beregnet skat i alt	80.600	Tilgodehavende skat	31.400

Den beregnede skat på 80.600 kr. er således højere end den indbetalte skat på 58.000 kr., men man opnår et fradrag i mellempérioden og boet på i alt 54.000 kr. Det vil sige at den betalte skat og fradragene lægge sammen og giver 166.000 kr. men den beregnede sluskat udgør 80.600 kr. hvorfor der opstår et tilgodehavende på 31.400 kr., som udbetales til dødsboet fordi det er over grænsen på 3.600 kr.¹⁷¹ Tilgodehavende skat eller restskat indgår ikke i boopgørelsens aktiver eller passiver.¹⁷² Den overskydende skat vil aldrig kunne udgøre mere end den skat der allerede er betalt.

7.9.2 Skæringsdag

Placeringen af skæringsdagen kan frit vælges indenfor 12 måneder fra dødsdagen, og den valgte dato kan have stor indflydelse på boets og arvingernes skattemæssige stilling, hvis der i boet indgår skattepligtige aktiver. Skæringsdagen kan være afgørende for om boet bliver skattepligtigt eller skattefrit, men i nogle situationer kan boet være skattepligtigt uanset hvornår skæringsdagen placeres, og i andre situationer kan boet være skattefrit uanset hvornår skæringsdagen placeres. Der vil dog ofte alligevel være en fordel i at placere skæringsdagen på en bestemt dato afhængig af boets omstændigheder. Det er også satserne for det år hvori skæringsdagen ligger, som skal anvendes ved skattepligtsmålingen, så hvis et dødsbo akkurat er over grænsen for skattefrihed i ét år men grænsen året efter er højere, så kan skattepligten muligvis undgås ved at vente og placere skæringsdagen i næste kalenderår.

Hvis det er et skattefritaget bo som bl.a. indeholder nogle børsnoterede værdipapirer med en værdi på 1.000.000 kr. på dødsdagen, så er det denne værdi som bliver arvingernes anskaffelsessum, hvis dødsdagen vælges som skæringsdag. Hvis aktierne efterfølgende stiger til en kursværdi på fx 1.300.000 kr., men boet stadig holder sig under grænsen for at være skattefritaget, så vil det alt andet lige være bedre

¹⁷¹ DBSL § 15, stk. 5

¹⁷² DBSL § 6, stk. 4

at lægge skæringsdagen her, da kursgevinsten ikke kommer til beskatning i boet, men arvingerne så får en højere anskaffelsessum og dermed lavere beskatning, når de en dag afhænder aktierne. Dermed er der potentielt sparet skat af 42 % af 300.000 = 126.000 kr. blot ved at vælge en senere skæringsdag, hvoraf der dog skal betales 15 % i boafgift svarende til 18.900 kr., hvorefter nettogevinsten er 107.100 kr. Hvis aktierne omvendt falder i kursværdi til fx 800.000 kr., så vil det være optimalt at placere skæringsdagen på dødsdagen, da tabet ikke kan udnyttes og mistes i dødsboet, men hvis arvingerne har tabet, så kan det udnyttes ved at blive modregnet i andre gevinster eller fremføres til senere indkomstår.

7.9.3 Acontoudlodning

Dødsboet har mulighed for at foretage acontoudlodning af aktiver og passiver inden dødsboets skæringsdag. For at en acontoudlodning bliver gyldig skal betingelserne i DBSL § 5, stk. 2 overholdes. Der skal gives skriftlig oplysning til Skattestyrelsen senest 4 uger efter udlodningsdagen, dog tidligst 4 måneder efter boets udlevering fra skifteretten. Underretningen skal indeholde følgende oplysninger: Udlodningsdato, udlodningsmodtager, udlodningsgenstanden og værdien heraf på udlodningsdagen. Enkelte aktiver er dog undtaget fra kravet om underretning til Skattestyrelsen, primært kontanter og bankindeståender samt indbo, smykker og lignende, medmindre de er anskaffet i spekulations- eller næringsøjemed.¹⁷³

Acontoudloddede aktiver og passiver skal kun indgå i boopgørelsen med den værdi, de er udloddet til, da senere værdiændringer af det udloddede vedrører arvemodtageren og ikke dødsboet. Hvis der er indtægter, som knytter sig til den acontoudloddede genstand, vil disse tilfalde og evt. blive beskattet i boet indtil udlodningsdagen, mens modtageren beskattes af disse efter acontoudlodningen.

Hvis dødsboet ejer aktiver som kan stige eller falde i værdi i løbet af boperioden, typisk børsnoterede værdipapirer, så kan der opstå situationer hvor man med fordel kan udnytte muligheden for at acontoudlodde disse afhængig af hvordan værdien udvikler sig. På grund af underretningsfristen på 4 uger kan man altid se 4 uger tilbage og på den måde udnytte en gunstig udvikling hvis værdien pludseligt stiger eller falder afhængig af dødsboets omstændigheder.

Hvis der er tale om et skattefritaget dødsbo, hvor afdødes børn er eneste arvinger, vil det være fordelagtigt for dem at modtage værdipapirerne til den højest mulige værdi, da denne også vil blive arvingernes anskaffelsessum, hvilket kan medføre en lavere avance og dermed også lavere skattebetaling ved en

¹⁷³ Bekendtgørelse nr. 410 af 27. maj 1999 (Bekendtgørelse om fritagelse for indberetning af acontoudlodninger fra dødsboer m.v.)

senere afståelse. Besparelsen på beskattningen af avancen vil være på 27/42 %, hvilket er højere end den ekstra boafgift på 15 %, der skal betales af værdien (hvis værdien overstiger bundgrænsen for beregning af boafgift). Hvis der senere opstår et tab, vil tabet også blive højere og kan udnyttes til modregning i andre gevinster af samme type. Så hvis værdipapirerne i denne situation pludseligt stiger i værdi, så bør man vente med udlodning da kursstigningen så bliver skattefri. Falder værdipapirerne derimod pludseligt i værdi, så bør man handle hurtigt og underrette Skattestyrelsen om en acontoudlodning inden værdifaldet, da man kun kan gå 4 uger tilbage i tid.

Hvis der derimod er tale om et skattepligtigt dødsbo, så vil det i stedet være en fordel at modtage værdipapirerne til så lav en værdi som muligt, da både dødsboet og arvingen vil være skattepligtig af avancen med samme procentsatser 27/42 %, og der tilmed skal betales 15 % boafgift. Ved at overtage værdipapirerne til en lavere værdi sparer man derfor boafgiften på 15 % og beskattningen udskydes til et senere tidspunkt. Her er situationen altså omvendt i forhold til et skattefritaget dødsbo, og en pludselig værdistigning bør medføre at man går tilbage og foretager en acontoudlodning med værdien inden kursstigningen, mens et pludseligt kursfald medfører, at man bør vente med udlodningen indtil efter kursfaldet er sket.

I dødsboer, som ligger tæt på grænsen for skattepligt, skal man være særligt opmærksom på forøgelse af aktivernes værdi, da et skattepligtigt bo kan medføre høje skattebetalinger hvis der er skattepligtige avancer. I de situationer vil det ofte være en fordel at sælge eller acontoudlodde aktiverne så usikkerheden fjernes.

Hvis der er sket acontoudlodning og denne er korrekt anmeldt til Skattestyrelsen, så er udlodningen som udgangspunkt bindende i dødsboet¹⁷⁴. Hvis der efterfølgende sker ændringer, fx en pludselig kursudvikling på de børsnoterede værdipapirer, som er ugunstig for arvingerne, så er der dog en enkelt mulighed for alligevel at undgå dette, og det kan ske hvis skæringsdagen placeres tidligere end datoen for den anmeldte acontoudlodning. I den situation vil acontoudlodningen blive ugyldig, og værdien skal herefter opgøres på almindelig vis i boopgørelsen i dødsboet.

Hvis dødsboet er skattepligtigt, er det muligt at overtage aktiver fra boet med succession, hvilket ikke er en mulighed hvis dødsboet er skattefritaget¹⁷⁵. Der kan kun succederes i aktiver hvor der er en skattepligtig gevinst, da det ikke er muligt at succedere i tab. Det kan i nogle situationer være en fordel for arvingerne at overtage aktiver med succession, da det medfører at beskattningen overtages af

¹⁷⁴ BAL § 12, stk. 1

¹⁷⁵ DBSL § 36

modtageren og derfor ikke skal medtages i dødsboet. Beskatningen sker så først når modtageren afstår aktivet på et senere tidspunkt. Som kompensation for den skatteforpligtelse, der overtages af modtageren, skal der samtidig beregnes en passivpost efter BAL § 13 a. Passivposten nedbringer nettoværdien af det overtagne aktiv, og derfor også boafgiften, og bør derfor undersøges i de situationer hvor boet er skattepligtigt.

7.9.4 Omkostninger i boet

Boet har mulighed for at afholde visse omkostninger efter dødsdagen og lade disse fradrage i formuen på skæringsdagen. Der er eksempelvis fradrag for omkostningerne til behandling af boet, omkostninger til afholdelse af begravelsen eller vedligeholdelsesomkostninger på aktiver. Det betyder, at disse udgifter kan fratrækkes i boets værdi, når det skal afgøres hvilken skifteform, der skal anvendes samt hvorvidt boet er skattepligtigt eller ej. Det påvirker både aktiverne og nettoformuen. Det er især relevant at være opmærksom på, når boet ligger på grænsen mellem skattepligtigt eller skattefritagelse. Hvis boet ejer anlægsaktiver, herunder aktiver som indgår i delingsformuen, kan det være relevant at kigge på, om der er mulighed for at foretage vedligeholdelsesarbejder i mindre omfang, som ikke øger værdien af selve aktivet. Det vil nedbringe delingsformuen med omkostningen, og derfor nedbringe nettoformuen. Omkostningen skal være betalt inden skæringsdagen hvis ikke det skal indgå i nettoformuen.

Der foreligger to nyere domme fra landsskatteretten, hvor bobestyrersalær ikke kunne fradrages i aktiverne og man endte i stedet med et skattepligtigt bo jf. SKM2024.630.LSR og SKM2024.470.LSR. Fælles for begge afgørelser er, at udgiften til bobestyreren endnu ikke var betalt på skæringsdagen i boet, men var fradraget i aktiverne, hvilket betyder at landsskatteretten anfægtede at disse udgifter kan fradrages i aktiverne. Det må derfor modsat kunne udledes, at hvis omkostningen er betalt inden skæringsdagen, så kan den fragå i aktivsummen, da det er aktiverne på skæringsdagen der måles på. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at omkostningerne gerne må tælle med i nettoformuen ved at blive indregnet som en gældspost under passiverne, men at de ikke vil nedbringe aktivsummen (likviderne) førend de er betalt.

På baggrund af ovenstående og hvis boet ligger lige over grænsen for skattefritagelse som følge af at aktiverne overstiger beløbsgrænsen men nettoformuen er under grænsen, kan det være relevant at overveje at betale for boets behandling inden skæringsdagen, da denne udgift så vil gøre aktivsummen mindre i form af færre likvider.

7.9.5 Uskiftet bo

Hvis ikke det er muligt at opnå et skattefritaget bo, så kan det være en mulighed at lade den længstlevende ægtefælle sidde i uskiftet bo med hele formuen, hvorefter hun kan foretage nogle dispositioner, som sigter mod at gøre ægtefællernes samlede bo skattefrit på et senere tidspunkt. Ved at sidde i uskiftet bo vil den almindelige bundgrænse for skattefrihed på 3.272.500 kr. være fordoblet til 6.545.000 kr., da der så skal skiftes to boer på tidspunktet for den længstlevendes dødsfald.

Det vil også være en mulighed at starte med at sidde i uskiftet bo, og så kan hustruen senere vælge at skifte boet efter den førstafdøde, hvis det på et tidspunkt bliver muligt at gøre skattefrit. Mulighederne for at opnå skattefrihed i levende live bliver gennemgået i de næste afsnit, og vil derfor være aktuelt både mens begge ægtefæller er i live, men også efter den første ægtefælles død.

8 Skatteoptimering i levende live

Gennemgangen i kapitel 6 og 7 viste, hvordan dødsboet i casen vil blive beskattet, hvis der ikke foretages nogle disponeringer både ved at sidde i uskiftet bo eller ved at foretage et skifte efter mandens død samt hvilke disponeringer man kan foretage i dødsboet for at maksimere arven ved at nedbringe skatte- og boafgiften. Det følgende afsnit vil undersøge, hvilke tiltag man kan foretage i levende live for at planlægge dødsboet og dermed arven bedst muligt, hvor formålet er at så meget som muligt af formuen skal gå videre til arvingerne. Nedenstående tager derfor udgangspunkt i den oprindelige case og ser bort fra de disponeringer, der er foretaget i afsnit 7.

8.1 Skattefri virksomhedsomdannelse

Ligesom der i dødsboet kan laves virksomhedsomdannelser, kan disse også laves i levende live. Det blev nævnt i afsnit 7.1 at der kan laves både skattefrie og skattepligtige virksomhedsomdannelser. Den skattepligtige omdannelse er typisk kun aktuel, hvis man har et skattemæssigt tab man kan udnytte til et fradrag eller den eventuelle avance bliver skattefri fordi dødsboet er skattefritaget, mens skattefrie virksomhedsomdannelser er aktuelt når der påhviler skattemæssige gevinster som kommer til beskatning. Derfor vil der kun blive set nærmere på den skattefrie virksomhedsomdannelse i levende live, da virksomheden, som skal omdannes, har en skattemæssig gevinst på udlejningsejendommen.

Reglerne for skattefri virksomhedsomdannelse findes i VOL, som også anvendes ved omdannelse i et dødsbo. Reglerne er derfor helt grundlæggende de samme som i afsnit 7.1.2, og der vil derfor i dette afsnit kun blive set nærmere på de forhold, der adskiller sig herfra. Ved en skattefri virksomhedsomdannelse i et dødsbo vil konto for opsparet overskud ikke kunne indgå i omdannelsen, og det vil derfor komme til beskatning som ophørsbeskatning. Bliver omdannelsen i stedet foretaget i levende live, så vil konto for opsparet overskud kunne indgå i den skattefri virksomhedsomdannelse. I VSL § 16, stk. 1 fremgår det, at konto for opsparet overskud som indgår i en skattefri virksomhedsomdannelse, vil indgå i ejerens skattemæssige anskaffelsessum på anparterne i selskabet. Det betyder, at i stedet for at beskatningen af det opsparede overskud sker i den personlige indkomst på omdannelsestidspunktet, så sænker det i stedet anskaffelsessummen på anparterne, så aktieavancen bliver højere den dag anparterne afstås. Derfor vil åbningsbalancen og den skattemæssige anskaffelsessum på anparterne efter en skattefri virksomhedsomdannelse i denne case se således ud:

Åbningsbalance	
Udlejningsejendom, handelsværdi	3.000.000
Bankindestående	1.000.000
Aktiver i alt	4.000.000
Prioritetsgæld	-1.800.000
Udskudt skat	-330.000
Passiver	-2.130.000
Egenkapital (nettoformue)	1.870.000

Skattemæssig anskaffelsessum	
Udlejningsejendom (handelsværdi fratrukket avance)	1.500.000
Bankindestående	1.000.000
Aktiver i alt	2.500.000
Prioritetsgæld	-1.800.000
Passiver	-1.800.000
Netto, før konto for opsparet overskud	700.000
Konto for opsparet overskud, 22%	-1.000.000
Samlet anskaffelsessum på anparter	-300.000

Derfor vil egenkapitalen i åbningsbalancen udgøre 1.870.000 kr. i lighed med omdannelsen i dødsboet, mens anparternes anskaffelsessum udgør -300.000 kr.

Det fremgår af VOL, at hvis den skattemæssige anskaffelsessum på anparterne opgjort efter VSL § 16, stk. 1 udgør et negativt beløb, indgår det negative beløb som anskaffelsessum, når anparterne afstås. Det betyder, at hvis anparterne afstås til værdien på 1.870.000 kr., så vil der være en skattepligtig avance på 2.170.000 kr. på de unoterede anparter, og skatten heraf vil udgøre 902.250 jf. nedenstående:

Aktieavance unoterede anparter	2.170.000
Beskatning 27%	-585.900
Beskatning 15% af den del der overstiger 61.000 kr.	-316.350
Til betaling i alt	-902.250

Denne aktieavancebeskatning skal sammenholdes med den skat, der skulle være betalt i boet ved privat skifte vedr. ejendomsavancen og konto for opsparet overskud på 1.055.214 kr. jf. afsnit 6.1.2.1. Der vil derfor være en skattebesparelse på 152.964 kr. hvis der foretages en skattefri virksomhedsomdanning i levende live sammenlignet med boopgørelsen ved et privat skifte uden nogen form for disponeringer. Hvis der tages hensyn til boafgift på 15 % på 22.945 kr. forøges arven med 130.019 kr.

Hvis den skattefrie virksomhedsomdannelse bliver foretaget i levende live, vil boet fortsat overstige grænsen for et skattepligtigt bo, men man har herefter mulighed for at foretage samme øvrige dispositioner i dødsboet, når manden dør som i afsnit 7, og dermed bliver boet skattefritaget ved hans død. Dermed er den eneste forskel mellem skattefri virksomhedsomdannelse i levende live og dødsboet, at man i levende live lader konto for opsparet overskud indgå i omdannelsen, og det vil således ikke komme til beskatning når boet er skattefritaget. Dermed vil man spare boskatten på 305.214 kr. som knytter sig til det opsparede overskud. Når denne boskat falder væk vil det alt andet lige betyde at arven er 305.214 kr. større, hvoraf der skal betales 15 % i boafgift svarende til 45.782 kr. og dermed vil udbetalingen af arv til børnene være 259.432 kr. højere. end arven efter disponeringerne i afsnit 7, og forskellen på de to skatte- og afgiftsberegninger mellem virksomhedsomdannelse i dødsboet og i levende live illustreres i nedenstående tabel:

	Privat skifte med optimeringer i dødsboet + arvekøb aktier	Privat skifte med omdannelse i levende live + optimeringer i dødsboet + arvekøb aktier
Fællesformue i dødsboet	6.544.940	6.544.940
Ophørsbeskatning	0	0
Udbytteskat	-75.060	-75.060
Boskat	-305.214	0
Boafgift	-836.029	-881.811
<i>Skat i alt</i>	<i>-1.216.303</i>	<i>-956.871</i>
Regulering af værdien på ejerboligen	1.200.000	1.200.000
Gaver givet af hustru	400.000	400.000
Arv til udbetaling hos børn	6.928.637	7.188.069

8.2 Øvrige optimeringsmuligheder

Udførelsen af en skattefri virksomhedsomdannelse er umiddelbart den disponering, som giver den største effekt på skatte- og afgiftsbetalingerne set i forhold til de oprindelige disponeringer i dødsboet i afsnit 7. Der kan dog ofte være en række øvrige overvejelser, som man kan gøre sig i levende live for at forbedre dødsboet og dermed planlægge det. En række af de muligheder bliver gennemgået i de følgende afsnit herunder. Listen er ikke udtømmende, og alle forhold afhænger af de konkrete omstændigheder i det enkelte dødsbo.

8.2.1 Særeje

For at optimere dødsboet og minimere eventuelle skatter er det muligt at oprette et fuldstændigt særeje, der bestemmer hvordan formuen skal fordeles ved død. Se afsnit 4.2 for beskrivelse af de forskellige særejeformer.

Et fuldstændigt særeje medfører, at det som særejet omfatter, ikke skal indgå i delingsformuen, da særboet anses for et selvstændigt bo. Ved død vil et fuldstændigt særeje skulle skiftes og deles med arvingerne.¹⁷⁶ Det kan være en fordel at oprette et fuldstændigt særeje på den eller de aktiver, der påhviler en udskudt skat på, hvis den øvrige formue medfører, at det ikke bliver muligt at gøre hele dødsboet skattefritaget. Hvis værdien af det fuldstændige særeje ikke overstiger grænsen for et skattefritaget bo på 3.272.500 kr., så vil avancen og den udskudte skat ikke blive realiseret, når det fuldstændige særeje skiftes.

Der kunne eksempelvis oprettes et fuldstændigt særeje på de børsnoterede aktier i casen. Aktierne er opgjort til en værdi på 1.500.000 kr. på dødsdagen og med en anskaffelsessum på 200.000 kr. Dermed er der en skattepligtig avance på 1.300.000 kr. som skal beskattes med 27/42 %, som medfører en skat på 536.850 kr.¹⁷⁷ Hvis der laves fuldstændigt særeje på aktierne i form af et genstandssæreje, så vil aktierne udgøre et bo for sig selv på dødstidspunktet, mens de resterende aktiver indgår i delingsformuen og skal deles ligeligt mellem ægtefællerne. Det fuldstændige særeje vil skulle skiftes og deles med arvingerne.

Så længe værdien på aktierne ikke overstiger 3.272.500 kr. vil særboet være skattefritaget, og den udskudte skat på aktierne på 536.850 kr. vil ikke komme til beskatning. Det er dog en forudsætning, at aktierne ikke stiger væsentligt i værdi og dermed overstiger grænsen for et skattefrit bo, da avancen så vil komme til beskatning. Hvis det sker, vil man være nødt til at ændre særejet eller sælge nogle af aktierne så værdien nedbringes til under 3.272.500 kr. igen. Det er også muligt at lave et særeje som sumsæreje og dermed fastsætte et bestemt beløb af et aktiv. Et fuldstændigt særeje giver mening i de tilfælde, hvor en større skattemæssig avance kan indeholdes i et skattefritaget bo, og dermed undgå at komme til beskatning. Det vil dog kun have en effekt, hvis særejet er oprettet hos den ægtefælle, der dør først. Hvis der oprettes et særeje på begge ægtefæller vil man dog altid stå i en situation, hvor det er muligt kun at skifte et særbo uanset hvem der dør først.

¹⁷⁶ ÆØF § 12, stk. 1, nr. 2

¹⁷⁷ $61.000 \times 27 \% + (1.300.000 - 61.000) \times 42 \% = 536.850 \text{ kr.}$

Særboet skiftes mens hustruen sidder i uskiftet bo på den resterende del. Det vil sige at hvis der laves et særeje på mandens aktier, vil det kun være dem, der bliver skiftet og den resterende del af formuen overgår til hustruen.

Nettoformue	1.500.000	
Boskat	0	
Værdi af dødsboet efter boskat	1.500.000	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	1.500.000	1.500.000
Ægtefælles andel	-750.000	-750.000
Bundfradrag	-333.100	
Grundlag for boafgift	416.900	
15% boafgift	62.535	-62.535
Arv til deling mellem to børn		687.465
Arv pr. barn		343.733

Der skal betales 62.535 kr. i boafgift, hvor efter der er 343.733 kr. til hver af børnene. Arven til børnene kan udbetales fra hustruens bankindestående og hun kan sælge de børsnoterede aktier. Hustruen sidder nu i uskiftet bo med den resterende del af delingsformuen, og for at afgøre om boet herefter er skattepligtigt er det kun den førstafdødes boslod der indgår ved vurderingen. Beløbsgrænsen, der anvendes til at afgøre om boet skattefrit, er grænsen for det år den førstafdødes særbo blev skiftet jf. DBSL § 6, stk. 3. I casen vil der ikke forskel, da der er anvendt den samme sats i alle scenarier, men der kunne være situationer, hvor det vil betyde en stor forskel om man skal bruge satsen for den førstafdødes skæringsdag eller den længstlevendes skæringsdag. Når den længstlevende ægtefælle har modtaget arv fra først afdøde skal denne arv ikke tælles med i opgørelsen.¹⁷⁸

8.2.2 Gaver

En måde formuen vil kunne nedbringes på, og samtidig tilgodese arvinger, er ved udbetaling af gaver. Gaver kan gives afgiftsfrit, hvis de ikke overstiger et grundbeløb på 74.100 kr. (2024), når det er personer inden for nærmeste familie.¹⁷⁹ Dermed vil hver forælder kunne give hvert barn 74.100 kr. årligt (2024) uden der skal betales afgift heraf, svarende til 148.200 kr. til hvert barn når der gives gave fra begge forældre. Samtidig kan hver af forældrene give børns ægtefæller en gave på 25.900 kr. (2024) årligt svarende

¹⁷⁸ DBSL § 72, stk. 2, 4. pkt.

¹⁷⁹ BAL § 22, stk. 1

til en samlet gave på 51.800 kr. fra begge forældre.¹⁸⁰ Dermed kan der årligt gives gaver fra hver forælder for 200.000 kr. uden det udløser gaveafgift, hvilket vil nedbringe formuen med 400.000 kr. hvert år.

Det fremgår af casen at ægtefællerne har en samlet formue på 8.550.000 kr. og at aktiverne ekskl. ejerboligen udgør 8.450.000 kr. Grænsen for et skattefritaget bo er samlet for ægtefællerne 6.545.000 kr., så en nedbringelse på 400.000 kr. årligt kan synes af lidt. Men for hver årlige udbetaling på 400.000 kr. vil der blive sparet 15 % i boafgift i dødsboet svarende til 60.000 kr. For at boet i casen kan gøres skattefrit udelukkende ved udbetaling af gaver op til grænsen for skattefrie gaver, vil der skulle udbetales 2.005.000 kr. i gave, hvilket vil tage ca. 4 år.

Når dødsboet er under grænsen for et skattefritaget bo, vil det eneste, der skal betales skat af, være konto for opsparet overskud, som altid vil komme til beskattning som ophørsbeskatning uanset om boet er skattefritaget eller skattepligtigt. Derfor vil der skulle betales 305.214 kr. i boskat vedr. konto for opsparet overskud.

Ægtefællerne vil efter gaverne på 2.005.000 kr. have en formue på 6.545.000 kr. Hvis boet for begge ægtefæller skiftes på samme tid, vil beregningen for boafgift se således ud:

Nettoformue	6.545.000	
Boskat	<u>-305.214</u>	
Værdi af dødsboet efter boskat	6.239.786	
	Boafgift	Beløb til arvinger
Samlet arvebeholdning i dødsboet	6.239.786	6.239.786
Bundfradrag x2	<u>-666.200</u>	
Grundlag for boafgift	5.573.586	
15% boafgift	<u>836.038</u>	-836.038
Arv til deling mellem to børn		<u>5.403.748</u>
Arv pr. barn		2.701.874

Der vil her skulle betales 836.038 kr. i boafgift, hvorefter der er 5.403.748 kr. til udbetaling til børnene. Hvis man sammenligner med beregningen for privat skifte i afsnit 6.1.2.1 var der 5.772.053 kr. til udbetaling hos børnene efter begge forældre. Men i situationen, hvor børnene allerede har fået udbetalt gaver inden dødsfaldet, vil de have modtaget 2.005.000 kr. før forældrene dør, hvorfor de samlet set har modtaget 7.408.748 kr.

¹⁸⁰ BAL § 22, stk. 2

	Privat skifte uden disponeringer	Privat skifte Gaver udbetalt forud for død
Fællesformue i dødsboet	8.550.000	6.545.000
Boskat	-1.876.914	-305.214
Boafgift	-901.033	-836.038
Arv til udbetaling hos børn	5.772.053	5.403.748
Gaver overdraget inden død	0	2.005.000
Udbetalt til børn i alt	5.772.053	7.408.748

Der bliver derfor ved udbetaling af gaver i 5 år en skatte- og afgiftsbesparelse på 1.636.695 kr. som i stedet kan udbetales som arv til børnene. Forskellen skyldes, at de udskudte skatter på udlejningsejendommen og aktierne ikke falder til betaling, når boet er skattefritaget. Og samtidig sparer man boafgiften på 15 % ved at udbetale gaver op til grænsen i levende live fremfor arv i dødsboet.

Ovenstående kræver dog at man sørger for at få udbetalt gaverne forud for død. Det kan være svært at spå om, hvornår man dør, hvorfor der altid er en risiko for, at man ikke når at udbetale gaver så boet bliver skattefritaget. Der vil og altid være en besparelse for hver skattefri gave, der er udbetalt, svarende til boafgiften på 15 %. Derfor kan det altid være en arvemæssig fordel at give så meget som muligt i gaver, dog under hensyntagen til at formuen og de løbende indtægter skal være høje nok til at dække leveomkostningerne.

Det er set i praksis at man udbetaler gaver kort tid før dødsfald, for at undgå boafgift heraf, hvilket også kunne være en aktuel overvejelse, hvis man kan fornemme at den pågældende person snart dør, og man ikke har nået at udbetale gaver i tide, så boet kan blive skattefritaget. Hvis gaverne bliver betragtet som dødslejegaver¹⁸¹, vil værdien af disse dog indgå i opgørelsen af boet, hvorfor det ikke er muligt at give gaver på et tidspunkt, hvor man er bevidst om at et dødsfald er på vej. Der er en dom fra højesteret fra 20. oktober 2023¹⁸², hvor højesteret finder, at gaverne er dødslejegaver efter AVL § 93 og at disse skal medregnes ved opgørelsen af værdierne i boet efter BAL § 1.

¹⁸¹ AVL § 93

¹⁸² Sag21/2023HJR

8.2.3 Pensionsindbetalinger

Indbetalinger til pensionsordninger kan anvendes som et middel til at nedbringe både aktiverne og nettoformuen i boopgørelsen, som anvendes ved skattepligtsmålingen. Værdien af afdødes pensionsordninger skal nemlig ikke indgå i boopgørelsen, da de ikke tilfalder arvingerne efter AVL, men den som i pensionsaftalen er angivet som begunstiget. Kun hvis der ikke er nogen begunstigede, eller boet er indsat som nærmeste begunstiget, skal de alligevel indgå i boopgørelsen.

Der er flere forskellige pensionsordninger i Danmark som tilmed kan have mange forskellige former for forsikringer inkluderet. To af de mest anvendte er ratepensioner og pensioner med løbende udbetalinger (livrente). Der kan indbetales et årligt beløb på begge ordninger som er fradragsberettiget i den personlige indkomst efter arbejdsmarkedsbidrag, og dermed udskydes beskattningen til udbetalingstidspunktet for pensionen. Der kan indbetales 63.100 kr. på en ratepension og 58.100 kr. på en livrente (2024-satser), hvor der opnås fuldt fradrag i indbetalingsåret. Derudover kan der i visse situationer indbetales yderligere beløb afhængig af omstændighederne, men de nævnte beløb er altid en mulighed, og hvis der er indkomst at foretage fradraget i, kan man således indbetale mindst 121.200 kr. årligt og dermed over en årrække opnå en ikke ubetydelig effekt på aktiverne og nettoformuen.

Ved en persons død kan afdødes pensioner, afhængig af pensionstype og tilknyttede forsikringer, generelt have følgende udfald:

1. Pensionsudbetalinger ophører og begunstigede modtager ingenting (livrente)
2. Pensionsmidler udbetales til begunstigede i rater over en længere periode (beskattes som personlig indkomst uden arbejdsmarkedsbidrag)¹⁸³
3. Pensionsmidler udbetales til begunstigede som et engangsbetrag (beskattes med en afgift på 40 % inden udbetaling)¹⁸⁴

Ved udbetaling af pensionen til de(n) begunstigede skal der betales boafgift uden bundfradraget på 333.100 kr. med de samme satser som for arvinger i øvrigt. Det betyder, at man ikke opnår en besparelse af boafgiften¹⁸⁵.

¹⁸³ PBL § 20, stk. 1, nr. 2 og PSL § 3, stk. 1

¹⁸⁴ PBL § 25, stk. 1, nr. 6

¹⁸⁵ Bekendtgørelse nr. 928 af 4. oktober 2005 (Bekendtgørelse om boafgifter og gaveafgift m.v.), § 3, stk. 1-3

8.2.4 Optagelse af gæld

Hvis en person har en nettoformue, der overstiger grænsen for skattepligt, så kan det være relevant at undersøge om det er muligt at optage gæld og anvende likviditeten på en måde, som kan nedbringe nettoformuen i boopgørelsen. Det vil I sig selv ikke nedbringe nettoformuen at optage gælden (bortset fra eventuelle stiftelsesomkostninger forbundet med gældsoptagelsen), da den optagede gæld modsvares af udbetalte midler, men de likvide midler kan efterfølgende anvendes til eksempelvis at give gaver til børnene som beskrevet i afsnit 8.2.2.

Oftest vil gælden blive optaget med sikkerhed i bestemte aktiver, fx realkreditgæld med sikkerhed i ejendom eller porteføljelån med sikkerhed i et aktiedepot med børsnoterede værdipapirer.

Mulighederne for belåning og anvendelse af provenuet til at give gaver til ægtefællen og/eller børn indgår i en dom fra Vestre Landsret, hvor de givne gaver blev accepteret som gyldige og derfor ikke skulle indgå i boet.¹⁸⁶ Dommen omhandler en mand, som kort inden sin død optager gæld på 11,8 mio. kr. med sikkerhed i en landbrugsejendom og 13,1 mio. kr. med sikkerhed i ægtefællens særeje. Der gives samlet gaver til ægtefælle og børn på ca. 22,8 mio. kr. Boet ender efterfølgende med at blive insolvent, og dermed skattefritaget.

¹⁸⁶ SKM2017.276.VLR

9 Konklusion

Måden et dødsbo beskattes på afhænger først og fremmest af den skifteform, der vælges. De mindste dødsboer kan skiftes med udlæg til nærmeste pårørende (boudlæg) eller ægtefællen (ægtefælleudlæg). Større dødsboer kan vælge at foretage et egentligt skifte eller lade ægtefællen sidde i uskiftet bo. Hvis dødsboet skiftes, vil det herefter være færdigbehandlet og arven efter afdøde fordelt blandt arvingerne. Hvis den længstlevende ægtefælle i stedet sidder i uskiftet bo, udskyder man behandlingen af dødsboet til et senere tidspunkt, enten indtil det frivilligt skiftes eller ved den længstlevende ægtefælles død.

Det er i opgaven blevet analyseret, hvordan et dødsbo beskattes med udgangspunkt i en case. Det er undersøgt, hvordan den formue, som afdøde efterlader sig, beskattes ved død, hvis der intet foretages i boet. For at kunne sammenligne beregningerne er den længstlevende ægtefælles bo også behandlet i opgaven, da nogle mulige skifteformer blot udskyder beskatningen til den længstlevende ægtefælle dør.

På baggrund af dødsboets størrelse er det kun muligt at anvende uskiftet bo eller foretage et egentligt skifte, som kan føres som privat skifte eller bobestyrerskifte, der skattemæssigt behandles ens. Hvis reglerne om uskiftet bo anvendes, vil der ikke opstå en beskatning på dødstidspunktet for den førstafdøde, da den længstlevende ægtefælle blot indtræder i den afdødes skattemæssige stilling og overtager alle aktiver og passiver. Beskatningen sker derfor først når den længstlevende ægtefælle også dør, hvorefter begge dødsboer skiftes.

Når boet skiftes, kan det enten være skattefritaget eller skattepligtigt. Skattepligten måles på dødsboets aktiver eller nettoformue, og for at være skattefritaget skal begge dele være under beløbsgrænsen på 3.272.500 kr. i 2024. Hvis dødsboet er skattepligtigt, vil der skulle betales boskat på 27/42 % af aktieavancer eller 50 % af alle øvrige skattepligtige avancer. Uanset om et bo er skattefritaget eller skattepligtigt, vil der altid skulle betales boafgift, før arven kan udbetales til arvingerne. Når arvingerne er børn, betales der 15 % i boafgift.

Hvis hustruen efter mandens død vælger at sidde i uskiftet bo, vil hun overtage hele formuen fra manden og dermed indtræde i hans skattemæssige stilling set i forhold til anskaffelsestidspunkt og anskaffelsessummer. Hun har dog valgfrihed i forhold til om hun vil succedere i konto for opsparet overskud.

Hvis hun ikke ønsker at succedere i konto for opsparet overskud, vil denne saldo komme til beskatning efter reglerne om ophørsbeskatning i VSL. Når konto for opsparet overskud falder til beskatning efter disse regler i et dødsbo, vil det skulle beskattes som almindelig personlig indkomst hos den længstlevende ægtefælle i dødsåret. Det er saldoen på konto for opsparet overskud for seneste afsluttede indkomstår, der kommer til beskatning, da virksomhedsskatteordningen ikke kan anvendes i dødsåret. Når

hustruen dør, skal det samlede bo for begge ægtefæller skiftes, og fordi den førstafdødes bo ikke blev skiftet, er der dobbelt beløbsgrænse ved skattepligtsmålingen på 6.545.000 kr. Boet i casen overstiger beløbsgrænsen og er derfor skattepligtigt. Når boet er skattepligtigt, kommer alle de skattepligtige avancer i boet til beskatning. I casen er der en skattepligtig avance på udlejningsejendommen og begge ægtefællers børsnoterede aktier.

Hvis hustruen i stedet vælger at succedere i konto for opsparet overskud, vil denne ikke falde til beskatning ved mandens død, men kan udskydes til hendes død. Boet efter begge ægtefæller er fortsat skattepligtigt og derfor vil konto for opsparet overskud, ejendomsavance på udlejningsejendommen og aktieavancen på de børsnoterede aktier fra begge ægtefæller komme til beskatning.

Forskellen mellem uskiftet bo med og uden succession er, at konto for opsparet overskud kommer med i boindkomsten og her skal beskattes med en boskat på 50 %, mens det beskattes som personlig indkomst med op til 56,5 %, hvis indkomsten beskattes over topskattegrænsen, når der ikke succederes, og derfor kan der spares 6,5 % i skattebetaling ved at succedere i konto for opsparet overskud frem for at lade det ophørsbeskatte efter mandens død.

I stedet for at sidde i uskiftet bo kan hustruen vælge at skifte mandens andel af formuen og dermed lade hans bo blive fordelt mellem arvingerne. Mandens bo overstiger beløbsgrænsen for skattepligt. Der er en skattepligtig avance på udlejningsejendommen og hans børsnoterede aktier, mens konto for opsparet overskud ligeledes kommer til beskatning. Når boskatten er betalt, skal der betales 15 % i boafgift af den del af arven, der tilfalder børnene, mens der ingen boafgift skal betales på den del, der tilfalder hustruen. Når hustruen dør, vil hendes bo ligeledes være skattepligtigt, og avancen på hendes børsnoterede aktier falder til beskatning, og boet behandles på samme måde som ved mandens død. Den skattemæssige forskel mellem uskiftet bo med succession i konto for opsparet overskud og et privat skifte er, at bundfradraget på aktieavancen kan udnyttes to gange og dermed give en lille besparelse i boskatten.

Det betyder, at uanset om hustruen sidder i uskiftet bo eller vælger et skifte efter mandens død, vil boet blive skattepligtigt, og alle skattemæssige avancer falder til beskatning. Det er dog muligt at opnå en skattebesparelse, som skyldes forskellige skattesatser mellem boindkomst og personlig indkomst, og at man kan udnytte et bundfradrag på aktieavancen to gange ved et skifte.

I stedet for at lade boet komme til beskatning uden tilpasninger, har man en lang række muligheder for at optimere boet ved at disponere over boets aktiver på en måde, som medfører en skattebesparelse. Med udgangspunkt i casen er det muligt at gøre mandens bo skattefritaget ved at få hans aktivsum og

formue under grænsen for et skattepligtigt bo. Det kræver en række disponeringer, der omfatter en skattefri virksomhedsomdannelse i dødsboet, at ejerboligen fastsættes til 20 % under ejendomsvurderingen, at hustruen skal udbetale gaver til børnene i boperioden og til sidst skal der udloddes udbytte fra det selskab, der bliver stiftet ved den skattefri virksomhedsomdannelse. Når alt dette foretages, vil mandens bo blive skattefritaget og det eneste, der falder til beskatning, er konto for opsparet overskud, som ikke kan indgå i den skattefri virksomhedsomdannelse.

Når hustruen dør vil hendes formue pga. arven fra manden ikke være under grænsen for et skattefritaget bo, men der er ved mandens død mulighed for at udbetale arven til børnene i form af et arvekøb af hendes børsnoterede aktier, hvorpå der ligger en skattepligtig avance. Børnene vil overtage aktierne til handelsværdi på skæringsdagen og hustruens aktieavance vil indgå i boet efter manden, men da dette er skattefritaget, vil der ikke være nogen beskatning heraf. Dermed har det ikke nogen skattemæssig konsekvens at hendes bo er skattepligtigt, når hun dør, da der ikke længere er nogle skattemæssige avancer i boet. Og dermed er det eneste, der kommer til beskatning konto for opsparet overskud samt 27 % udbytteskat af det udbytte, der udloddes fra selskabet. Når mandens bo er skattefritaget, er der ingen afsluttende ansættelse af indkomsten i boperioden, hvorfor der ikke opkræves 42 % i skat af aktieudbyttet fra selskabet, og den allerede betalte skat på 27 % bliver dermed endelig.

Udover de disponeringer der kan foretages i boet, er der også mulighed for at foretage planlægning i levende live. Hvis den skattefrie virksomhedsomdannelse i stedet foretages i levende live, har man mulighed for at lade konto for opsparet overskud indgå i omdannelsen og undgå ophørsbeskatningen. Når konto for opsparet overskud indgår i omdannelsen, vil det medføre en negativ anskaffelsessum på anparterne, men vil ikke fragå i egenkapitalen. I casen har den negative anskaffelsessum ikke nogen skattemæssig effekt, da mandens bo er skattefritaget og den skat, der ligger på avancen på anparterne, kommer derfor ikke til beskatning. På den måde kan man undgå, at konto for opsparet overskud kommer til beskatning.

Udover ovenstående disponeringer i boet og levende live er der en række øvrige overvejelser, man kan gøre sig. Det kan eksempelvis være overvejelser om valg af skæringsdagen eller oprettelse af særeje og udbetaling af gaver i levende live. Ved udbetaling af gaver vil man opnå en besparelse på 15 % i boafgift.

I beregningerne i kapitel 6, som omfatter beskatning af boet uden nogen disponeringer og hvis den længstlevende sidder i uskiftet bo efter den førstafdøde uden succession i konto for opsparet overskud, vil der være en samlet skatte- og afgiftsbetaling på 2.845.950 kr. efter begge ægtefæller, hvilket efterlader 5.704.050 kr. i nettoarv til børnene.

I kapitel 7, hvor der foretages skatteoptimeringer i dødsboet, er den samlede skatte- og afgiftsbetaling på 1.216.303 kr. samt en negativ formueændring i selskabet på 405.060 kr., hvilket efterlader 6.928.637 kr. i nettoarv til børnene.

I kapitel 8, hvor der foretages en skattefri virksomhedsomdannelse i levende live, er den samlede skatte- og afgiftsbetaling på 956.871 kr. samt en negativ formueændring i selskabet på 405.060 kr., hvilket efterlader 7.188.069 kr. i nettoarv til børnene.

Det betyder altså, at med den rette planlægning og disponering af boet kan nettoarven til børnene efter begge ægtefæller og efter betaling af boafgift forøges med 1.484.019 kr.

Med udgangspunkt i analysen og den anvendte case er det derfor tydeligt, at der kan foretages en række disponeringer både i dødsboet eller i levende live, der kan mindske skattebetalingen i dødsboet og forøge børnenes arv. Som nævnt i indledningen ser vi, at mange vælger at sidde i uskiftet bo med antagelsen om, at det er det mest simple og billigste, men ovenstående eksempel viser, at der kan være mange penge at spare i visse situationer, hvis man får disponeret hensigtsmæssigt i dødsboet og eventuelt forberedt dødsboet i levende live.

10 Litteraturliste

Bekendtgørelser:

Bekendtgørelse nr. 410 af 27. maj 1999, Bekendtgørelse om fritagelse for indberetning af acontoudlodninger fra dødsboer m.v.

Bekendtgørelse nr. 928 af 4. oktober 2005, Bekendtgørelse om boafgifter og gaveafgift m.v.

Bøger:

Gianelli, Karsten, 2023, Dødsbøbeskatning, 7. udgave, Karnov Group

Cirkulærer:

Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982: Værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning (1982-cirkulæret)

Cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021: Cirkulære om ændring af cirkulære om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning (ændring af 1982-cirkulæret)

Domme:

Sag21/2023HJR

SKM2002.35.LSR

SKM2008.513.BR

SKM2012.256.SR

SKM2012.524.LSR

SKM2016.279.HR

SKM2017.276.VLR

SKM2022.507.HR

SKM2024.33.HR

SKM2024.470.LSR

SKM2024.479.HR

SKM2024.630.LSR

Internetsider:

Danmarks Domstole, 2024, Skifteret. Besøgt 1. december 2024, tilgængelig på:

<https://www.domstol.dk/alle-emner/skifteret/>

Danmarks Statistik, 2024, Dødsfald. Besøgt 1. december 2024, tilgængelig på:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/doedsfald/>

Lovgivning:

Afskrivningsloven

Aktieavancebeskatningsloven

Aktiesparekontoloven

Arveloven

Boafgiftsloven

Dødsboskatteloven

Dødsboskifteloven

Ejendomsavancebeskatningsloven

Kildeskatteloven

Ligningsloven

Pensionsbeskatningsloven

Personskatteloven

Selskabsloven

Virksomhedsomdannelsesloven (lov om skattefri virksomhedsomdannelse)

Virksomhedsskatteloven

Ægtefælleloven (lov om ægtefællers økonomiske forhold)